

EGY ISKOLA UTJA AZ ALAPÍTÁSTÓL

=====

A SZOCIALISTA NEVELŐISKOLA MEGTEREMTÉSÉIG

=====

Bölcsészdoktori értekezés

/1980./

Irta:

Makai Katalin

Mottó: "A létszámában megdagadt, a fejlődést messzebb és hívebben követő, a környező világról használhatóbb modellt készítő /s az oktatásba a nem pedagógus rétegeket is bevonó/ iskola társadalmunknak, mint már érezzük is, egyre központibb, uralkodó hatású intézményévé válik. Kissé túlozva: az egész szocialista társadalom egy sirig tartó iskolává lesz."

/Németh László/

I.

BEVEZETÉS; A VIZSGÁLAT CÉLJA, FELADATAI, MÓDSZEREI

A tudományos-technikai haladás felgyorsulásával mindinkább növekszik az oktatás jelentősége. Az oktatás társadalmi, gazdasági előrehaladásunknak egyik legfontosabb tényezője. A fejlett szocialista társadalom építésének, a kulturális nevelőmunka erősítésének követelményei pedig az általános iskola alapozó szerepét szélesítik ki. Hiszen az MSZMP XII. kongresszusára készült előzetes jelentés szerint az 1979-80-as tanévben 1 millió 148 ezer általános iskolás járt iskolába, a 6 - 13 évesek közül 98,8 %, s a 16 évesek 91,7 %-a végezte el 1979-ben a nyolc osztályt. Ezek a számok is bizonyítják, hogy olyan szocialista nevelőiskolára van szükség, mely képes az egész személyiség - az értelem, az érzelem, a fizikum, a jellem - harmonikus és differenciált fejlesztésére. Mégpedig úgy, hogy a fiatalok egész élettevékenységét befolyásolja, tudatosan felhasználva az iskolán kívüli nevelési tényezők hatásrendszerét is. Kialakítva a kor követelményeinek megfelelően az állandó önnevelés és önművelés igényét, s a képességeket sokoldalúan fejlesztve.

Hogyan képes ennek a magasszintű követelménynek megfelelni egy-egy iskola? - Mennyire segíti az iskola múltja a sajátos jelleg kialakítását a kötelező követelmények teljesítésén túl? - A jelen erőfeszítései milyen perspektívát biztosítanak egy-egy iskolának?

Ezekre a jelentős kérdésekre keresve a választ a munkában három alapvető célt tűztünk ki:

- A kor társadalmának alakulásával szoros összhangban vizsgálni a Nagykőrösi Arany János Általános Iskola alapításának körülményeit, illetve fejlődésének legjelentősebb szakaszait. Szem előtt tartva azt a napjainkban már általánosan ismert és elfogadott társadalmi törvényt, mely szerint a társadalom alapja: a termelési viszonyok összessége és a felépítmény között szoros összefüggés van. Így egy-egy adott kor felépítményének fontos részét - az oktatást-nevelést - a mindenkori alap határozza meg.
- Bemutatni a mai iskoláját, mely a múltjából a haladó hagyományokat átörökitette. Jellemezni a tágabban és szűkebben vett társadalmi környezetet, melyben az iskola mint szervezet működik, s mely az iskola funkcióit befolyásolja. Feltárni azokat a nevelési-oktatási területeket, melyeken a vizsgált iskola "szocialista nevelőiskola"-ként működik, s ez sajátos helyet teremt számára mind a város, mind a megye közoktatásában.
- Felvázolni az iskola jövőjét, fejlődésének lehetőségeit, figyelembe véve azt, hogy a fejlett szocialista társadalomban sokoldalúan művelt, szakmailag felkészült állampolgárookra van szükség, akik oktatása-nevelése csak szocialista nevelőiskolában lehetséges. A szocialista nevelőiskola jellemzőit összefoglalva eddig irodalom még nem ismertette. Az Arany János Általános Iskola elért eredményeit összevetve a társadalmi elvárásokkal, kirajzolódnak a legfontosabb jellemzők, melyeket szintén rögzíteni igyekszünk.

A feltárás többoldalúan történt, változatos módszereket alkalmazva, így a következőket:

- a/ Az explorációs eljárások közül a beszélgetést és a kérdőívet, mind a pedagógusok, mind a szülők körében.

- b/ A tevékenység eredményeinek elemzését a nevelők és a tanulók körében.
- c/ Rendszeres, huzamos ideig tartó és határozott célú megfigyelést, elsősorban a vezetés és testület kapcsolatát illetően.
- d/ Összehasonlítást a központi célkitűzések sajátos megvalósulása kapcsán.
- e/ Statisztikai módszereket a számokkal értékelhető eredmények vizsgálatánál.

E munkában felhasználjuk a neveléstörténeti kutatások eredményeit, a város történetének alapidokumentumait, az intézmény alapításával kapcsolatos levéltári anyagot, az iskola irattárában található jegyzőkönyveket, szakfelügyelői jelentéseket. Továbbá a megkérdezett szülők, nevelők, tanulók véleményét, s nem utolsósorban az iskolában eltöltött 10 év alapján személyes tapasztalatunkat is.

Az alkalmazott többféle vizsgálati módszerrel tett megállapítások igazolják, hogy a Nagykőrösi Arany János Általános Iskola alapításától napjainkig jól szolgálja az oktatás ügyét, s az államotitítás után egy határozott pedagógiai koncepcióval rendelkező eredményesen fejlődő intézmény lett. Sok-sok erőfeszítés után jutott el napjainkban arra a szintre, hogy bizonyos területeken megteremtette a szocialista nevelőiskolát.

II.

AZ ISKOLA TÖRTÉNETE AZ ÁLLAMOSÍTÁSIG =====

1. Az iskola alapításának kora és környezete

A Nagykőrösi Arany János Általános Iskola elődjét 1870-ben alapították. A kor a kiegyezés kora.

A kiegyezéssel két államból közös uralkodóval megalkult az Osztrák-Magyar monarchia. Magyarországnak ez egyrészt azt jelentette, hogy a "közös ügyek" vállalásával lemond a teljes magyar önállóságról, másrészt viszont lehetővé tette a kapitalizmus kibontakozását, ezen belül a közoktatásügy továbbfejlődését.

E fejlődés legjelentősebb állomása az Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter által kidolgozott 1868. XXXVIII. törvény, az első hazai közoktatásügyi törvény. Megvalósítása több évtizedes munkát igényelt, s igen hullámzó volt, valamint helyileg is nagy különbségeket mutatott. Maga Eötvös írta 1870-ben:

"... a meglévő iskolák a tanköteles gyerekeknek 60 %-át tudják befogadni. 25 %-uk járhatna iskolába akkor, ha csak a törvénybe előírt feltételeknek megfelelő iskolákat veszi figyelembe - 14 ezer új tanteremre van szükség, hogy minden tanköteles gyermek iskolába járhasson. S a meglévő tanítók mellé több mint 10 ezer új tanító kellene..." /1/

Nagykőrös oktatásügye ebben az időszakban szintén tükrözi az országos viszonyokat, ugyanakkor bizonyos eltéréseket is mutat. Működik már a városban egy nagy hírű gimnázium. Itt tanított a leverett szabadságharc után Arany János.

"Ez a gimnázium akkor az ország összes gimnáziuma fölött toronymagasságnyira állott. Olyan fényes tanári kart, amilyennel az Alföld e híres főiskolája dicsekedhetett akkor, sem azelőtt, sem azután nem tudott többé a gazdag egyház összeállítani. Koronája az egész fényes testületnek Arany János volt." /2/

Ahhoz, hogy a gimnázium jól működhessen az alapfokú iskolákat is fejleszteni kell. Így a református népiskolák helyzetét is rendezték. Erre azért volt szükség, mert az elemi fiúiskolák a gimnázium előcsarnokai, alapozói voltak. A lányoknak pedig a szükséges tudományokon túl varrást, szabást és háztartási ismereteket is tanítottak.

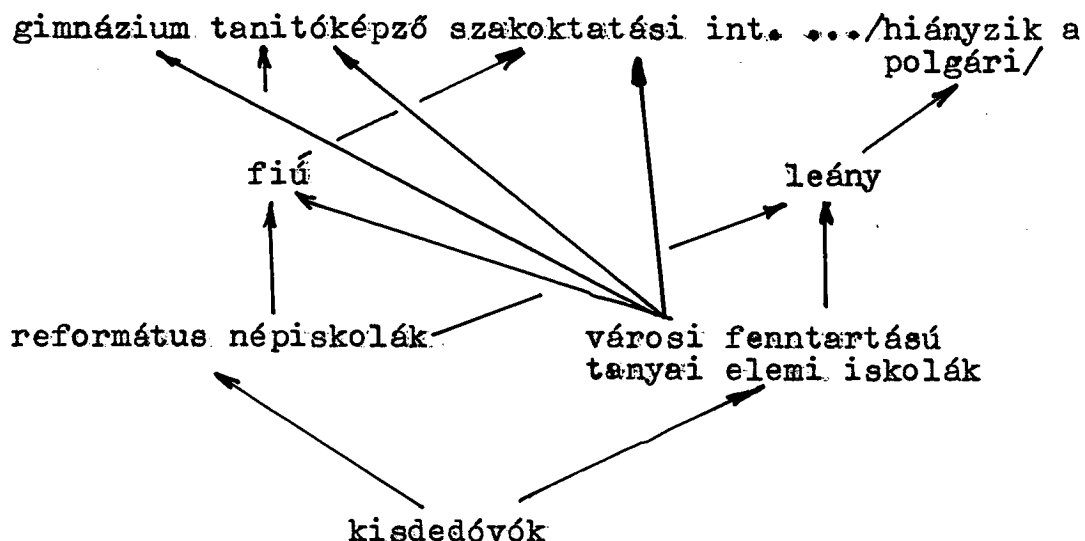
Természetesen a népoktatási törvény megjelenése után közigazgatásilag a városhoz tartozó pusztákon is megnyitották a tanyai elemi népiskolákat, "a tanítók a községi iskolaszék pénztárából díjaztattak, s az iskolai helyiségek kibérlése, fűtése, s olyan amilyen felszerelése is a községi iskolaszék pénztárának terhére eszközöltetett." /3/

1880-ban már 8 tanyai iskola volt a város határában 317 növendékkel.

Nagykőrösön már 1840-ben létrehozták az első kisdédóvó intézetet. 1893-tól a város négy óvodát tart fenn, amelyekben nyáron 240 - 260 gyermeket, télen 80 - 120 gyermeket helyeztek el. /4/

Nagykőrös lakóinak körében megértésre talált gróf Teleki Sándor egyházkerületi főgondnok elképzelése, amely egy rendszeres tanítóképző intézet és az ezzel egybekötött gazdasági intézet létrehozását célozta. Így a városban 1837-ben kiállítják az új intézmény alapítólevelét, s az 1839-től működik is a református egyház fenntartásában.

A korabeli iskolarendszer szerkezete a következő:

Az előbbi sémából is világosan látszik, hogy Nagykőrös iskolarendszeréből hiányzik a lányok elemi iskolán túli képzése, viszont a közoktatási törvény megjelenése után sikeres mozgalom indult ezen a területen. A "Jótkony Nőegylet" egyéb céljai mellett kitűzte egy "felsőbb leányiskola" felállítását.

A városi képviselő a nőegylet kérelmét megtárgyalta, s a 459/4312/1869 számú november 19-én alkotott határozata kimondta, hogy "míg a helybeli polgári nőveldek közösségi segítése mellett leendő felállítását elhatározta, s a kor kívánalmaiból kifolyó hazafias kötelességének akart eleget tenni és e téren mintegy megelőzőleg meghozni azon áldozatot, melyet az 1868. évi XXXVIII. törvény-cikk erejénél fogva is a közel jövőben megtenni főnsőbb hatóságilag kényszerítettnek ... " /5/

2. Az indulás körülményei, a működés tervezete

A helybeli nőnevelést városi költségen állítják fel, felhasználva a református egyháztanács 1000 és a nőegylet által felajánlott 700 forintot is. A város a nőnevelésnek

átadta a csendőrkaszárnya helyiségeit, ezeket átalakította és a szükséges felszereléssel ellátta. Ezután még különböző bizottságok foglalkoztak az ügyvel, míg 1869. november 19-én bemutatták a "helybéli nőneveldeszerű elemi osztályokkal egybekötött polgári leányiskola alapszabályainak tervezetét, amit a közgyűlés elfogadott, s életbe léptetni rendelt." /6/

Az intézet 4 osztályú elemi iskolából és 4 osztályú felsőbb iskolából állt. Célja: a lányok oktatása és nevelése. Az iskolát a városi közterők tartották fent. Az oktatás nyelve a magyar volt.

Létrehozását az 1868. XXXVIII. törvénycikk, 67-69.§-ainak kívánalmái és a helybeli szükséglet is indokolta.

1870. május 16-án ünnepélyesen megnyitották az iskolát, s ez tekinthető az iskola alapító dátumának. Azonban ez az iskola ilyen jelleggel és szervezettel nem sokáig állhatott fenn. A megyei tankerületi iskolatanács a törvényes alapra támaszkodva kifogást emelt, s hangsúlyozta, ha "anyagi hiányok miatt nem képes a város polgári leányiskolát állítani, akkor felső leányiskolát és rendes községi iskolaszéket alakítson ..." /7/

Ezért az 1871. november 16-i határozattal a "nőveldeszerű elemi osztályokkal egybekötött polgári leányiskolát" beszüntették, Az iskolaszéket megalakították, s utasították felső leányiskola szervezésére. Ez 1871 novemberében meg is kezdte működését. Sajnos azonban a város lakossága hidegen fogadta az új intézményt, mely az elemi iskola befejezése után képezte a tanulókat, így év végére az 50 fős létszám lecsökkent. Ennek eredményeként a következő évben csak névleg állt, s egy ideig szünetelt is az iskola. Ez alatt az időszak alatt is fellelhetők a közgyűlési jegyzőkönyvben az iskolával kapcsolatos kérdések /fenntartás, működtetés.../

Végül is a képviselőtestület 1876. október 30-i ülésén 5603/1876. sz. végzésével "Felső leány népiskola"/8/ felállítását határozta el, s megszavazott 2320 forint évi segélyt a felállítás költségeire a város 1877. évi költségvetésébe.

3. A polgári liberális fejlődés szakasza

1877-ben 35 növendék kezdte meg újra tanulmányait. /9/ Az iskola nagy látogatottságnak nem örvendett, ugyanis a város lakói nagyrészt földművesek, iparosok. Gyermekeik kötelező iskolába járatása után számítanak a leányokra, akik segítenek az otthoni, a házi munkában. A létszámok így igen lassan, de azért fokozatosan emelkedtek.

A tanítási órákat az első időszakban negyrészt a gimnázium és a tanítóképezde tanárai látták el, de itt működött Kassics Laura segédtanító, Varga Ilona, s később Cs. Nagy Zsuzsanna polgári iskolai tanító is. /10/

Az iskola pedagógiai haladó törekvéseit mutatják, hogy 1880-ban megalakítják az ifjúsági könyvtárat 91 könyvvel, melyet 24 növendék használt.

1881-ben fakultatív tárgyként bevezetik a német nyelvet, melyet ebben az évben 11 tanuló tanult önként.

Az iskola vezetését 1882. szeptember 1-től Szurmó Ambrus okleveles polgári iskolai igazgató töltötte be 40 esztendeig, "páratlan kitartással és lelkes buzgósággal vezette az iskolát a fokozatos fejlődés útján. Mint tanár alapos szaktudással, széles körű általános ismerettel rendelkezett. Szívvel-lélekkel az iskolának és családjának élt ugyan, de a közügyek iránti nagy érdeklődésével, nagy munkabírással módot és alkalmat talált közéleti, közgazdasági életünk terén is a közhasznú tevékenységre." /11/

Az iskola munkáját segítették a rendszeres értekezletek a tanított tárgyakról, az erkölcsi, értelmi nevelés lehetőségeiről. Az értekezleteken esett szó a tanulók szorgalmáról, melyről időnként elégedetlenül vallanak a nevelők. Keresve az okokat, a következők szerint magyarázták: "az elkényeztető nevelési irány sok család körében virágzik, és sok gyermek van, akiknek otthon helyett, hogy munkásságra, kötelességteljesítésre szoktatnák, mindenben csak kényelmét keresik." /12/

Az iskola életében jelentős állomás az iskolaszék 1894. november 4-i ülése. Ez a 79. számú határozatával javasolja egy új iskolaépület építését, amely megfelel a kor kívánalmainak, valamint az iskola újjászervezését és kibővítését igen fontosnak és időszerűnek ítélte meg. Az iskolaszék javaslatát 1651/1895. számú határozattal a városi képviselő testület 1895. február 15-én elfogadta. A közoktatásügyi miniszter ugyan 1898-ban még elutasította a kérelmet pénzhány miatt, s annak megtárgyalását későbbi időre elhalasztotta.

Az iskolát négy osztályos polgári iskolává csak 1905-ben szervezték át, /13/ de ekkor már új épületbe költözött, mely ma az Arany János Általános Iskola felső tagozatának ad otthont.

A szervezeti átalakulás változást hozott a létszámban is. Ez 110 - 130 körül mozgott, majd később fokozatos emelkedést is mutatott /Lsd: 2. sz. melléklet/. Tartalmi megújulás azonban még jó ideig nem következett be. Az oktatás tartalma, a pedagógiai módszerek igen alacsony szinten álltak. A műveltség igen kis részét igyekeztek a tanulúknak átadni.

Az oktatás arra törekedett, hogy a fennálló társadalmi rend elfogadását nevelje a tanulóba. Így pl.: a számtan tárgynál is a feladatok tárgyköre főleg a család háztartása, az iskola, a város, az ország egysze-

rúbb statisztikai adatai, a kereskedelmi és állami élet egyszerűbb adatai voltak.

A módszerek, az uralkodó pedagógiai irányzatnak megfelelően a magolást, a mechanikus bevést tekintették elsődlegesnek, s nem törekedtek a tanulók gondolkodásának fejlesztésére. A századforduló után jelentkező haladó pedagógiai irányzatok hatását az intézmény életében fellelni nehéz, de tény, hogy több haladónak tekinthető elképzelést igyekeztek megvalósítani. Egy-egy tantárgyhoz kapcsolható tanulmányi sétát, tanulmányi kirándulást minden évben többször tettek, amelyek a tanulók különböző ismereteihez adtak kiegészítést. Így: irodalomhoz az Arany szoba, az Arany sirversek a temetőben - vagy a kémiahoz /vegytan/ a téglagyár, a konzerv- és likörgyár meglátogatása, stb. /Lsd: 3. számú melléklet/

Minden évben az iskola növendékeinek jelentős része vett részt egy vagy több napos kiránduláson az ország különböző tájain /Budapest, Szeged, Miskolc, Debrecen/. A programokat nevelési és szórakoztatási szempontok szerint állították össze. Pl.: 1911-ben Szegedre kirándultak 33 növendék és 4 nevelő részvételével. Megtekintették a Dugonics, Klauzál és a Széchenyi teret, s az ott levő szobrokat. Voltak a színház és a városháza szép épületeiben. Gyönyörködtek a közművelődési palota kép, könyv- és régiség gyűjteményében és sétáltak a Tisza parton.

A másik rendszeres megmozdulása az intézménynek a Pálfájában megrendezett tavaszi kirándulás, a "madarak és fák" napjának köszöntése.

Az első világháború erősen megzavarta az iskola működését. A tanítás minden évben folyt, de az iskolát átköltöztették, s az épület hadikórházzá alakult.

1918-ban kezdte újra saját helyén a működést, de már április 28-án befejezték a tanítást, mert a proletáruralom

helybeli direktóriuma az iskolát lefoglalta a vörös katonák részére.

A Tanácsköztársaság jelentős oktatás-művelődéspolitikai elképzelései a nevelőtestület haladó szellemű tagjai között is követőkre talált. Így például az iskola egyik tanára, Kaiser Gyuláné a proletár hatalom megvalósításának iskolán kívüli feladataiban is részt vállalt, éppen ezért az ellenforradalom időszakában fegyelmi eljárást indítottak ellene.

A Tanácsköztársaság oktatáspolitikai intézkedései az iskola belső életében az ismert okok, az idő rövidsége, a védelmi harcok stb. miatt jelentős változást nem hoztak.

4. A "nemzetnevelés" időszaka

Az ellenforradalmi korszak kezdetétől a tanulói és nevelői létszám szinte 25 éven át stagnált. A vesztes háború mást követelt azonban mind az oktatástól, mind a neveléstől. A tantervi célkitűzés: minden tanulót vallásos alapon erkölcsös polgárrá nevelni. A pedagógiai munkát hamarosan a "nemzetnevelés" majd a "keresztény nemzeti eszme" határozta meg. Így az iskola megmozdulásaiban is fellelhetők a sovánizmus, az irredentizmus jelenségei.

Az 1923/24-es évről "A Nagykőrösi Községi Polgári Leányiskola Értesítő"-jében a következőt olvashatjuk: "Nagy gondot fordítottunk a tanulók vallás-erkölcsi és hazafias nevelésére. A tanítást imával kezdtük és végeztük naponta. Minden alkalmat megragadtunk, úgy tanítás közben, mint iskolai ünnepélyeinken, hogy a hazaszeretet szent érzelmét s drága hazánk elszakított területeinek visszaszerzése utáni vágyat és törekvést növendékeink lelkében ébrentartsuk és erősítsük."

Az irredenta neveléshez szorosan kapcsolódott a militarizmus. Céljaink megvalósításához jó segítséget adott az iskolában megalakult "Törekvés Sportkör", amely nevelőmunkájával a kialakuló "korszellemnek" megfelelő irányban formálta az ifjúságot, és gyakorlati tevékenységével is ezeknek a céloknak a megvalósítását szolgálta. A tanulók 30 %-a tagja a sportkörnek, ahol rendszeresen sportoltak és háziversenyeket rendeztek. Nagy gondot fordítottak az úszás- és korcsolyázás oktatására is, hisz a városban mindkettőre jó lehetőségek voltak. A testi nevelés és a militarizmus célkitűzései szorosan összefonódtak, s jól szolgálták az uralkodó osztályok háborús, imperialista és fasiszta törekvéseit.

1924 szeptemberében az iskola felvette Lorántffy Zsuzsanna nevét.

A név felvételét az indokolta, hogy Nagykőrös város régi protestáns város, partikulája volt Debrecennek. A protestáns kollégium és a város iskoláinak kapcsolata hagyományos. Ezért választották a leányiskola névadójául Lorántffy Zsuzsannát, mint a protestáns iskoláztatás magyarországi patrónusát.

Az iskola vezetője ebben a korban is kulcsszerepet töltött be. Miután Szurmó Ambrus több évtizedes pedagógiai és iskolavezetési pályafutása végén nyugalomba vonult, a fenntartó testület megfelelő utódot keresett. Több évi próbálkozás után végül 1926-tól és ismét hosszú ideig, 1955-ig Székely Karola tanár-igazgató látta el nagy igyekezettel az intézet vezetését. Stabilizálódott a nevelői és tanulói létszám is. Az új igazgató és a nevelőtestület nagy gondot fordított a lehetőségek között a tanulók oktatására-nevelésére. Az ebben az időben bevezetett osztályfőnöki órák olyan kérdésekkel is foglalkoztak, amelyekről a tanítás keretében nem mindig eshetett szó.

Az 1935-36-os Értesítő 10. oldalán így ír erről az igazgató: "Az osztályfőnöki órák keretében a tanulók beszámolnak olvasmányaikról, otthoni viszonyaikról, megbeszélik a pályaválasztás nehéz kérdéseit. Alkalmat adnak ezek az órák a bizalmasabb beszélgetésre és rendkívül nagy segítségére vannak a tanárnak a nevelés munkájában."

A rendszeres korrepetálások, családlátogatás és szülői értekezletek bevezetése is segítette az iskola célkitűzéseinek megvalósítását.

Igen jellemző a tanulók szüleinek foglalkozás szerinti megoszlása ebben a korban. Ha ezt összehasonlítjuk Nagykőrös népességének megoszlásával, akkor láthatjuk a polgári iskola iránti érdeklődést, de a szülők taníttatási lehetőségét, illetve igényét is.

<u>Nagykőrös népessége:</u>		<u>A szülők foglalkozása:</u>	
mezőgazdaság	66,5 %	mezőgazdaság	34 %
ipar	18,0 %	ipar	14 %
kereskedelem	5,1 %	kereskedelem	12 %
közlekedés	1,8 %		
közfoglalkozás	6,8 %	közfoglalkozás	20,9 %
szabadpálya		szabadpálya	
egyéb	1,8 %	egyéb	19,1 %
			/14/

A II. világháború idején a rendkívüli viszonyok miatt négyszer költözött az intézmény, de a tanítás csak az 1944-45-ös tanévben szünetelt,

A rongálódás, a szertári anyag károsodása igen nagyarányú volt.

A két háborús korszaknak összefoglaló jellemzését jól tükrözi Osváth Ferencné Kholen Albina az iskola közelmúltban elhunyt nyugalmazott tanárának visszaemlékezése: aki 1909 - 1945-ig volt az iskola nevelője. /Lsd: 4. sz. melléklet/

"1909 tavaszán nagyon nagy gondban voltam: néhány hónap múlva befejezem tanulmányaimat a Főiskolán, és még nem tudom, hol lesz állásom.

A Hivatalos Közlönyben két nekem való állást hirdettek. Egyet a szép Felvidéken, és egy másikat az Alföldön, a Nagykőrösi Államilag Segélyezett Községi Polgári Leányiskolában. Ez utóbbihoz jobban húzott a szívem, mert közelebb volt a román Alföldön lévő szülői otthonomhoz, ahova a nagy vakációkban hazajártam. A hirdetményt Szép Lajos gimnáziumi tanár írta alá, mint iskolaszéki elnök, és Danóczy Antal gimnáziumi tanár, mint jegyző. Elhatároztam, hogy a pünkösdi szünetben leutazom Pestről Nagykőrösre, és bemutatkozom az iskolaszéki tagoknak, s egyúttal szétnézek esetleges jövőendő lakhelyemen. Gondoltam, jobb lesz ezirányban a kisebb urat megkérdezni. Levelemre megjött a hívó válasz.

Danóczy tanár úr az állomáson várt, és akkori szokásnak megfelelően fiakkal hozott be a városba. Én beszélgetés közben jobbra-balra nézegettem. Az utcát szűknek találtam, sőt egy helyen /a Szellő ház mellett/ alig tudtunk elhajtani a szembejövő jól megrakott szénásszekér mellett. A házak kicsinyek voltak. Csak vártam, hogy mikor érünk már be a városba, mikor a tanár úr kijelentette, hogy itt vagyunk a Főtéren. A városháza, a templom és a színház tetszetek, de egyébként a város falusinak látszott.

Még ebéd előtt végiglátogattuk a tekintélyesebb iskolaszéki tagokat; elmentünk Szurmó Ambrus igazgató úrhoz is. Mindenütt barátságosan fogadtak. Az alig 4 éve épült iskola - a domborművel a homlokzatán - nagyon tetszett. Reménykedve tértem vissza Pestre, és tanultam, hogy a megígért nagyon szép diplomát megszolgáljam. A választáson én nyertem el az állást. Akkor tantestületünk kevés tagból állt: Szurmó igazgató úr, Szurmó néni voltak a legidősebbek; nálam sokkal idősebbek Schneider Mariska és Tóth Erzsébet tanárnők. Én voltam a legfiatalabb, az ötödik.

Négy osztályunk volt 40 - 50, s a felsőbb osztályokban mind kevesebb növendékkel. Még magam is fiatal voltam és vidám, s ha láttam, hogy a tízpercekben a gyermekek unatkoztak, vagy civakodtak, magam is közéjük álltam, játszottam velük a tornaórákon tanult, vagy az alsóbb iskolából hozott mindenféle társasjátékot. Elmúlt a civakodás, csak gyerekkacaj hallott, s utána fegyelmezetten vonultunk be a tantermekbe. Milyen aranyos volt az a sok csillogó, figyelmes szem a padokban! Mennyivel könnyebb volt figyelni és fegyelmezni a vidám szünet után! Különösen a nehezebb órák után kellett ilyen vidámitó.

Persze nemcsak a számtan, fizika és társaik voltak a nehéz órák, hanem az a kutya der, die, das is.

Ezzel kapcsolatban van egy érdekes emlék. Időnként eljött órákat látogatni egy-egy hozzáértő iskolászeiki tag is. Éppen napos voltam, s miután a gyermekeket az osztályokba tereltem, elindultam a tanáriba a német könyvemért. Szembetalálkoztam Tóth Erzsébet nénivel, aki a látogatóul jött Mészöly Gáspár nyugalmazott gimnáziumi tanár urat kísérte éppen az én osztályom felé. Köszöntésre nyújtom a kezem, mire az öregúr kezét felemelve ezt mondja: Mindjárt szolgállok kérem! - s ezzel befejezi az Erzsikének szánt mondatot, végre velem is kezét fog. Majd végigülte a német órát, de magában morogva, érthetetlen megjegyzéseket tett. Óra végén így szólt a tanulókhöz: Jó, jó, de azért nem muszáj azt a der, die, das-t olyan nagyon megtanulni!

Iskolai munkámban két dolgot nem szerettem: a jegyzőséget és a fegyelmi ügyeket.

A fegyelmi ügyektől borsózott a hátam. Ezek mindig nagyon megkínózták a gyermekek lelkét. Különösen a hosszúságos kihallgatásokat, faggatásokat tartottam éppen olyan romboló hatásúaknak, mint a néha előforduló túlszigorú büntetéseket is.

Rájöttem, hogy a túl sok erkölcsi prédikáció dacot ébreszt a gyermekek lelkében, s hogy a hibás cselekedet lelki okát keresve, szelidebb bánásmóddal mélyebb és maradandóbb hatást lehet elérni.

Ezért szerettem talán legjobban az osztályfőnöki óráimat, mert ott a beszélgetések folyamán betekintést nyertem a gyermekek gondolatvilágába, a szülői otthonhoz való viszonyukba és nagyon sok magyarázatot találtam tanítványaim jó, vagy rossz cselekedeteire, lelki megnyilvánulásaira. Hogy csak egy példát említsek: a "mozis Pappék" Mariska nevű lánya negyedikes korában gyakran elkésett reggelenként. Az ok után kutatva megtudtam, hogy a háború miatt a család férfi tagjai katonák voltak, s Mariska valamivel idősebb testvérével együtt hajnalig moziplakátot ragasztott az utcán, pedig nappal a sok gyermektestvér mellett anyjához is sokat segített.

Igen, az első világháború nagyon megzavarta az iskola életét is. Iskolánk hadikórház lett, és az osztályok egy része az Árvaházi Iskolába, a negyedik osztály pedig az óvodába költözött. Egy ideig a tanítóképzőben tanítottunk a képzősökkel felváltva a délutáni órákban. Ez a közös otthon persze egy, s más szabálysértésre is alkalmat adott, mert a padok tetejére firkálva, sőt a belsejébe rajzszöggel odatűzve kedves kis levelezések indultak, melyek néha a szigorúan tiltott kisutcai páros sétákhoz vezettek.

Más tekintetben is megvolt a háború hatása a növendékekre. Jöttek a hírek: fáznak a katonák, sok a nyomor idehaza, sok gyermek éhezik és fázik. Megmozdult az érzékeny gyermeki lélek is. Kötöttük a sok meleg sapkát, kesztyűt, térdvédőt.

A város kulturmunkájában is részt vettünk. Nyilvános előadásokat tartottunk, szindarabok, szavalatok, monológok és énekkari számok voltak a műsorokon.

Ifjúsági könyvtárunknak nagy volt a forgalma, de mi volt ez a mai megnövekedett ifjúsági és tanári könyvtárunkhoz képest!? Ez is sokkal gazdagabb, mint volt annak idején. Nemcsak a tudományok fejlődtek, fejlődni kell az általános tudásnak is.

A tanévek végén látogatott és kedvelt tornabemutatókat tartottunk a sportpályán. Szintén szép közönségnek örvendtek a 2 - 3 napos kézimunka és rajzkiállításaink.

Átéltük a "nagy háború" idejét is. Ismét költöztünk az iskolával, rejtegettük az iskola vagyonát, ahogy csak tudtuk, mindannyian egyakarattal, jó egyetértésben megöregedtünk, átadtuk az iskolát az újabb tanári nemzedéknek."

5. Az iskola nyolc osztályossá szervezése, az államosítás

Köznevelésünk 1945 után fokozatosan, fáradtságos építő munkával alakult át. 1945-ben miniszterelnökségi rendelet /6650/1945. M.E.sz./ hozta létre az általános iskolát. A nyolc osztályos, kötelező és ingyenes általános iskola létrehozásával megszűnt a hat és nyolc osztályos népiskola, és a polgári iskola is.

Nagykőrösön a Lorántffy Zsuzsanna Leánypolgári iskolát is nyolcosztályos általános iskolává szervezték. Így a kultúra kincseinek birtoklása ebben a városban is még szélesebb néprétegek számára vált lehetővé.

Nehezen indult az első tanév, hiszen az iskola a háború alatt kórház volt. A nevelők a saját és az is-

merősök lakására mentették a felszerelési tárgyakat. Majd maguk takarították ki az épületet és tették tanításra alkalmassá. Így 1946-tól az intézmény általános iskolaként kezdett működni.

Erre így emlékezik Ungvári Olga az iskola ma is élő nyugdíjas nevelője:

"A helyi újságban megjelent a felhívás az új iskola szervezésére. A beiratások után nagy munka várt a nevelőkre. A városi nyilvántartásból ki kellett írni azoknak az iskolaköteles tanulóknak az adatait, akik nem jelentkeztek. Családlátogatások, s kutatómunka eredményeként "begyűjtötték" a nevelők olyan túlkoros tanulókat is, akik végre iskolába kerültek. Az iskola benépesítése sikerrel járt, megnyitlak az osztályok. Nehezebben ment a dologi feltételek biztosítása. Szülők, nevelők, tanulók meszelték, takarították a tantermeket, amelyek bizony alig-alig feleltek meg a követelményeknek."

A sok-sok nehézség ellenére mégis megindult az oktató-nevelőmunka. Jelentős állomást jelentett ebben a küzdelemben az 1948. évi XXXIII. törvénycikk megjelenése, melynek I. §. /1/ bekezdése kimondja: "A jelen törvény hatályba lépésekor fennálló nem állami iskolák és a velük összefüggő tanulóotthonok, továbbá a kisdédóvodák fenntartását - a kizárólag egyházi célokat szolgáló tanintézetek /hittudományi főiskola, diakonus és diakonisszaképző stb./ kivételével az állam veszi át." /15/

Ortutai Gyula, az akkori vallás és közoktatásügyi miniszter az országgyűlési vitán a következőket mondta: "A kérdés, melynek megoldásával a törvényjavaslat foglalkozik, a magyar közoktatásügy évszázados problémája. Évszázados problémát kíván a megoldás felé segíteni ez a törvényjavaslat, és éppen ezért joggal állithatom, hogy nem volt ilyen horderejű, perspektívájában ilyen döntő köznevelési javaslatunk, mint az, mely felett a magyar parlamentnek ma döntenie kell." /16/

A parlamenti elfogadta a javaslatot és törvényerőre emelte.

Nagykőrös városában a végrehajtás igen simán ment. Az 1948. június 12-én tartott közgyűlésen tárgyalták a témát. Kopa László hozzászólásában ismertette a kormány elképzelését. Továbbá kérte, hogy a "polgármester úr fejezze ki illetékeseknél, hogy Nagykőrös város közönsége a legnagyobb bizalommal fordul az iskolák államosítása felé." /17/

A polgármester az államosítással kapcsolatban a következőket jelentette:

"A 6500/1948. Korm. sz. rendeletben foglaltak végrehajtásaképpen az f. hó 15-én kiadott határozatommal felhívtam az érdekelt iskolák vezetőségét, hogy 1948. június 18-án déli 12 óráig az iskolájukról szóló 1948. január hó 1. napján fennálló állapot szerint felvett és minden ingóságra és ingatlanra kiterjedő leltárukat iskolák szerint külön csoportosítva hivatalos használatra kikért telekkönyvi iratokkal együtt hozzám adják be ... Folyó hó 19-én a Nemzeti Bizottság, a demokratikus pártok, a népi szervek /MNDSz, FEKOSz, Termelési Bizottság/, valamint a közigazgatási ügyosztály vezetőjének bevonásával értekezletet tartottam, melyen közöltem a jelenlévőkkel a folyó hó 7-i vármegyei tisztiértekezleten kapott utasításokat, mellyel mindenki egyetértett. Az értekezleten az egyes népi szervek képviselői lelkes hangú hozzászólásaikban kifejtették, hogy a magyar kormánynak az iskolák államosításával kapcsolatban fogantatosított célkitűzéseit minden súlyukkal támogatják és kérik annak mielőbbi megvalósítását." /18/

A kecskeméti tanfelügyelőség gyűlést hívott össze Nagykőrös város belterületén működő általános iskolák szervezeti, körzeti és személyi ügyeinek intézésére.

1948. augusztus 25 - 27-én tartott gyűlésen a Mentovich utcai állami általános leányiskolára vonatkozóan a következőket határozták:

"Az állami általános leányiskola helyiségei a Mentovich utca 2. sz. házban maradnak, a volt polgári leányiskolában, 8 terem. Igazgató: Székely Karola.

Az állami általános leányiskola körzete: Arany János utca, Dalmady Gy. utca, Deák tér, Szabadság-tér, Szolnoki utca, Bajza utca, Tündér utca." /19/

Maguk a legérdekeltebbek, így a volt polgári leányiskola nevelőtestülete is megnyugvással vette tudomásul az új helyzetet. Ez több okból is érthető. Az első talán az, hogy eddig sem egyházi, hanem "községi", vagyis helyi-városi erőből fenntartott iskolában működtek.

A másik főbb ok, hogy a nevelőtestület teljes létszámában - és maga az igazgató is a helyén, eredeti beosztásában maradhatott. Így tehát a kapott felhívást /leltározás/ végrehajtották és az államosítási törvényt elfogadták.

III.

AZ ISKOLA FEJLŐDÉSE AZ ÁLLAMOSÍTÁS UTÁN

1. A tárgyi feltételek alakulása 1948-tól napjainkig

a/ A tantermi ellátottság alakulását jól szemlélteti a következő táblázat:

É v	1948=50	1954=55	1959=60	1964=65	1969=70	1974=75	1978=79
T terem	8	12	15	17	16	16	21

Világosan kitűnik, hogy a termek száma fokozatosan nő. De vajon tudja-e követni ez a növekedés a tanulói létszám alakulását? Vizsgáljuk meg!

É v	1948=50	1954=55	1959=60	1964=65	1969=70	1974=75	1978=79
Létszám	269	457	590	556	491	630	682

1948-ban 269 tanuló jár az intézménybe, s elhelyezésükhöz nyolc terem állt rendelkezésre. Az egy tanteremre jutó tanulók száma 33 fő. Ez elfogadhatónak mondható.

39! Hasonlítva a számokat tulajdonképpen súlyos helyzet csak 1974/75-ben következett be, amikor az egy tanteremre jutó tanulói létszám 37 fő. Enyhülést csak az 1978. november

7-re átdott négy tanterem hozott. Viszont a helyzet teljes megértéséhez hozzátartozik, hogy a napközi megalakulása óta /1956/ az iskolában szinte minden terem váltva használt. Önálló napközis ebédlője csak egy van az intézménynek. A többiben délelőtti tanítás folyik, délben ebédeltetés, délután pedig napközis foglalkozás. A három feladatnak megfelelően kellett a berendezést is kialakítani. A másik gond az, hogy a tantermek változó méretűek. Tehát nem lehet az átlagos terem/40 fővel számolni, hiszen ez a ma épülő iskolát jellemzi. Ezért van az, hogy az Arany János Általános Iskolával foglalkozó Vágrehajtó Bizottsági, vagy tanácsulési anyagok 1957-től teremhiányról, feszítő gondokról beszélnek. Ezek a gondok folyamatosan, az iskolavezetés kitartó munkája eredményeként enyhültek csak. Jelenleg az iskola két épületben üzemel, egymástól kb. 200 méter távolságra. Az 1905-ben épült Mentovich u. 2 alatt /régi Leánypolgári/ a felsőtagozat 9 osztálya és 3 napközis csoportja nyert elhelyezést.

A másik épület a Rákóczi u. 8. sz. alatt 12 alsós + 1 felsős és 9 napközis csoportnak ad helyet.

Itt az eredeti épületben 4 terem volt, 1961-ben 1, 1963-ban 1, 1965-ben 2, 1977-ben 1, s 1978-ban 4 tanteremmel bővült ez az épület.

A felsőtagozat tantermei mellett működik egy elavult, korszerűtlen tornaterem öltözővel, de mosdók nélkül. Az alsótagozat néhány testnevelési óráját is itt tartják, a többit pedig az időjárástól függően az udvaron, vagy a tantermekben.

Igy az ifjúság testi nevelése meglehetősen mostoha körülmények között folyik.

b// A fenntartási fedezet, a költségvetés alakulása:

1950.	23 800 Ft
1955.	57 000 Ft
1960.	117 000 Ft
1965.	189.000 Ft
1970.	276 000 Ft
1975.	371 000 Ft
1978.	433 000 Ft

Ahogy nő a tanulói, nevelői és tanterem létszám, arányosan nő a fenntartási, költségvetési fedezet is. Az iskola gazdálkodását mindvégig egy ésszerű beosztás, több évre tervezés jellemezte, illetve jellemzi ma is. Ezért szépen berendezettek termei, minden évben frissen meszeltek a falak. Természetesen a Városi Tanács VB. felújítási pénzéből történt 1970-ben az intézmény két épületének külső és belső felújítása.

Manapság azonban szinte elképzelhetetlen egy-egy oktatási intézmény működtetése a társadalom segítése nélkül.

Elsősorban a szülők összefogása jelentős. Ezt az iskola példamutatóan szervezte története során. A város vezetése is elismerte több ízben. /Lsd: 5.sz. melléklet./ A szülők összefogásának szép példája az 1977-ben átadott 70 m² területű úttörő pinceklub /csapatotthon/, ahol a tervezés és kivitelezés is társadalmi munkában történt, mintegy 200 ezer forint értékben.

c/ Az iskola eszköz-ellátottsága is fejlődést mutat:

Év	Néma vetítő	Zongora	Mikroszkóp	Harmónium	Episzkóp	Hangszóró	Hangosvetítő	TV	Rádió	Erősítő	Magnó	Diavetítő	Epidiaszkóp	Lemezjátszó	Írásvetítő
1945	1	1	1												
1950	1	2	1	1											
1955	1	2	1	1		4			2						
1960	1	2	3	1	1	10	1	1	3	1	1				
1965	1	2	3	1	1	10	1	2	5	1	1	2	1		
1970	1	2	3	-	1	10	1	6	10	2	6	6	1	4	
1975	1	2	3	-	1	10	1	8	10	2	6	15	2	6	2
1978- 79	1	1	3	-	1	10	1	12	14	2	12	19	2	16	10

Az oktatás korszerűsítésének folyamatával együttjárt az audióvizuális eszközök beszerzésének folyamatos igénye.

Az Arany János Általános Iskola az 1972-es oktatási pártatározat feladatainak meghatározása előtt felismerte, hogy a korszerű eszközök segítik a tanulói munkáltatást, a személyiség sokoldalú formálását.

d/ Az iskolai könyvtár fejlesztése szinte az alapiskola megjelenésétől szivügye az iskolavezetésnek. Különösen a felszabadulás utáni időszakban fordítottak erre nagy gondot. Az évi költségvetésből, az üzemek pénzjutalmaiból rendszeresen gyarapították a könyvállományt. A fejlődést /Lsd: 6. sz. melléklet/ grafikonon ábrázoltam.

Már a 60-as években megvalósult az osztálytermekben " a nyitott könyvespolc " rendszer. Az úttörő-könyvtáros hestente, illetve szükség szerint cseréli a könyveket.

1978. nyarán alakították ki az önálló könyvtárat, két olvasóteremmel és audióvizuális sarokkal.

1975. óta tiszteletdíjas könyvtáros működik az iskolában, aki a tanulók olvasóvá nevelését tartja legfontosabb feladatának.

e/ A tanulók eszköz ellátottsága a felszabadulás óta hosszú fejlődésen ment keresztül. Az akkori "könyv, füzet, írószer" gondok megszűntek, s napjainkban 100 %-osnak mondható a tanulói felszereltség.

2. A személyi feltételek alakulása 1948-tól napjainkig

Az iskola vezető közössége a nevelőtestület. A nevelés bipoláris folyamatán a nevelőközösség és gyermekközösség kölcsönös viszonyát értjük.

"Az elsődleges és a kisebb közösségek fejlettségéből, szervezettségéből, tevékenységéből, mint mozaikokból adódik az összkép: az iskolaközösség eredménye.

S mi határozza meg, mely közösség befolyásolja ezt döntően?

Ki alkotja meg, ki rakja össze egységes képpé a mozaikokat?

A nevelőtestület! Rajtuk múlik a siker! A nevelőtestületen, mint közösségen! Az egyes nevelők rátermettségén, képzettségén, igyekezetén is, de a nevelők közösségének összadottságain, munkafegyelmén, egymáshoz és a növendékekhez való viszonyán, a testület pedagógiai-politikai-ideológiai egységén. Ezek adják, vagy méginkább ezek határozzák meg a nevelőtestület pedagógiai hatásfokát." /20/

Ebből az elvi állásfoglalásból kiindulva nézzük az iskola jellemző adatait:

a/ A nevelői létszámok fejlődése /Lsd: 7. sz. melléklet/

A mellékletből világosan kitűnik, hogy a felszabadulás utáni években az iskola általánossá szervezésével, az új tantervek bevezetésével 1950. és 1960. között ugrás-szerű fejlődés tapasztalható a nevelői létszámokban is. Természetesen a létszámok szoros összefüggést mutatnak a tanulói létszám-alakulásokkal is, hisz a nyolcosztályos kötelező iskola beszüppantotta a túlkorosokat, s az eddig iskolába nem járókat is.

1965-től az iskola tagozatos, ezzel körzethatár felmentést kapott, vagyis városi benépesítésű lett. Ez fokozatosan növeli a tanulólétszámokat, viszont a tanulócsoportok növekedésével jár a nevelői létszámnövekedés is.

Nagyon fontos tényező, hogy a testületen belül mennyi az ugyanott eltöltött idő.

Vizsgáljuk meg a következő táblázatokat!

A/ Az iskolában töltött szolgálati idő

Év:	0-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	Ö.:
	év	év	év	év	év	év	
Fő:	19	4	4	6	5	5	43

B/ Törzsgárda tagság

Év:	10 év	15 év	20 év
	bronz fokozat	ezüst fokozat	arany fokozat
Fő:	5	5	11

Megállapíthatjuk, hogy a tantestület 50 %-a törzsgárda tag, ugyanakkor a másik 50 %-ot fiatal pedagógusok alkotják. Ez egyrészt a természetes nyugdíjazás függvénye, másrészt viszont a pedagógushiány ebben az iskolában is létrehozott némi fluktuációt. Különösen a 70-es évektől kezdődően éreztette ez hatását, ugyanis az Arany János Általános Iskola nemcsak a városban, hanem a megyében is nevezetesen arról, hogy próbálja megújítani önmagát, bekapcsolódik kísérletezésbe. Ez természetesen többlet munkával, folyamatos feszített tempóval, mindig középpontban levéssel jár. S bizony nem minden nevelő vállalta ezt a megfeszített munkát, voltak olyanok, akik elmentek az iskolától. Ennek ellenére az iskolában eltöltött szolgálati idő átlaga 11,2 év. Ez a szám igen jónak mondható, s szoros kapcsolatban van a nevelők anyagi, erkölcsi elismerésével.

b/ A nevelők elismerésének alakulása

A témát vizsgálva három tényezőt figyeltem: a bérek alakulását, a kitüntetést kapottak számát, s a közéletben vagy szakmában kapott megbízatásokat.

A/ A nevelők bérének átlaga Ft/hó

1946.	343,- Ft
1950.	724,- Ft
1955.	980,- Ft
1965.	1754,- Ft
1970.	2090,- Ft
1979.	3760,- Ft

A fejlődés egyrészt kifejezi a szocializmust építő ország színvonalának alakulását, illetve a pedagógusok anyagi megbecsülését.

Másrészt viszont hasonlítva az 1970-es és 1979-es városi átlaggal az iskolai átlagot, /:1740,- - 2090,-; illetve 3400,- - 3760,-:/ kifejeződik a város anyagi megbecsülése az iskola nevelőtestületének a többlet vállalásáért.

B/ A kitüntetett pedagógusok számának alakulásais jellemzi a nevelőtestület munkájának minőségét.

Év	Összlétszám:	Ebből kitüntetett:
1950.	13	=
1960.	30	4
1970.	32	9
1975.	37	14
1979.	43	22

A számok meggyőzően mutatják, hogy a nevelőközösség pedagógiai munkáját miniszteri kitüntetések adományozásával is törekedtek elismerni.

C/ A közéletben, vagy a pedagógiai munkában betöltött megbízatások is prezentálják egy-egy közösség, de egy-egy ember munkájának milyenségét, illetve szintjét. A városban működő 15 szakmai munkaközösség vezetését 1965-től folyamatosan 10 nevelő ebből az iskolából látja el.

Az úttörőélet irányítását végző Városi Úttörő Elnökség tagja 1960-tól 1 fő, s 1971-től másuk 1 fő.

Ezen túl még az iskola nevelői jelenleg a Párt Városi Bizottságában, a Hazafias Népfront Pedagógiai Bizottságában, az Arany János Társaságban, a Megyei Úttörő Elnökségben látnak el feladatokat. /Lsd: 8. sz. melléklet./

c/ A tanulók eredményei

Az iskola igen nagy gondot fordított a tanulók "erőinek" kipróbálására. 1957-től az iskola Becsületkönyvébe kerültek és kerülnek ma is azok a tanulók, akik tanulmányi, kulturális, vagy sport területén kiemelkedő eredményt értek el. A városi helyezéseken kívül sok megyei és jó néhány országos siker is született. Ezekből a legjellemzőbbek:

- 1958-59 Nemzetközi gyermekrajz kiállítás
I. helyezett Dancs György
- 1966-67 Megyei matematika verseny
I. helyezett Nánási József
Megyei kosárlabda /leány/ bajnokság
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. leánycsapata
- 1967-68 Megyei Kulturális Seregszemle "arany" szint
Tamási Ágnes
Megyei sifutás
I. helyezett, országoson II. helyezett
Máté Ilona
Megyei tornabajnokság
I. helyezett Rózsás László
- 1968-69 Országos középöntő tornából
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. leánycsapata
II. helyezett Nk. A.J.Á.I. fiúcsapata
- 1969-70 Országos sakkverseny
II. helyezett Hanusz Judit
Országos sibaajnokság
I. helyezett Molnár Csaba
Területi kosárlabda bajnokság
II. helyezett Nk. A.J.Á.I. leánycsapata
- 1970-71 Országos kosárlabda bajnokság
V. helyezett Nk. A.J.Á.I. fiúcsapata
Megyei orosz verseny
II. helyezett Rózsás Zeuzsanna

- 1971-72 Megyei orosz verseny
II. helyezett Hegedűs Ágnes
Megyei tornabajnokság
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. leánycsapata
- 1972-73 Megyei orosz verseny
I. helyezett Mikes Beáta
Megyei sakkverseny
I. helyezett Hanusz Judit
Megyei tornabajnokság
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. kisdobos fiúcsapata
és az úttörő leánycsapat
- 1973-74 Megyei orosz verseny
I. helyezett Mikes Beáta
Megyei kémia verseny
I. helyezett Varga Tibor
Megyei tornaverseny
I. helyezett /egyéni/ Egyedi Péter
Megyei kézilabdabajnokság
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. fiúcsapata
Megyei kosárlabdabajnokság
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. fiúcsapata
Országos sifutó bajnokság
III. helyezett Molnár Zsuzsanna
Úttörő olimpia bajnoka birkózásban
Apró Balázs
- 1974-75 "Az én hazám" országos pályázat "bronz" szint
Gárdián Edit
Megyei orosz verseny
I. helyezett Erős Zsuzsa /8.o./ Jene Zs./7.o./
Megyei irodalombarát és nyelvész verseny
I. helyezett, országos III. hely Gárdián Edit
Megyei asztalitenisz bajnokság
I. helyezett Berecz Gábor
Megyei tornaverseny
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. kisdobos leánycsapata
Országos síverseny
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. váltócsapata

- 1975-76. Megyei orosz verseny
I. helyezett Jene Zsuzsanna /8.o./
II. helyezett T.Nagy Bernadett /7.o./
Megyei tornaverseny
I. helyezett Nk. A.J.Á.I. fiúcsapata
Megyei kosárlabda bajnokság
I. helyezett Nk.A.J.Á.I. fiúcsapata
- 1976-77. Megyei orosz verseny
I. helyezett; országos VI. helyezett
Kovács Gábor
Megyei tornaverseny
I. helyezett /egyéni/ Mertlik Ferenc
Megyei tűzoltó verseny
II. helyezett Nk.A.J.Á.I, leánycsapata
Megyei kosárlabda bajnokság
I. helyezett Nk.A.J.Á.I, leánycsapata
II. helyezett Nk.A.J.Á.I. fiúcsapata
- 1977-78. Megyei orosz verseny
I. helyezett Nk.A.J.Á.I. csapata
Társadalomkutató
II. helyezett A.J.Á.I. csapata
Technikus verseny
II. helyezett Nk.A.J.Á.I. csapata
Megyei tornaverseny
I. helyezett Nk.A.J.Á.I. leánycsapata
Megyei kosárlabda bajnokság
I. helyezett Nk.A.J.Á.I. fiúcsapata
Országos Pajtás Kupa
III. helyezett Nk.A.J.Á.I. fiúcsapata

d/ A tanulók pályaválasztásának alakulása

Az általános iskola egyrészt alapokat ad a műveltség további szerzéséhez, másrészt "végtermékét" eladja valamelyik középszintű iskolának. A pályaválasztási érettség kialakítása

folyamatos nevelési feladata az általános iskolának. Ez a munka szorosan összefügg a tanulók személyiségének megismerésével.

Jó pályaválasztást szinte csak az első osztálytól a nyolcadik osztályig folyó nevelőmunkával lehet elérni. E munka során fel kell tárni a tanulók adottságait és ezeket képességekké kell fejleszteni.

Vizsgáljuk meg az iskola pályaválasztási munkáját számadatok tükrében:

	1955	1960	1965	1970	1975	1979
8.o. végz. száma	61	65	74	62	60	75
Ebből a továbbt. száma	40	52	48	51	52	73
Gimnáziumban	11	23	23	14	20	22
Technikumban	3	6	2	--	--	--
Szakközépisk.-ban	--	--	5	10	15	35
Szaktanulmányképzőben	26	21	18	27	15	15
Szakiskolában	--	2	--	--	2	1
Tovább nem tanulók száma	21	13	26	11	8	2

A táblázat számadatai bizonyítják, hogy az iskolában tudatos, tervszerű "pályára érettség" kialakítása folyik. Ennek a munkának a társadalmi szükségletet és a tanulói képességeket vették elsőrendűen figyelembe.

3. Az iskola nevelő-oktató munkájának története

a/ Az iskolavezetés munkája

Az intézmény jelenlegi igazgatóját 1955-ben nevezték ki. Dr. Kovács Gábor matematika-kémia-pedagógia szakos tanár. 1970-ben pedagógiai doktorrá avatták. "Céltudatos és tervszerű nevelő-oktató munkája, kiváló szakmai irányítóképessége, szüntelen önművelése, kiváló módszerátadó képessége azt eredményezte, hogy az általa vezetett Arany János Általános Iskola jelenleg a város legkiválóbb iskolája lett." /21/

Az igazgató és helyettesei közösen kidolgozott ügyrend szerint végzik munkájukat. Rendszeres munkaértekezleteken értékelik az elért eredményeket és kijelölik a további feladatokat.

Az iskolai munkaközösségvezetők irányítása az igazgató feladata, ezzel is segítve a kölcsönös informálást.

Az iskolavezetés a szocialista iskola megteremtése érdekében törekszik a nevelői, a tanulói és a szülői közösségeket mind jobbra szervezni.

A nevelők segítése érdekében 1973 óta "pedagógiai segítő"-ket készítenek, melyeket a testület minden tagja megkap. /Lsd: 9. sz. melléklet/ Ezek a segédanyagok /összesen eddig 11/ az egységes nevelői eljárások megvalósulását alapozzák meg, valamint a kezdő nevelők egy nyelven való beszéléséhez adnak jelentős támogatást.

Az iskolavezetés irányította és irányítja ma is az iskolában folyó kísérleteket. Ezek összegezését, a tapasztalatok leszűrését az igazgató írásban is dokumentálta, melyek közül több megjelent a Pest megyei "Alkotó pályázatok" gyűjteményben.

A gyakorló pedagógusok körében bemutató tanítások segítségével népszerűsítették az elért eredményeket. 1970-től kezdődően szinte minden évben 15-25 bemutató órát láthattak itt a város, a megye, sőt néhányszor külföldi pedagógusok, illetve vendégek is.

A vezetés felismerve, hogy az iskola csak a szülői házzal karöltve tudja megoldani feladatait, tervszerűen segíti a szülők pedagógiai képzettségének formálását. Már 1957-től kezdődően évenként Szülők Iskoláját, illetve négy évenként Szülők Akadémiáját szerveztek. A Szülők Iskolája 3-4 szülői értekezlet keretében zajlik, ahol az életkornak /tanulói/, a központi irányelveknek megfelelően az osztályfőnök tart 5-10 perces kiselőadást a szülőknek. Néhány a legérdekesebb témákból:

A tagozatváltás előkészítése, segítségének módjai az iskolában és családban. /4.o./

A serdülőkor pedagógiai problémái. /Öszintesség, bizalom/ 7.o./

Létünk alapja a munka. A család és iskola kapcsolata, szerepe és felelőssége a munkára nevelésben. /8.o./

A Szülők Akadémiáját 6 előadás szervezésével hirdették meg. A témákat meghívott neves előadók fejtették ki a hallgatóságnak. Így 1966-67-ben a következők szerint:

1. Az erkölcsi nevelés hatása a tanulók világnézetének formálásában.

Előadó: Dr.Varga Margit egyetemi adjunktus

2. A pályaválasztás problémájának neveléslélektani összefüggései.

Előadó: Dr.Németh Kálmán egyetemi adjunktus.

3. Az ifjúsági irodalom személyiségformáló hatása.

Előadó: Dr.Orosz Sándor egyetemi adjunktus

4. A serdülőkor egészségügyi problémái: A gyermek fiziológiai és pszichológiai állapotának összefüggései.
Előadó: Dr. Faragó Kálmán főorvos

5. A szocialista hazafiságra való nevelés időszerű kérdései a családban
Előadó: Vadász Ferenc újságíró

6. A tanulói teljesítmény objektív elbírálásának lehetőségei.
Előadó: Dr. Nagy József egyetemi adjunktus

"A helyes témaválogatás, az előadók felkészültsége és kapcsolatteremtése a jelenlevőkkel olyan eredményeket hozott, hogy idegenek által is szívesen látogatott lett a szülői továbbképzés. Az előadók általában arra törekedtek, hogy a szülőknek a saját tapasztalataik alapján is olyan gyakorlati példákon mutassák be a gyermeki személyiség fejlesztésével járó kérdéseket, amelyek az eleven szemléltetés erejével hatottak." /22/

Az iskolavezetés a nyitott iskola megteremtésének érdekében hosszú évekig szoros munkakapcsolatot tartott fent a szegedi JATE Neveléstudományi és Lélektani Tan-
székével.

Jelenleg is a Magyar Tudományos Akadémia Kutatócsoportjához, az Országos Pedagógiai Intézethez, a Pest megyei Továbbképző Kabinethez, a Pest megyei Tanács VB. és a Nagykőrös Városi Tanács VB. Művelődésügyi Osztályához mind elméleti, mind gyakorlati pedagógiai téren aktív munkakapcsolat fűzi. Ezentúl a nevelőtestület a város oktatási, közművelődési intézményei, vállalatai, üzemei bevonásával valósítja meg a tanulói személyiség sokoldalú alapozását, a nevelési-oktatási célokat.

b/ A hagyományok ápolása

Már a Leánypolgári iskola törekvéseit áthatotta Arany János, a kilenc évig Nagykőrösön élő költő műveinek

népszerűsítése, az Arany-kultusz ápolása. Meg is kapta 1917-ben az iskola a Nagyszalontai Emlékegyesület "Alapító tagsági oklevelét". /Lsd: 10.sz. melléklet/

Az iskola 1952-ben felvehette a nagy költő nevét. Azóta is középpontban áll a névadó személye, költészete. Tiszteletére, születésének 140. évfordulója /1957/ alkalmából domborművet és emléktáblát avattak az iskola folyosóján. Ugyanitt helyezték el azokat a dokumentumokat, melyeket tanárok és tanulók gyűjtöttek Arany életével és művészetével kapcsolatban. Az emléktáblát kitüntetés gondo- zni, ezt mindig az iskola egyik legjobb osztálya kapta és kapja jutalmul.

1967-ben a költő születésének 150. évfordulójára pályázatot irtak ki. Ennek nevelőhatása igen nagy volt a tanulók körében. Összesen 60 irodalmi pályamű készült.

Ugyanekkor ünnepség-sorozattal hozták közelebb a tanulókhöz, szülőkhöz Arany emberi nagyságát is.

Azóta is a dombormű előtt az iskola apraja-nagyja évente kétszer - Arany születésének és halálának évfordulóján - megáll, hogy verssel, dallal és néma tisztelgéssel adózzon a költőnek. A városban lévő Arany- emlékhelyeket a gyermekek gyakran felkeresik irodalmi órákon. Különösen szívesen gyűjtenek az Arany János Múzeum emlékszobáiban.

A hagyományosan megrendezésre kerülő iskolai olvasó- és szavalóverseny is, a tantermekben, a tablókon, a Becsületkönyvben található Arany-idézetek is, haza- és ember-szeretetre tanítják az ifjú tisztelőket.

Ebben az iskolában tanult 1934-38-ig Füredi Lászlóné Németh Irén és Absolon Sarolta, a Vörös Brigád tagjai.

1945-ben a szabadságért folytatott hősi küzdelemben mártirhalált haltak, a fasiszták kivégezték őket. Az iskola tiszteletükre - országos szervek bevonásával - emléktáblát helyezett el az épületben. /Lsd: 11. sz. melléklet/

"Megható, bensőséges ünnepség volt tegnap az Arany János Általános Iskolában, Horváth András elvtársnak, a Pest megyei Pártbizottság első titkárának, a város országgyűlési képviselőjének jelenlétében leplezték le az iskola két volt növendékének, a mártírhaltalt halt Absolon Sarolta és Füredi Lászlóné /Németh Irén/ emléktábláját." /23/

A két mártír nevét elismerésül az iskola legjobb osztályai-rajai viselhetik. Nekik különösen nagy gonddal kell emléküket ápolni. Gondozzák az emléktáblát, felkeresik Németh Irén ma is a városban élő édesanyját, segítenek neki és beszélgetnek vele.

Történeteket hallgatnak lányáról, aki többüknek vált példaképévé.

A hagyományok ápolásának szép állomása 1970. az iskola centenáriumi évfordulója. Nagy gonddal készült erre a tantestület, az ifjúság és a Szülői Munkaközösség is.

Az ünnepséget 1970. június 14-én tartották. Fogadást adtak a meghívottaknak, a régi és az akkori pedagógusoknak, szülőknek. Az épület összes emeleti termében kiállítást rendeztek. A diszes albumba gyűjtött fényképek, a múlttal kapcsolatos kiadványok /tankönyvek, évkönyvek, oklevelek, bizonyítványok/, grafikonok, táblázatok dokumentálták az iskola múltját, s mindennapi életét.

Pedagógiai kiadványt jelentettek meg "Egy száz éves iskola mai életéből" címmel. A feldolgozott témák a következők voltak:

A család és iskola kapcsolata

Tanítványaink személyiségének tanulmányozása

Az 1-4. osztályok tanítása során alkalmazott újabb eljárások

Osztályfőnöki munkaközösségeink működése

A korszerű nyelvtanítás útján

Napközi otthonainkról

Hogyan tölti be szerepét iskolánkban az ifjúsági szervezet?

Évkönyvet adtak ki, melyben már az 1969-70. tanév eredményei is szerepeltek.

Bronz iskolajelvényt terveztek az iskola névadójának képmásával, s a következő mondattal: "Száz éves az Arany János Általános Iskola - 1970." Ezt megkapta az iskola minden tanulója és nevelője.

Iskolai törzsgárdát alapítottak. A bronz, az ezüst és az arany fokozat elnyerői jelvényt és jutalmat kaptak. Találkozókat szerveztek 1970. május-júniusában a volt tanítványoknak.

Pályázatot hirdettek a tanulók körében "A mi iskolánk" címmel. A pályázatra 75 pályamű érkezett be, ezeket bekötve az ifjúsági könyvtárban helyezték el, s a legjobbakat díjazták.

Terakotta emléklakettet készítették Arany János képmásával, s emlékül adták az ünnepságen résztvevőknek. Emléktáblát helyezett el az intézmény Mentovich utcai falán Mentovich Ferenc költő tiszteletére, aki nagykőrösi tartózkodása alatt ebben az utcában lakott. Az emléktáblát "Az új világnézet" című műve kiadásának 100. évfordulóján, 1970. május 16-án leplezték le.

Az iskola a centenárium évében "Miniszteri Dicséret" kitüntetésben részesült. /Lsd: 12. sz. melléklet/

c/ Az úttörőszervezet

Az úttörőcsapat, mint a Magyar Úttörők Szövetségének része - önálló társadalmi, politikai szervezet - az általános iskolában. Rendeltetését azonban csak akkor tölti be, ha az iskola nevelési célkitűzéseivel összhangban, sajátos mozgalmi módszereivel, s eszközeivel valósítja meg fő feladatait. Ebben az iskolában már 1947-ben

megszervezték az úttörőcsapatot. Erre az első csapatvezető Papp Lászlóné nyugdíjas nevelő így emlékezik: "Még a háborús romokat takarította a magyar nép, amikor az újjáépítés első évében életre hívta pártunk az úttörőszervezetet. Ez a szervezet már születésekor szélesre tárta kapuit, hogy a haladás legjobbjainak példáján szocialista hazafiakká, becsületes dolgozó emberekké nevelje az úttörőket.

Iskolánkban az 1947-48-as tanévben jött létre a csapat 47 taggal. Az 1947. IX. 13-15-ig tartott csapatvezetőképző tanfolyamon részt vettem. Ezután következett a csapatvezetővé avatás az iskola tornatermében. Nagyon jól emlékszem rá, gyönyörű napsütéses idő volt. A nap beragyogott az ablakon, mint ahogy később évtizedekig bearanyozza az úttörők életét.

A következő tanévben a leánycsapat mellett megalakult a fiúcsapat is. A tagok száma növekedett, habár kezdetben sokan bizalmatlanul fogadták az úttörőket. Évek múlva annyira megszaporodott a kis csapat létszáma, hogy már csaknem minden tanuló nyakába felkerült az újonnan bevezetett nyakkendő."

Az iskolában egészen 1974-ig két csapat működött. Jelenleg a 920. sz. Arany János Úttörőcsapat 763 taggal, melyből 255 kisdobos, 366 úttörő. 46 úttörővezető, 126 pártoló tag. A 100 %-os szervezettség hosszú nevelőmunka eredménye. Felismerték, hogy a legjobb alapközösség az osztályra épülő raj, ennek tagjait lehet legjobban bevonni a raj mindennapos tevékenységébe, illetve a csapat távalatait, feladatait, céljait a rajokban és az órsőkben lehet legjobban megvalósítani, ezért ezeket a kisebb közösségeket erősítették, eljutva a teljes szervezettségig. Az úttörőélet gyermekvezetői 1967 óta az Úttörőtanács tagjai. Élő önkormányzati szervvé a folyamatos munka nevelte őket. Különösen sokat fáradoztak a rajok munkájá-

nak összehangolásában, a végzett munka értékelésében, a további feladatok kijelölésében.

Kidolgozták már 1973-ban a jogok és kötelességek rendszerét, a rajra, órsre, csapatra, úttörőtanácsra vonatkoztatva.

A csapatvezetőség 11 tagja hosszú évek óta dolgozik együtt az úttörőélet szebbé tételén. Kiemelkedő munkájukért öten "Úttörővezető Érdemérem", heten "Kiváló Úttörővezető" kitüntetést kaptak.

Az úttörők, kisdobosok érdeklődési körüknek megfelelően szakkörökben fejlesztik képességeiket. Ebben a keretben készülnek a Tudományos-Technikai, a Kulturális Szemlékre, valamint a sportversenyekre. A felkészülés az egész mozgalmi évet betölti, s már csapatszinten tömegesen részt vesznek a vetélkedőkön, versenyeken.

/:Kiváló eredményeikről már számot adtunk a III/c alatt.:/

A 60-as évektől kezdődően sokrétű KISZ-kapcsolatot épített ki az úttörőcsapat. Ma már szinte egy raj= egy KISZ-szervezet működik együtt. Kiemelkedő az ÁFÉSZ, a DÉMÁSZ, a Konzervgyár KISZ szervezeteivel kialakított két évtizedes együttműködés.

1967-ben önálló pártszervezet alakult az iskolában. Egyik fontos feladatának az úttörőmunka segítségét tekinti. Évek óta rendszeresen beszámoltatja a csapatvezetőt a végzett munkáról, a feladatok teljesítéséről.

A pártoló tagságból 1974-ben pártoló testületet választottak. Politikai-, tömegszervezetekkel, vállalatokkal, üzemekkel, stb kapcsolják össze a csapatot. Az elvi hozzátartozás mellett sok gyakorlati segítséget is adnak.

Néhány jellemző vonás még a csapat arculatához:

Évenkénti jutalomkirándulás a legkiválóbbaknak /kb. 120 fő/ az ország legszebb részeire.

Nyári táborozások a Balatonakali úttörőtáborban.

Ünnepélyes úttörő- és kisdobos avatások az avató szülők fogadalomtételével.

A hagyományos Honvédelmi Nap a ceglédi alakulat fegyverbemutatójával, sport- és ügyességi játékokkal.

A június eleji Ifjúsági nap, amikor az úttörő önkormányzat működteti az intézményt; gyermek az igazgató, a tanár, a takarító, stb.

Évi 5-6 alkalommal opera megtekintése az Erkel Színházban, vagy az Operában.

Egy nap társadalmi munka felajánlása rajonként a város javára. S két igen magas kitüntetés: a KISZ Központi Bizottság Vörös Selyemzászlajának elnyerése 1970-ben és 1977-ben.

"A csapat életét a fegyelem, tartalmasság, derűs nyugodt légkör, vidámság jellemzi.

Sikerült folyamatosan az élvonalban maradniuk és hullámvölgyek nélkül tovább haladni előre. A csapat vezetőségének egyik legnagyobb erénye, hogy mindig túl tudta szárnyalni tegnapi önmagát. Ráéreztek a tennivalókra. Felismerték, mikor miben kell lépni. Megszívlelve a névadó bölcs figyelmeztetését, felültek a maguk-alkotta időszekekre, mely jóval biztonságosabban és gyorsabban halad, mint az átlagé." /24/

d/ Kisérletek, próbálkozások, eredmények

A felszabadulás utáni években 1949-50-re megfogalmazódtak a pedagógiai elvárások. 1950-ben kiadták az első hazai szocialista tantervet. Elkészítésénél a minisztérium Kollégiuma a következő szempontokat határozta meg:

"1. Küzdelem a lemorzsolódás ellen.

a/ Az alsó 4 osztály tananyagának tartalmasabbá tételével a felső osztályokban mutatkozó nehézségek csökkentése.

- b/ Az 5. osztály buktató jellegének megszüntetése és a tantárgyak számának csökkentése.
 - c/ A gyenge hatásfokkal tanított tárgyak óraszámának növelése /a magyar óraszama az 5-8. osztályokban heti 22 órától 28-ra, a számtan és mértan 14-ről 22-re, a fizika 4-ről 6-ra nőtt/.
 - d/ Az elhagyható tananyag csökkentése.
2. A marxista-leninista szellemű oktatás megalapozása a természettudományi és világnézeti tárgyak óraszámának emelésével és a tananyag célszerű kiválasztása.
3. A békéért folyó harc, a klerikális reakció elleni küzdelem és a termelés kérdése felé való fokozott fordulás." /25/

A tantervek megvalósítása azonban gondokat vetett fel. Ebben az iskolában is problémák jelentkeztek; hiszen a tanári kar szakképesítése különböző volt. Bizonyos szakok hiányoztak /számtan, kémia/, a tárgyi feltételek, eszközök nem álltak rendelkezésre. A nevelőkre igen sok új zúdult - új tantervek, új nevelési célok, ifjúsági szervezet létrehozása. A leadott órák száma is igen magas volt. Sok értekezlet, korrepetálás, iskolai adminisztráció járult még ehhez. Ennek ellenére az 1954. március 25-27. között tartott tanulmányi felügyelet megállapításai eredményeket is jeleztek:

"Személyi feltételek: hiány nincs, a történelmet nem szakos tanítja. A nevelők felkészülése pontos, vázlatok segítik munkájukat.

Tanulmányi eredmények: az első osztályok eredménye nagyon gyenge. A számtan tárgyból készült felmérések mind a három nevelőnél igen gyengék.

Adminisztráció: füzetek, dolgozatok javítása gondos, megjegyzésekkel ellátott. Naplók vezetése hiányos, ezeket pótolni kell.

Fegyelem: az iskolába járási fegyelem jó, házi feladatokat elkészítik. Utcai magatartások kifogásolhatók, ennek javításához kérték a szülői ház segítségét. Megalakították az Iskolai Bizottságot, támogatják a továbbtanuló nevelőket. " /26/

Az 1956-ban bevezetett alsótagozatos tanterv korszerűnek hatott, viszont megtörte az általános iskola egységét, hiszen készítői, vitatói nem foglalkozhattak a 6-14 éves gyermek személyiségfejlesztésével, csak egy meghatározott életkorra /6-10 év/ fordítottak figyelmet. Bár az iskola tantestületét már ebben az időben is vállalkozó kedv jellemezte, nehezen birkóztak az egymást követő tantervek megvalósításával. A rendelkezésre álló anyagi eszközök sem tették lehetővé teljes megvalósításukat. A tankönyvek nagyrésze sem segítette a nevelők munkáját. Az anyagok sematikus, vulgárisan tükrözték a marxista szemléletet, nem véve figyelembe a tanulók életkori sajátosságait.

Ugyanakkor azonban már 1956-ban megszervezték az iskolában a napközit. Ahogyan nőtt a társadalom igénye ezen intézmény iránt, úgy igyekeztek középpontba állítani a napközis munkát.

Az 1956-57-es évben az első napközis csoportot + Kis Istvánné vezette. 1-8. osztályos tanulókból szervezték 40-es létszámmal. Mérsékelt és tartózkodó figyelem kísérte a vállalkozást, mely sikerrel zárult; a gyermekek szívesen jártak ide, a szülők elfogadták, s a nevelők önként és szívesen vállalták ezt a beosztást. /:Sajnos ma már ez egyre ritkábban jellemző. Különösen a fiatal nevelők idegenkednek ettől a munkától, pedig többféle lehetőség rejlik benne.:/

Jelenleg az iskolában 12 napközis csoport működik 400 tanulóval, mely az összlétszám 57 %-a. Természetesen a két évtized alatt a tartalmi munka hosszú fejlődésen alakult át, s a napközi nevelőmunkája az iskolai nevelő-oktatómunka

ka szerves része lett.

Az iskolában 1958-ban vezették be a gyakorlati foglalkozás tantárgyat. Célja a politechnikai képzés megvalósítása, az elmélet és a gyakorlat összekapcsolása, gyakorlati készségek kialakítása - mindezek alapján előkészítés a szakirányú továbbtanulásra. Az évek folyamán mezőgazdasági és ipari jellegű gyakorlati oktatás is folyt. A feltételek /gyakorló kert, műhely, eszközök, szerszámok/ megteremtése nem kevés gonddal valósult meg. Nehézséget jelentett, hogy a gyakorlati foglalkozás szakos nevelők csak jóval később kerültek ki a főiskolákról, s ezekben az években vállalkozó szellemű, érdeklődő nevelők tanították e tantárgyat. A tervszerű, kitartó munka eredményeket hozott ezen a területen is.

Az 1961-es oktatási reform az eddigieknél pontosabban meghatározta az általános iskola célját, feladatait. Olyan nevelő-oktató munkát vártak el, mely az elmélet és gyakorlat szoros kapcsolatát valósítja meg.

Megindultak a korszerűsítési kísérletek, próbálkozások. Az iskola először a nyelvtanítás eredményesebbé tétele érdekében kezdett elméleti tapasztalatcseréket, továbbképzéseket. 1965-től orosz nyelvi tagozatosként működik, 5-8 osztályig heti 5 órában tanítják a nyelvet. 1968-ban sikerült bevezetni 3. osztálytól az orosz nyelvet, 3-4. osztályban heti 3 órában tanulják. A nyelv megszerettetését jól segítették az Iskola Televízió adásai, a fokozatosan kiépülő lemez-hangszalag-diaképanyag. A nevelők nagy igyekezete, s állandó önképzése. Valamennyien több ízben vettek részt a Szovjetunióban, szervezett továbbképzésen.

S az eredmények: kb. 250 azoknak a száma, akik orosz nyelven a Szovjetunió különböző városaiban élő gyermekekkel leveleznek.

Rendszeres a kapcsolat a nagykőrösi szovjet iskola és az Arany János Általános Iskola tanulói között; klub-délutánok, találkozók, megemlékezések együtt.

Sok tanuló járhatja és olvassa rendszeresen a szovjet gyermekújságokat, gyermeklapokat. Az ünnepségeket gyakran teszik hangulatossá szovjet dalok, versek, prózarészletek.

A nyelvet megszerették a tanulók, s a szülők igénye is megkövetelte, hogy fakultative más élő nyelveket is tanítsanak, ezért német, angol nyelvtanítás is folyik az iskolában, évente általában 100 - 120 tanuló részvételével. Az sem közönbös, hogy a tagozatos osztályokba járt tanulók közül többen orosz nyelv szakos tanárok lettek.

A 60-as évek második felében indultak a Magyar Tudományos Akadémia Pszichológiai Intézetének kísérletei a matematika és történelem tárgyakban.

Az 1969-70-es tanévtől kezdődően kapcsolódott be a kísérleti oktatásba. A nevelők körében a pedagógiai kultúráltság emelését, az alkotás örömét, a korszerű szemlélet kialakulását eredményezte ez.

A tanulók körében is kedvező tapasztalatok születtek. A gyermekek önállósága, aktivitása megnövekedett. Megszerették a matematikát és még közelebb kerültek a történelemhez. Reálisabb lett az önértékelési szintjük, hiszen minden órán gyakorolták önmaguk értékelését. Érvényesült a pozitív-transzfer hatása vagyis más tárgyak eredménye is javult, sőt az iskola tanulmányi átlaga /:Akkor még volt átlag!:/ fokozatosan emelkedett. /1969-ben 3,7; 1970-ben 3,8; 1971-ben 3,8; 1972-ben 3,9; 1973-ban 4,09/

A pedagógiai kísérletek pozitívan motiválták a szülőket is. Egyre többen kérték más körzetből gyermekük felvételét ebbe az iskolába.

A visszajelzések a középiskolából azt bizonyították, hogy az iskola volt tanulói a továbbtanulás során is derekasan helyt álltak.

Bekapcsolódtak más kísérletekbe is, így az Országos Pedagógiai Intézet irányításával az olvasás-környezetismereti integráció a 2. osztályban a heurisztikus gondolkodás fejlesztése érdekében, valamint az olvasási képesség fejlesztése a 2. és 3. osztályban, /a János Vitéz és Toldi feldolgozásával/ vizsgálatokba. A fővárosi Pedagógiai Intézet anyagának felhasználásával folyt a funkcionális írás-olvasás tanítás.

Közben igyekeztek mérni is a teljesítményeket. Így sikerült alkalmazni az IEA kutatóprogram természet-tudományi és olvasási vizsgálati anyagát 1972-ben. A mérési eredmények összehasonlítva a nemzetközi és a hazai adatokkal igazolták, hogy a testület jobbra való törekvése nem volt hiábavaló. Az 1972-ben hozott oktatáspolitikai döntés, hogy 1978-tól fokozatosan új tantervek kerülnek bevezetésre a nevelők "aktív magját" felkészülten, többféle megújulási törekvésen megedzve érte.

Ezért kezdődhettek itt az új tanterv kipróbálásának kísérletei, pl. anyanyelvi tárgyakból.

e/ Az iskola hivatalos felügyelőinek, ellenőreinek véleménye

- 1./ "Az iskolai, osztályfőnöki, szakköri, munkaközösségi munkatervek példásak. Órarend, szaktárgyi felosztás az adott körülmények között teljesen megfelel ... Mulasztás alig van ... Igazgató iskolavezetése, irányító és nevelő munkája kiemelkedő. Minden megmozdulása példás és határozott.
/:P.F. magyar-történelem szakos szakfelügyelő; 1955.:/
- 2./ "A biológia oktatása ... nagyszerűen van biztosítva. Kifogástalan előkészület ... alapos szemléltetés ..."
/:V.S. biológia-földrajz szakos szakfelügyelő; 1956.:/

./.

- 3./ "Az órákra a nevelők alaposan felkészülnek. Az órák vezetése didaktikai, módszertani szempontból helyesen történik."
/:I.I. matematika.fizika szakos szakfelügyelő; 1957.:/
- 4./ "Az év végi munka tervszerűen, szervezeten folyik. A felső tagozatos osztályokban az egyes tárgyak összefoglalói eredményes munkát mutattak."
/:D.S. járási műv. osztályvezető; 1957.:/
- 5./ "Kísérletező oktatási módszerrel tanít, a tanulókat gondolkodásra neveli, amit az óra végén Dr.D.L.-né KPTI tanszékvezető kérdéseire adott feleletek is igazolnak ... Az óra vezetése nyugodt, a gondolkodásra kellő időt biztosít, a tanulókat helyesen foglalkoztatta ... a tanulók az anyagot értik."
/:G.R. megyei kémia szakos szakfelügyelő; 1957.:/
- 6./ "Igazgató és helyettese törődik a napközi munkájával. Ez a törődés belső tartalmi munkájában is meglátszik a napközis csoportoknak."
/:A.Z. napközis szakfelügyelő; 1962.:/
- 7./ "Felmérést végeztem számtan, írás- és olvasásból. Az eredmények mind a három tárgyból jók, megfelelnek a tantervi követelményeknek."
/:L.T. alsó tagozatos szakfelügyelő; 1962.:/
- 8./ "A nevelők a dolgozatokat gondosan, elemző megjegyzésekkel ellátva javították, s reálisan osztályozták."
/:G.I. megyei felügyelő; 1962.:/
- 9./ "A tanévzáró értekezlet jegyzőkönyvét jóváhagyom a következő megjegyzéssel: A jegyzőkönyv külső alakja gondos, mintaszerű. Röviden, könnyen és jól áttekinthető módon nyújt képet az iskola oktató-nevelő munkájáról. Ellenőrizhető adatokkal alátámasztott igazi elemző dokumentum."
/:K.K. városi műv. osztályvezető; 1962.:/

10./ "A nevelők mind határozott, szilárd tudást igényelnek ... A meglátogatott osztályokban mindenütt megértették az anyagot, s meg is tanulták az órán... Ki kell emelni, hogy az új anyagot = az iskolareform irányelveinek megfelelően = érzelmet és értelmet megragadó módon tanították ... Minden meglátogatott nevelő jól tagolt, alapos óravázlatot készített ... igazgató az iskola vezetésében a korszerűsítést az oktatási színvonal emelését, az erkölcsi-politikai nevelés elmélyítését tartja szem előtt. Nevelőitől igényes munkát követel ... igazgatóhelyettes kitűnő nevelő, jó kartárs. Az iskola irattárát és dokumentációját példás rendben vezeti." /:P.F. magyar-történelem szakos szakfelügyelő; 1963.:/

11./ "A kartársak a nevelés kérdésével sokat törődnek. Ezt igazolták az osztályokban az erkölcsi, eszmei-politikai nevelés területén végzett felmérések is ... A közösségi szellem fejlesztését a felelősök rendszerének megszervezésével szolgálják ... A tanulók többsége nagy aktivitással vesz részt a munkában. A nevelők dorgálás helyett jó pedagógiai módszerrel a dicséretet, buzdítást alkalmazzák munkájuk közben... Az igazgató és helyettese által kapott útbaigazítást mindenkor szívesen vállalják a kartársak... A füzetek vezetése egységes ... A tanulók olvasási készsége jó ... A tanulók írásbeli munkája általában szép, gondos ... Sokrétű, alapos szemléltetés során a földrajzi alapfogalmak tiszták ... Jól érezhető a régebben együttműködő nevelőtestület belső koncentrációja. Töretlen az egymásra épülő osztályokban folyó oktató-nevelő munka." /:Dr.V.J.-né alsó tagozatos szakfelügyelő; 1963.:/

12./ "A tanulóközösség helyzete szorosan összefügg az úttörőcsapat munkájával. A jó úttörőcsapat a legbiztosabb alap a helyesen értelmezett tanulóközösség

kialakításához. Az iskola, sokéves tapasztalatok birtokában igen jó úttörőcsapatot alakított ki. Munkáját, tevékenységüket, a csapatvezetőség jó munkáját a sok dicséreten, kitüntetésen kívül jellemzi a legutóbbi versenyeken, kulturális seregsemlén elért igen jó eredmény ... Tanulmányi eredményük is igen jó ... Az iskolának a szülői házzal való kapcsolata jó ... Az elmondottak összegezeként megállapítható, hogy az iskolavezetés és a nevelők igen jó munkát végeztek."

/:D.T. tanulmányi felügyelő; 1966.:/

- 13./ "A látott órákon azt tapasztaltam, hogy a nevelők az órára való felkészülés során elgondolták, hogyan lehetne minél eredményesebben fejleszteni a tanulóknak önálló gondolkodását ... A személyiség megismerése nyomán külön gonddal és szeretettel foglalkoznak a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulókkal."

/:Dr.V.J.-né alsó tagozatos szakfelügyelő; 1968.:/

- 14./ "Az ifjúsági könyvtár állománya 2223 kötet. Megállapítható, hogy a tanulók szeretnek olvasni, s hogy a könyvtár fejlesztése szívéigye az iskolának.

Az 1968-ban kiadott könyvtári alapjegyzék szerint előírt könyv többségében megtalálható. Ez a jelenség működési területemen egyedülálló. A kötelező és az ajánlott olvasmányok ellátásában is példaképül állhat az iskola ...

Az iskolavezetés lelkes hive és követője a korszerű pedagógiának. Az új módszeres eljárásokat csak sikerült és bizonyított kísérletek után vezetik be. Az igazgatóság az elmélet és a gyakorlat egységét valósította meg az iskola oktató-nevelő munkájában."

/:P.F. magyar-történelem szakos szakfelügyelő; 1969.:/

15./ "... Megállapítom, hogy az elmúlt tanév munkájának értékeléséről készített jegyzőkönyv az oktató-nevelő munka vonatkozásában minden szakterületen maximalsan kielégíti a követelményeket ... Az iskola munkája jó úgy az oktatás-nevelés, mint az egyéb munkaterületek vonatkozásában ... A pontos és tartalmas beszámolóért dicséret illeti az egész tantesületet."

/:H.A. városi műv. osztályvezető; 1969.:/

16./ "Az esztétikai nevelés vizsgálatánál ellenőriztem az igazgatói, nevelői szoba rendjét, felszereltségét. Mindkettő izlées, otthonias képet mutat. Az iskola folyosóján szépen ápolják Arany János, valamint az iskola mártirjainak emlékét. Az egyes tantermekben megtalálható Arany János, Lenin arcképe, különböző reprodukciók, gondozott órsi falak, polcok, virágok díszítik az osztálytermek falát. Minden terem fala szépen dekorált, gondos pedagógiai törődést tükröz.

/:H.A. városi műv. osztályvezető; 1970.:/

17./ "Az orosz nyelvi tagozat az utóbbi két év alatt teljesen kiépült. Az V. tagozatos osztályba már olyan tanulók járnak, akik az orosz nyelvet a III. osztálytól kezdve tanulták heti 3 órában, most pedig heti 5 órában tanulják azt. - Az iskolavezetés cél tudatos munkával mind a tárgyi, mind a személyi feltételeket megteremtette. - A négy szaktanár felkészültsége megalapozott. Mind a négyen jártak már a Szovjetunióban is. Lendületessé tett munkájuk az órákra való rendszeres készüléssel, az eszközök állandó felhasználásával, feladatlapok használatával csoportos foglalkoztatottsággal a korszerű eljárásoknak tág teret engedve - igen eredményes."

/:Dr.R.M. orosz nyelvi szakfelügyelő; 1971.:/

- 18./ "Kendrő Erzsébet dolgozik a kísérleti módszerrel, - a látott óra alapján igen eredményesen. A tanulók rendkívüli aktivitással és lelkesedéssel végzik a feladatokat. A logikai összefüggéseket jól látják, lényegkiemelési képességük, összehasonlító képességük meglepően jó. - A felügyelet csak elismeréssel nyilatkozhat a látottakról."
/:S.S.-né magyar-történelem szakos szakfelügyelő;1972./
- 19./ "Összegezve: az iskolában gondos, lelkiismeretes gyermekvédelmi munka folyik."
/:D.Z. megyei gyermek.véd. szakfelügyelő; 1973.:/
- 20./ "Az iskola bármely területe igen nagy törődésről tanuskodik. - Tisztaság, rend és nagyon izléses díszítés. - Igen örvendetes az iskolavezetés olyan irányú távlati terve, hogy az ének és rajz tantárgyak részére közös szaktárgyi terem tervez létrehozni. - Így az iskola mint bázisiskola sokat tehet a vizuális nevelés sajátos területén."
/:S.F. megyei rajz szakfelügyelő; 1974.:/
- 21./ "A modern óravezetés követelményeinek megfelelően a négy csapat forgószinpad-szerű váltással dolgozott. Kosárlabdában igen magas színvonalon van az osztály. Nagyon jó az iskola kapcsolata az egyesületekkel, sok utánpótlást adnak a különböző szakosztályokba. - Az igazgatóság és a nevelők, tanulók kapcsolata jó, demokratikus légkörben dolgoznak."
/:I.S.-né testnevelés szakos szakfelügyelő; 1975.:/
- 22./ "A gyermekek tudása biztos, jó alapja a további tanulásnak."
/:R.J.-né kémia szakos szakfelügyelő; 1976.:/
- 23./ "Az ismeretek alkalmazását ellenőrző vizsgálatban elért teljesítmény eddigi felméréseimben is kiemelkedő."
/:B.Z. biológia szakos szakfelügyelő; 1976.:/

- 24./ "Dicséretes és példamutató az a tevékenység, amely-
lyel az iskolavezetés, az iskolai könyvtáros és a
nevelőtestület a könyvtárat segíti azokban a célki-
tűzésekben, hogy minél jobban megfelelhessen az ok-
tató-nevelő munka szabta feladatának."
/:B.F. könyvtár szakos szakfelügyelő; 1976.:/
- 25./ "A tantervben szereplő anyag elsajátíttatása jó, a
fogalmak ismerete és alkalmazása ... kiemelkedő. -
A tanítás magas színvonalú. - Az iskolavezetés és a
nevelők helyesen értelmezik a nevelés fontosságát és
tervszerűségét. - A tanulók órán és szünetekben fe-
gyelmezettek, udvariasak, a tanítási órákon aktívak
és lelkesek. A tanórák légköre derűs ... még a lá-
togatást végző felügyelő is jól érzi magát. - A
tanulói közösségek fejlődése a legjobb úton halad.
Sokat segít ebben az is, hogy az iskola és az úttő-
rőcsapat együttesen tevékenykedik a nevelési felada-
tok megoldásában."
/:S.S.-né magyar-történelem szakos szakfelügyelő; 1976.:/
- 26./ "Az iskola alsó tagozati osztályában folyó nevelő mun-
kát igen jónak tartom."
/:L.T. alsó tagozatos szakfelügyelő; 1976.:/
- 27./ "Kiemelkedő az iskolában a tanulók személyiségének
megismerése és az ehhez kapcsolódó felmérő-elemző mun-
ka. - Kiemelkedő az iskola sajátos minősítési rendsze-
re. - A különböző pedagógiai kísérletek jól segítik a
tehetségek kibontakoztatását. - Az iskola pályaválasz-
tási érettségre nevelő munkája kiemelkedő."
/:K.A. gy.-ifj.véd. szakfelügyelő; 1976.:/
- 28./ "A különböző reformok, újítások megvalósításával ki-
sugárzó szerepet tölt be az iskola ... nagyfokú önál-
lósággal és alkotó módon valósítják meg az annyira
kívánatos módszertani korszerűsítést. - Az órákon

a gyakorlatiasság szembeötlő. - A témazárók és felmérések javítása és elemzése példás. - Az osztályzatok és érdemjegyek reálisak."

/:Zs.G. matematika-fizika szakos szakfelügyelő;1976./

29./ "A tankötelezettségi törvényt az iskolában szigorúan betartják, tevékenységeiket a végrehajtás érdekében irányítják, munkájuk eredményes. Területükön a beiskolázás 100 %-os. Az 1975-76. tanév végén, az 1976-77. tanév első felében is bukásmentes volt az iskola a tervszerű nevelő-oktató munka nyomán. A sok munka, a jó módszerek, a differenciált foglalkozások, korrepetálások együtt /295 óra a félévben/ meghozták a jó eredményt. Az egész évi összpontosított nevelői figyelem időben kiszűri a lemaradókat és felzárkóztatja őket. A betegség miatt lemaradók segítése az úttörő órsók legtermészetesebb, kedvelt foglalkozása."

/:Összegezõ jegyzõkönyv 1976. október 16 - 1977. január 17-ig tartó összegezõ vizsgálatról.:/

IV.

AZ ISKOLA MINT SZERVEZET

=====

1. A szervezet általános és speciális jellemzői

A jelen iskolájával szemben megnövekedett a társadalom igénye. Az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat megvalósítása érdekében bevezetett új alapidokumentumok közül az általános iskolai nevelés és oktatás terve az iskola feladatát a következőképpen határozza meg:

"Az általános iskola célja, hogy megalapozza a szocialista ember személyiségének az ismeret - világnézet - magatartás egységében történő kialakítását, a társadalmi műveltség alapvető javainak az életkor lehetőségeit figyelembe vevő feldolgozása útján, építve a fiatalok munkájára, közösségi tevékenységére, tapasztalataira." /27/

Az iskola ezeknek az elvárásoknak csak a rendszert alkotó közösségek összefogásával, határozott elképzelések alapján képes megfelelni. S a munkamegosztás jelenlegi feltételei között ilyen méretű koordinálás csak szervezeti keretek között képzelhető el. Az iskola a környezetében, azzal sokoldalú kapcsolatban álló viselkedésre képes bonyolult rendszer. Működésének középpontjában pedagógiai folyamatok állnak. Ezek célja olyan tanulók kibocsájtása, akik megfelelő műveltséggel, tudással, neveltséggel rendelkeznek. A tanulók nevelése, oktatása pedagógiai közösségekben valósul meg. Az iskolavezetés irányítja, megfelelő feladatokat kijelölve, a közösségeket. A feladatok teljesítéséhez megteremti a feltételeket, illetve hatásosan motivál, majd az eredményeket értékeli.

Nézzük adott iskolánkat ebből a szempontból.

Az 1971. évi I. törvény értelmében az iskola nagyfokú önállósággal bír. Igazgatója egyszemélyi felelős, a nevelési-oktatási, munkáltatói, pénzügyi-gazdasági feladatok ellátásáért. Irányítási feladatait helyetteseivel látja el. Jellemzőjük a kiemelkedő szaktudás, a vezetői rátermettség és rutin, a feladatok határozott megjelölése, megszervezése, a végrehajtás következetes értékelése.

A testület szakmai munkaközösségekbe tömörülve dolgozik. Az igazgató a munkaközösségvezetőkön keresztül biztosítja az információ-cserét. A munkaközösségvezetők /középszintű vezetők/ nagyfokú önállósággal rendelkeznek. Szakmai csoportjukban látogatási és óraelemzési jogkörük van. Továbbá megszervezik csoportjuk továbbképzési programját, bemutató órákat és tapasztalatcsere látogatásokat szerveznek. Részt vesznek a városi munkaközösségek életében, hiszen közülük egyben városi munkaközösségvezetők is.

A társadalmi szervezetek vezetői csoportjuk és az igazgató közötti összekapcsolók. Segítik sajátos eszközeikkel a kitűzött célok megvalósítását. A pártszervezet, KISZ szervezet, úttörő szervezet, szakszervezet különösen a megfelelő motiválásban ad segítséget mind a nevelők, mind a tanulók körében, valamint sajátos szituációkat, lehetőségeket teremt a személyiségformáláshoz. /Például a legutóbbi időkből: "Teremtsünk értéket!" akció, vagy a kongresszus tiszteletére szervezett gyűjtések, társadalmi munkák./

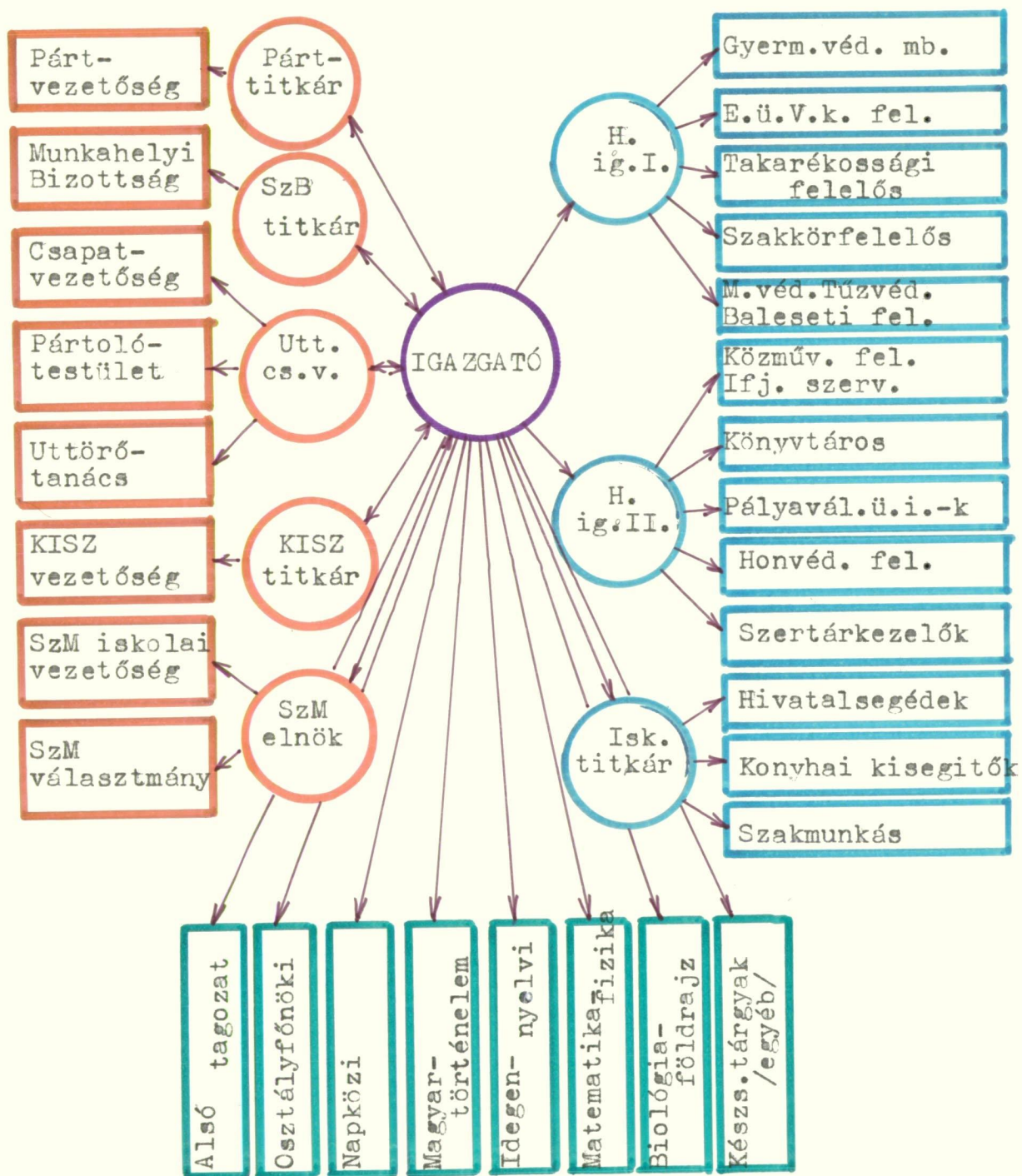
A Szülői Munkaközösség gyorsan informálja az iskolát, a mikrokörnyezet változásairól, követelményeiről, elvárásairól. Ugyanakkor a célok megvalósításában nagyfokú segítséget ad az egységes nevelési eljárások kialakításával.

A technikai személyzet biztosítja az épület, a berendezés, stb megfelelőségét, a korszerű nevelés-oktatás eszközrendszerét. Továbbá a környezet esztétikai, munkavédelmi,

iskolaegészségtani megfelelését.

Az iskolai szervezet másik egysége a tanulói szervezet, mely osztályokra tagolódik. Az ifjúsági mozgalom iskolai egységei a rajok, ebben az iskolában egybeesnek az osztályokkal. Célmegvalósításuk, együttműködésük segíti a hatékony munkát.

2. Az iskola működési struktúrájának vázlata

- : Társadalmi szervezetek vezetői, vezetőségei
- : Intézményvezetők, felelősök
- : Szakmai munkaközösségek vezetői, szaktárgycsoportok

Az Arany János Általános Iskola belső irányítása jól működő folyamat. A korábbi összegezõ vizsgálati jegyzõkönyvek alapján mind az optimalitást, mind az eredményességet /28/ tekintve a város legjobb iskolája. A kölcsönös tájékoztatás és tájékozódás a vezetés és közösségek között hatékonyan segíti az intézmény feladatának elátását.

3. A pedagógusközösség a szervezetben

Az iskola pedagógiai munkájának megvalósításában alapvetõ szerepe van a nevelõtestületi közösségnek. Ahhoz, hogy a szervezet jól mûködjön, szükség van valamennyi ott dolgozó kezdeményezésére, újító törekvésére, együttmûködési készségére.

A III/2. fejezetben már bemutatottuk a nevelõk iskolában eltöltött szolgálati idejét, bérének, anyagi-erkölcsi elismerésének alakulását. Kommunista embert nevelni csak egészséges közösségben, közösség által a közösségnek lehet. Ebbõl a tételbõl kiindulva vizsgáltuk a pedagógus közösség szakmai-politikai felkészültségét, szociális hátterét, kötelezõ elfoglaltságát, szabadidõ-eltöltését. /Lsd: 13. sz. melléklet/

a/ Szakmai-politikai felkészültség

A tantestület 43 tagja közül 4 fõ egyetemi, 19 fõ fõiskolai, 9 fõ tanítóképzõi, 11 fõ középfokú tanítóképzõi végzettséggel rendelkezik. A pedagógusok 50 %-a az utóbbi 10 évben szerezte diplomáját. A másik 50 % részt vett olyan szakmai továbbképzéseken, ahol vagy dolgozattal, vagy vizsgával zárult a tanfolyam, s sikeres befejezésérõl írásos dokumentumot is kaptak. A nevelõk önmaguk értékelésérõl a következõ adatokat adják:

Szakmai felkészültsége	= nagyon jó	2 fő
	jó	21 fő
	megfelelő	16 fő
	hiányos, továbbképzésre szorul	4 fő
Pedagógiai rátermettsége	= kiváló	5 fő
	jó	30 fő
	megfelelő	8 fő

A szakfelügyeleti, az általános tanulmányi felügyelői tapasztalatok, a városi munkaközösségvezetők megbízása is ezt támasztja alá /Vö. III/2/C és III/3/e fejezettel./

Az elért eredmények azonban további előrelépésre sarkallták a testület tagjait. Az 1979-80. tanévben a pedagógiai studio megalakításával önálló "továbbképző aktivát" alakítottak. Aktuális és lényeges pedagógiai, pszichológiai témákat dolgoznak fel, vitatnak meg. Ez folyamatos szakirodalom tanulmányozására serkenti az állandó tagokat /12 fő/, viszont igen sok információt ad az esetenként /6-15 fő/ résztvevők számára is.

Politikai végzettsége 35 főnek van, 8 főnek nincs. Amellett, hogy a főiskolai, egyetemi diploma középfokú végzettséget ad, többen elvégezték a Marxista Leninista Esti Egyetem általános tagozatát. A testület politikai érettségét bizonyítja, a jól működő erős pártalapszervezet is. "A rendezvényekre a nyílt vita, őszinte légkör, a politikai aktivitás a jellemző. A megvitatás után a tagság egységesen tevékenykedik a végrehajtás érdekében. A pártszervezet és az iskolavezetés kapcsolata elvtársi, segítőkész. Az általános iskolák közül a vezetők ideológiai képzése itt hosszú távon megoldott, régi hagyományokkal rendelkezik. A tagság képviselve van a városi testületekben, ott igen aktív munkát végez.

Az írásos anyagok úgy tartalmilag, mint formailag a kiemelkedők között vannak.

A tömegszervezetek pártirányítása jól érvényesül. A KISZ szervezet igen jó munkát végez, melyért kétszer részesült magas kitüntetésben." /29/

b/ Szociális háttér

A tantestület 28 tagja családos, elvált öt fő, egyedül él 10 fő. Lakáskörülményeik a következők:

saját lakásban él:	41 fő
albérletben él:	2 fő
komfortos lakásban él:	35 fő
komfort nélküli lakásban él:	8 fő
három szobás lakásban él:	26 fő
két szobás lakásban él:	15 fő
egy szobás lakásban él:	2 fő

A számok bizonyítják, hogy a nevelők nagy része jó körülmények között él családjával, vagy néhányan egyedül /általában kezdő és nyugdíjas pedagógusok/. Lakáskörülményeik biztosítják a nyugodt felkészülést, művelődést, pihenést. A folyamatos önképzéshez az otthoni környezetben is rendelkeznek a szükséges eszközökkel. Így 42 főnek van rádiója, 40 főnek televíziója, 28 főnek lemezjátszója, 27 főnek pedig magnetofonja. Ezeknél a számoknál még döntőbb a saját könyvek száma, mely a következőképpen alakul:

0 - 300	kötet:	7 főnek
301 - 500	" :	17 főnek
501 - 700	" :	5 főnek
701 - 900	" :	3 főnek
901 - 1200	" :	4 főnek
1201 - 1500	" :	3 főnek
1501 - 2000	" :	2 főnek
2000 felett:		2 főnek

Ebből a pedagógiai könyvek száma is jó színvonalat tükröz. A nevelők nagy részének 50-100 kötet között van. Lényeges jellemzőnek tartjuk ezt egy-egy nevelői kollektiva életében. Ugyanis általános tapasztalat, hogy a pedagógusok nagy része kevés szabadidővel rendelkezik, esetlegesen jut el könyvtárba, múzeumba, színházba. Viszont ha az igényszintje megkívánja, otthoni környezetében teremti meg a feltételeket az önműveléshez, szórakozáshoz. A közölt adatok is ezt támasztják alá.

c/ A testület napi és hetirendje, valamint szabadideje

A nevelők napi terhelését vizsgálva megállapítható, hogy általában 7-8 óra az, amit az iskolai munkával kapcsolatban töltenek el: tanítás, felkészülés másnapra, dolgozat-füzetjavítás, családlátogatás, úttörő, szakkör, gyűlések, társadalmi megbízatások, stb. Az ez utáni időszak és a hét vége a családé, barátoké, illetve mindenki saját művelésével foglalkozik. Szabad idejökben legtöbbször olvasnak /34 fő/, kirándulnak /20 fő/, barkácsolnak /14 fő/, kertészkednek /12 fő/. Évente 2-szer, 3-szor mennek el hangversenyre, 5-6-szor múzeumba, 4-5-ször színházba, 5-10-szer moziba. A művelődési igény megvan a nevelők legtöbbszörében. Az igények ébrentartásában jó segítséget ad az iskolai szakszervezeti bizottság azzal, hogy évente két-, három alkalommal közös tantestületi kirándulást szervez. Összekötve színház, múzeum, kiállítás látogatásával. Ezek az alkalmak tovább aktivizálják a tagokat az egyéni szervezésű kirándulásokra, országjárásra.

4. A vezetés szerepe a szervezetben

A bemutatott tantestület egészséges közösség; mind szakmai, mind politikai felkészültségét tekintve képes a kommunista ember formálására. Munkájuk hatékonyságának növelésében, a nevelői közösség fejlesztésében alapvető szerepe van a vezetésnek: "Kisértésbe eshetünk, hogy csak azt a vezetést nevezzük alkotónak, amelyben a vezető az eredeti újító és ötletadó tulajdonsá-

gaival rendelkezik. Ebben az értelmezésben csak az számíthatna alkotó vezetőnek, aki addig ismeretlen, értékes megoldások szerzőjeként tűnik ki. Ez a vélemény ellentétes a vezetői tehetség és rátermettség modern felfogásával. A vezetői tehetség főleg abban áll, hogy a vezető sikeresen kutatja fel és hasznosítja más emberek tehetségét az adott intézmény feladatainak megoldása érdekében." /30/

A III/3/a fejezetben rövid értékelését adtuk az iskolavezetésnek. További bemutatására az idézet szellemében törekszünk, vagyis azt boncolgatjuk, miben alkotó az Arany János Általános Iskola vezetése.

- Az új utak kereséséhez a kedvező emocionális légkör megteremtésében. A vezető maga is feltaláló, viszont talán ennél is lényegesebb pozitív beállítódása. Felismeri kortársai tehetségét, felhasználja erőiket, egy-egy újítás kipróbálásához. Már személyzeti munkájában is érvényesül ez, nem fél a tehetségesektől, még ha néhány hibával is rendelkeznek. Szakmai tehetségét nem "ügyeskedésekkel", hanem pedagógiai sikerekkel őrzi meg. Lehetőséget és ösztönzést ad olyan munkák pl. pedagógiai kísérletek, pályamunkák, pályaművek végzésére, melyeknél a cél érdekében jó néhány nehézséget le kell küzdeni az arra vállalkozóknak. Vállalja a felelősséget az esetleges kudarcokért is. Mind anyagi, mind erkölcsi jutalmazásában alapvető szempont az értelmes, hasznos újat keresők elismerése.

- A tervszerű, tudatos munka megszervezésében, ellenőrzésében, értékelésében. Ösztönösen és ötletszerűen az oktatás-nevelés folyamatában nem lehet dolgozni. Szükség van alapos iskolai munkatervre, mely lehetővé teszi a tervszerű, tudatos pedagógiai munkát, a feladatok folyamatos megoldását, s alapot ad az ellenőrzéshez is.

Ebben az iskolában régen rangja van a tervező munkának. Ezért tudott segítséget adni a megye összes többi iskolájának továbbképzés és segédanyag nyújtásával e jelentős témában.

Az új alapidokumentumok megvalósítása során az éves munkatervet kiegészítették azokkal a keret-jellegű programtervekkel, amely a művelődés, a mozgalmi élet és közéletiség a munka, az országjárás, kirándulás, a játék-sport-túra terén adnak a szervezett nevelésre lehetőséget.

A jó munkaterv azonban egyetlen iskolában = így itt sem = válik eredménnyé önmagában. Lényeges szervezési feladatok hárulnak a vezetésre. Ugy mint:

- a feladatokhoz a feltételek biztosítása,
- az érdekeltek tájékoztatása,
- a működési-cselekvési rend kialakítása,
- a rendszeres ellenőrzés, értékelés, visszajelzés,

Ezek a követelmények az iskola működésében megfelelően érvényesülnek.

5. A tanulók a szervezetben

A tanulók önkormányzati szervei; úttörőtanács, rajvezetőség, a demokratikus centralizmus elvei szerint működnek, megteremtve a megfelelő motiváltságot és a lehetőségeket a közéleti aktivitásra nevelés, a munkára nevelés, a szocialista hazafiságra nevelés, stb területén.

V.

AZ ÁLTALÁNOS ISKOLA FUNKCIÓI

=====

"A társadalmi termelésnek és a munkamegosztásnak azon a fokán, amelyen a modern társadalmak állnak, a legtöbb társadalmi szükséglet kielégítése nagyszámú emberi munka összehangolásával történhet meg. Az ilyen koordinált emberi munkavégzést nevezzük szervezetnek s azt mondtuk, hogy minden szervezet bizonyos célok, feladatok - vagy most bevezetett szakkifejezésünkkel: bizonyos funkciók - teljesítésére jött létre. A szükséglet, a funkció és a szervezet fogalma tehát szorosan összefügg egymással. A különböző szükségletek hívják életre azokat a funkciókat, amelyekkel kielégítjük őket; s e funkciók gyakorlása során alakulnak ki a társadalmi szervezetek." /31/

Az iskola egyrészt az oktatási rendszer része, másrészt eleme egy-egy lakóhelyi környéknek. Tehát nemcsak össztársadalmi igényeket kell kielégítenie, hanem egy-egy földrajzi egység; iskolakörzet igényét is. Vagyis hivatalos funkciói kiegészülnek több rejtett funkcióval. Ezért kell először bemutatnunk az Arany János Általános Iskola iskolakörzetét.

1. Az iskola környezetének, illetve az iskolakörzet jellemzése

a/ Az iskola környezete

Nagykőrös város Budapesttől 74 km-re, Kecskemét és Cegléd között terül el. Részleges középfokú központ. Fejlesztése a környező települések nagyobb arányú fejlesztése miatt lassú ütemű. A várost az idetelepített ipari üzemek ipari-mezőgazdasági településsé alakították át. Az iparban dolgozók száma a 60-as évektől a 70-es évek végéig majdnem kétszeresére nőtt, míg a mezőgazdaságban dolgozók száma felére csökkent. A város össztermelésének több mint kétharmadát

az ipar adja. Jelenleg mintegy 20 ipari, mezőgazdasági, építőipari üzem működik, többsége gyáregységként. A város iparában a konzervipar dominál, mely szervesen kapcsolódik a mezőgazdasághoz.

Nagykőrös iskolapolitikája mindig kiemelkedő jelentőséggel birt. Az alsó és középfokú oktatás megszervezése a XVI. századba nyúlik vissza. /Vö. II/1 fejezettel./

Jelenleg a városban 10 óvoda működik 1000 férőhellyel. Alsó fokú oktatási intézményeinek száma hat; négy általános iskola, egy kisegítő iskola, egy általános iskolai diákotthon. Középfokú oktatási intézmény három működik Nagykőrösön, a nagymúltú Arany János Gimnázium és Óvónőképző Szakközépiskola, 500 férőhellyel; a Toldi Miklós Élelmiszeripari Szakközép és Szakmunkásképző Intézet 1000 férőhellyel és országos beiskolázási lehetőséggel. A 224. sz. Ipari Szakmunkásképző 10-12 szakmában képez évente kb. 200 - 300 szakmunkást.

A város kulturális életében döntő jelentőségű az Aranykultusz ápolása. Méltón segíti ezt egyrészt a felújított, és az ország egyetlen Arany János Múzeuma, ahol a vároštörténeti kiállításba beágyazva helyezték el a nagy költő Nagykőrösön töltött éveinek jelentős anyagát. Másrészt pedig az Arany János Társaság, mely ezen túl hivatott a város szellemi életének pezsdítésére is.

Jelentős tudományos munkát folytat a Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya, mely nemcsak a város, hanem Dél-Pest megye jelentős dokumentumait őrzi és dolgozza fel.

b/ Az iskola körzete

Az Arany János Általános Iskola beiskolázási területe, mint már előzőekben is említettük, az orosz nyelvi tagozat működése miatt városi benépesítésű.

A külföldi és hazai kutatások szerint bizonyítást nyert, hogy a különböző társadalmi rétegbe tartozó szülők gyermekeinek tanulmányi eredménye szorosan korrelál a szülők végzettségével, foglalkozási csoportjával. /Sőt, a legújabb kutatások azt bi-

zonyitják, hogy a szülők közül is az anya iskolai végzettsége a meghatározóbb, hiszen a családok nagy részénél az anya foglalkozik a gyermekekkel./ Ezért vizsgáltuk kérdőíves formában /Lsd: 14. sz. melléklet/ a szűkebb körzet, azaz az idejáró gyermekek szüleinek foglalkozását, iskolai végzettségét, /A szülők társadalmi rétegződésénél Ferge Zsuzsa: Társadalmunk rétegződése, Közgazdasági Kiadó, 1969. könyvében megállapított munkajelleg-csoportokkal dolgoztunk/ lakás és szociális körülményeit, kulturális igényét, neveléssel kapcsolatos tevékenységét, az iskolával szembeni elvárásait, ítéletét. Figyelembe véve az idejáró testvérek számát, összesen 560 kérdőívet elemeztünk, melyeket a szülők név nélkül töltöttek ki. A kapott adatok és értékelésük a következő:

A/ A szülők foglalkozása, iskolai végzettsége

=====		
F o g l a l k o z á s	A p a	A n y a

I. Államigazgatási és gazdasági vezető	397	5
Magasan kvalifikált szellemi dolgozó	493	35
Középszintű szakember, szellemi munkás	99	44
Irodai dolgozó	3	127
II. Szakmunkás	214	117
Betanított munkás	85	119
Segédmunkás	43	84
III. Mezőgazdasági fizikai dolgozó	13	6
Alkalmi munkás	—	2
IV. Nyugdíjas	15	11

I - IV. Összesen:	560	550
=====		

Iskolai végzettség	A p a	A n y a
8 általánosnál kevesebb	58	55
8 általános	133	175
érettségi	157	183
szakmunkásképző	118	76
főiskola	35	30
egyetem	59	31
Összesen:	560	550

Az iskola szülőinek foglalkozási csoportja és iskolai végzettsége a következőket tükrözi:

- Magas a vezető állású és szellemi dolgozó szülők aránya, mintegy 25-30 %. Az iskola eredeti körzete munkás, paraszt lakta terület, a máshonnan való ideáramlás összefügg az eredményességgel, az iskola funkcióinak jó szinten való ellátásával.
- Az iskola szülőinek zömét munkásszülők alkotják s mivel ezekben a családokban átlagosan a három - négy gyermek, az iskola összes szülőiből kb. 70 %-ot jelent ez. A város mezőgazdasági jellegének ipari mezőgazdaságivá válásával függ össze.
- Elenyészően kevés a mezőgazdaságban dolgozó szülők aránya.
- Örvenfőtesen alacsony a nyolc általánost el nem végzett szülők száma.

A család differenciáló szerepe a szocializáció szempontjából igen jelentős. A vizsgált iskola szülőinek foglalkozási megoszlása, iskolai végzettsége megfelelő lehetőségeket biztosít az oktató-nevelő munkához.

B/ A családok lakás és szociális körülményei

Uj lakásban lakik: 378 család

Régi lakásban lakik: 182 család

Komfortos lakásban lakik: 452 család

Komfort nélkülben lakik: 108 család

3 szobás lakása van: 231 családnak

2 szobás lakása van: 283 családnak

1 szobás lakása van: 46 családnak

Gyermekszobája van a gyermeknek: 480 családnál

Külön helye, kuckója: 24 családnál

Nincs külön helye: 46 családnál

544 családnak van rádiója

525 családnak van televíziója

A tanulás anyagi, tárgyi feltételeihez tartozó lakás-körülmények az iskolakörzetben jók. Bár a tanulmányi teljesítményben ennek differenciáló hatása közvetlenül igen kis jelentőségű, de közvetve az igényszintet, a beállítódást befolyásoló tényező.

A tömegkommunikációs eszközök igénybe vétele ma már valóban tömegesen elterjedt. Az élen a rádió áll, de a televízió sem marad el, hisz a vizsgált családok 93 %-nak van. A két tömegkommunikációs eszköz használati módja eltér egymástól. Míg a rádió főleg a tájékoztatás, az információadás fő eszköze, addig a televízió főleg kulturális igényt elégít ki.

C/ A családok kulturális ellátottsága és művelődési szokása

→ Családban a könyvek száma:

0	=	100 könyve van:	150 családnak
101	=	300 " "	: 187 családnak
301	=	500 " "	: 86 családnak
501	=	700 " "	: 24 családnak
701	=	900 " "	: 8 családnak
901	=	1100 " "	: 8 családnak
1100-nál több	=	" "	: 40 családnak
Nincs könyve	=		: 57 családnak

- A családok közművelődési intézményben tett látogatásai:

moziba jár évente

egy alkalommal:	27 család
két " :	18 "
három " :	29 "
négy " :	29 "
öt " :	62 "
hat-tíz " :	150 "
tizenegy-tizenöt " :	56 "
tizenhat-húsz " :	47 "
húsznál több " :	44 "
egyáltalán nem jár :	98 "

múzeumba jár évente

egy alkalommal:	80 család
két " :	92 "
három " :	70 "
négy " :	45 "
öt " :	56 "
hat-tíz " :	63 "
tizenegy-tizenöt " :	7 "
tizenhat-húsz " :	7 "
húsznál több " :	4 "
egyáltalán nem jár :	136 "

színházba jár évente

egy alkalommal :	50 család
két " :	85 "
három " :	46 "
négy " :	87 "
öt " :	43 "
hat-tíz " :	48 "
tizenegy-tizenöt " :	15 "
tizenhat-húsz " :	3 "
húsznál több " :	2 "
egyáltalán nem jár :	181 "

A családok egy része /:15-30 % között:/ kevésbé képes a gyermeket az intenzív művelődésre serkenteni, s tudatosan fejleszteni a tanulás motivációs szféráját. Az ilyen, ingerszegény környezetben kedvezőtlenül alakulnak a tanulási indítékok, s ez megnehezíti az adottságok fejlesztését. Ezért az iskola pedagógiai-módszertani eljárásait úgy kellett alakítani, fejleszteni, hogy a fizikai dolgozók hátrányos helyzetű gyermekeinek segítése a pedagógiai tevékenység szerves része legyen. Felismerve, hogy a hátrányos környezetből kikerülő gyermekek szegényes szó- és fogalomkinccsel, kevés ismerettel, alacsony szintű nyelvhasználattal érkeznek az iskolába, központi gondot fordítanak az olvasási és a beszédképesség fejlesztésére. A tantermekben kialakított nyitott könyvespolcokon - főleg 1 - 4 osztályban az osztálylétszám szerinti példányszámban találhatók a segédkönyvek. /Igy: 1. osztály: Varga Katalin: Gógös Gúnár Gedeon; 2. osztály: Móra Ferenc: Csicséri történet; 3. osztály: Benedek Elek: 77 magyar népmese; 4. osztály: Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön, Fekete István: Tüskevár./ Ezekon kívül megtalálható helyesírási, idegen szavak szótára, különféle lexikonok, stb. A könyv, és az olvasás eszközei jelleggé válását igyekeztek kialakítani. Az iskolai könyvtár önálló helyiségében közel 10 ezer kötet könyv segít az otthoni "könyvnélküliséget" pótolni. Ezen túl a rendszeres mozi, bábszínház, opera, hangversenylátogatások szervezésével, évente öt-hat alkalommal, az iskola szinte minden tanulójának kulturális élményt nyújt. A családok többségénél azonban megfelelő az otthoni motiváltság, vagyis a családi környezet jól hangol az eredményes művelődésre.

D/ A családok neveléssel kapcsolatos tevékenysége

A gyermek és ifjukorban nagy szerepet játszik a mások által történt ellenőrzés és értékelés, hiszen a kötelességtudat, a jellem nem érte el még a legmagasabb fejlettségi fokot. Segít az igény szint és teljesítőképesség közötti harmónia kialakításában is.

Segíti továbbá a gyermek önértékelési képességének kialakítását is, amennyiben gyakran teremtünk alkalmat számukra elemezni, értékelni munkájukat.

Ha az értékelést pozitív elismerés követi, jutalmazást; ha nem kedvező, akkor büntetést vonhat maga után. Lényeges dolog, hogy az iskola és szülői ház között összhang és következetesség legyen ebben a tekintetben.

"A családi nevelés, a család és az iskola kapcsolata nem magánügy. A szocialista család mint a társadalom legkisebb közössége felelős a gyermeknevelésért a társadalom színe előtt. De a felelősség kölcsönös, a társadalom is felelős a családjáért, a családi nevelésért." /33/

Ezért vizsgáltuk a neveléssel kapcsolatos tevékenység kapcsán az elismerés és büntetés módjait, illetve alkalmait. A kapott adatok változatos képet mutatnak.

A szülők több mint 50 %-a magatartási pozitívumokért, tanulmányokban és egyéb területeken elért sikeres teljesítményért, önként vállalt feladatok elvégzéséért jutalmaz.

A másik nagy része a szülőknek /:35 %:/ vulgarizálja az elismerés lehetőségeit, leszűkítve az ajándékozáásra, melyek különböző ünnepekkor /:névnap, születésnap, stb:/ ejt meg. Vannak olyanok is, /:10-15 %:/, akik semmilyen formában nem jutalmaznak. A jutalmazás módjaiban dominál az anyagi tárgyi jellegű. A családok 40 %-a könyvvel, zsebpénzzel, takarékbélyeggel, stb jutalmaz. Örövendetesen jelentős azoknak a száma /:35 %:/, akik szóbeli dicsérettel, további buzdítással, illetve anyagiak helyett közös családi megmozdulások /:túrák, kulturális programok:/ szervezésével ismerik el gyermekeik pozitív teljesítményét.

A büntetés a családok nagy részénél nem a kellő helyet betöltő módszer. Folyamatosan és sűrűn, sőt egy kicsit a tett elkövetésének nagyságától függetlenül büntetnek. Még mindig a szülők kb. 10 %-a testi fenytést, megszégyenítést is alkalmaz, jól lehet az iskolai gyakorlatból igen régen száműzték ezt a módszert. Nem lehet egyetérteni azokkal a szülőkkel sem /:pedig számuk igen magas, kb. 50 %:/, akik a legkülönbözőbb dolgokért - tv-nézés, moziba menés - megvonásával büntetnek.

Bár a szakirodalom is elfogadja, sőt jó módszerként értékeli ezeket, még iskolai gyakorlatban is /:Vö. Köznevelés XXXVI. évfolyam 11. szám 3. oldal, Novák G.: Valahogy rendet kell tartani:/, nem lehet a büntetés szinte egyetlen üdvöztető módszereként elfogadni. Hiányzik belőle ugyanis a büntetés lényege, mégpedig a gyermek tisztelete és a vele szemben támasztott követelmény. Hiszen ha a gyermek a családi ház gyakorlata szerint mindent nézhet a tv-ben, s ma büntetésből nem nézheti valamelyik műsort, nem érzi büntetésnek, mert esetleg nem is érdekli az a program, vagy éppen mást tervezett erre az időre, vagy holnapra. Úgyis feloldják a büntetést. Összesen csak a családok 15 - 25 %-a nem büntet, vagy csak ritkán és akkor megfelelő módszerekkel: meggyőzéssel, pozitív motiválással serkenti gyermekét a helyes magatartásra, cselekvésre.

Az iskola saját gyakorlatában már igen régen megfogalmazta a jutalmazás-büntetés helyes alkalmazását. Ezt támasztja alá pl. az 1979-80. tanév jutalmazási-büntetési rendszere ^{/32/}, mely szerint 908 osztályfőnöki, 481 igazgatói dicséretet; 222 osztályfőnöki, 10 igazgatói büntetést adtak ki. A számok meggyőzően bizonyítják a pozitív motiválásra, a jutalmazásra való törekvést.

E/ Az iskoláról mondott vélemények és az iskolával szembeni szükségletek

A megkérdezett szülők közül 421 /75 %/ jónak, kimagaslónak értékeli az itt folyó munkát, s a város legjobb iskolájának tartja. Ezek a szülők büszkék arra, hogy gyermekük itt tanul, s felajánlják segítségüket minden vonatkozásban, továbbá köszönetet mondanak a színvonalas munkáért. 113 szülő /21 %/ megfelelőnek tartja a nevelést, oktatást. Mindössze 26 szülő /4 %/ az, aki közömbös, vagy értékelhetetlen választ adott, negatív ítéletet nem közölt senki.

Egy-egy iskola hatékony működéséhez, tényleges funkcióinak kialakulásához meg kell ismerni a körzetnek a szükségleteit, melyek kielégítését az iskolától várja.

Ezek a szükségletek igen sokfélék. Lehetnek a gyermekről való gondoskodás, a megfelelő szokások - viselkedési normák elsajátíttatása, a továbbtanulásra való felkészítés, a hivatalos teendők /pl. jellemzések/ pontossága - és még sok minden más.

Az iskola körzetében a szükségletek alakulása a következő: 276 szülő elsőrenden nevelést vár el. Olyan nevelést, mely biztosítja az "életben" való helytállást, a munka szeretetét, a haza kincseinek megbecsülését, továbbá az iskola és a szülői ház szoros kapcsolatát azért, hogy gyermeküket a társadalom hasznos tagjává neveljék közösen.

184 szülő sokoldalú képzést vár el, mely jól felkészít a továbbtanulásra, a munkára.

Mindössze 10 szülő várja el gyermeke megjavítását, fegyelmezését, 20 szülő pedig nem ad választ e kérdésre.

Többféle szempontból megvizsgálva az iskola szűken vett körzetét - megállapíthatjuk, hogy a tanulók nagy részénél a magukkal hozott mikrokultúra segíti az iskola funkcióinak feljesítését.

A társadalmi összetétel szempontjából heterogén iskolakörzet az iskolával szemben támasztott szüksége nem mond ellent az iskola hivatalos funkciójának; vagyis - az új nemzedék társadalmi beillesztése - szükségletével. A rejtett funkciók kialakulása nem számottevő, s így az iskola arculatát tették sokszínűvé, viszont nem gátolják működését.

2./ A szocialista nevelőiskola új funkciói

Az iskola funkciói a felszabadulás utáni három és fél évtized alatt számos változáson mentek keresztül. Ez a mozgás felgyorsult, s a jelenlegi funkciók közül is előtérbe kerültek a következők:

a/ A permanens művelődés életszükségletté válása

A permanens nevelés eszméjét az élet minden területén jelentkező gyorsuló változás idézte elő. Ezek a változások minden emberben is változásokat idéznek elő.

"A permanens nevelés az egyén egész életén keresztül tartó, különböző formákban megvalósuló nevelése abból a célból, hogy az élete folyamán bekövetkező változásokhoz aktív módon alkalmazkodni legyen képes." /34/

Az iskola feladata többé nem lehet az, hogy "kész terméként" bocsássa el tanulóit, hanem az, "hogy növendékeit alkalmassá tegye a tudományos és technikai fejlődés, az életpályán, a társadalomban, az egyéni életben bekövetkező változások értelmes, aktív követésére." /35/

A permanens művelődés fogalmával kiszélesedik a tanulás fogalma, magába foglalja az iskolai, a munkahelyi, a spontán, a szervezett tanulási formákat. Az iskola központi szerepe azonban ebben a folyamatban továbbra is megmarad. Viszont sokat kell tennie, hogy megfeleljen ezeknek az elvárásoknak. Ahhoz, hogy tanulóiban kialakítsa a sokoldalú érdeklődést, az önálló ismeretszerzés módszereit, a megszerzett ismeretek felhasználását célzó tulajdonságokat, ahhoz sok területen át kell alakulnia. Vizsgált iskolánk ezen a területen a következőket tette:

- Először is nevelőtestületében alakította a permanens művelődés igényét ki. Megteremtette a megfelelő légkört az új módszerek, eszközök, tananyagstruktúrák kipróbálására. Már a 60-as évektől kezdődően nevelőit a tanulói munkáltatás, az önálló ismeretszerzés formáinak intenzív alkalmazására motiválta.

- Felismerve azt a tényt, hogy a nevelés összetársadalmi folyamattá válik, sokat tett a szülők pedagógiai képzettségéért. A Szülők Iskolája és Szülők Akadémiája szervezésével aktivizálta a családokat, hogy pedagógiai műveltségüket folyamatosan gyarapítsák azért, hogy azonos szemlélettel, módszerekkel neveljék gyermekeiket.
- Az iskolát nyitottabbá tette. Bekapcsolta életébe a különböző közösségeket. Nemcsak közös találkozásokon, hanem különböző kultúrális, sportrendezvényeken, az iskola érdekében végzett társadalmi munkán, országjáráson, túrákon vesznek együtt részt. Bevont az iskolában működő szakkörök vezetésére, illetve a fakultatív tárgyak oktatására is alkalmas szülőket.

Ezeknek a bekapcsolt közösségeknek a segítségével tervezte és szervezte meg a szabadidő felhasználását célzó, a kommunista ember személyiségének "ismeret - világnézet - magatartás" egységében történő kialakítását a következők szerint:

"M Ű V E L Ő D É S

- a/ Kiállítások - Múzeum /helytörténeti kiállítás, Arany János emlékkiállítás, időszakos kiállítások/
- b/ Színház /bábelőadások, a Népszínház előadásai, ifjúsági előadások, stb/
- c/ Hangverseny /ifjúsági bérlet, időszakos előadások/
- d/ Filmszínház /iskolamozi, osztály- vagy rajzkeretben szervezett mozilátogatás/
- e/ Művelődési Ház - szakkörök /báb-, balett stb/
- f/ Városi Könyvtár - állandó könyvtárlátogatás
 - a rendezvények látogatása
 - /író-olvasó találkozó, ismeretterjesztő előadások/

g/ Levéltár - gyűjtés, kutatás.

2. M O Z G A L M I É L E T, K Ö Z É L E T I S É G

a/ Saját ifjúsági szervezet

b/ Szakkörök

c/ KISZ-kapcsolatok, kapcsolatok a szocialista brigádokkal

d/ MHSZ

e/ Honvédség, más fegyveres testületek

f/ Tanács /tanácsülés, tanácstagi beszámolók/

g/ Kapcsolat veteránokkal, párttagokkal; a mártírok emlékének ápolása.

3. A M U N K A

A/ A tanulók termelő munkája

a/ 5. és 6. osztályok 1-2 napos termelő munkája /társadalmi munka; Konzervgyár, TSZ-ek/

b/ 7. és 8. osztályok 6-12 napos termelő munkája /részben társadalmi munka; Konzervgyár, TSZ-ek/

c/ A tanulók önkéntes termelő munkája /vasárnaponként/

d/ A tanulók szervezett nyári foglalkoztatásának biztosítása a vonatkozó rendeletek alapján/

e/ A közhasznú társadalmi munkára /"Virágos Nagykőrösért" mozgalom, a KRESZ-park, az Ifjúsági Park és a játszótérek gondozása, hulladékgyűjtés, stb/ a tanulóifjúság szervezése

f/ Önkiszolgálás, ügyelet; rend, tisztaság, otthonosság fenntartása

g/ Az iskola, az osztály, a csoport igényeit kielégítő, értékteremtő tevékenység, a szertárak gyarapítása, a szemléltető eszközök és a felszerelések gondozása.

B/ A pályaválasztási érettség kialakítása

a/ Üzemlátogatások

<u>Osztály:</u>	<u>Hová?</u>	<u>Mit?</u>
4.o.	Toldi Miklós Szak- középiskola tan- műhelyei	Péküzem, Labor
5.o.	Konzervgyár	Film, üzemek, labor, lakatosüzem, doboz- üzem
6.o.	NEFAG	Faárugyár, Ládagyár
7.o.	Gépjavító és Fa- ipari KTSZ	Fa-, fém szakmaise- meret
8.o.	TRAKISZ, ITV	Elektromos alkat- részek, irodai kis- gépek készítése, a szakma fontossága

b/ A pályáirányítást segítő egyéb tényezők

- Termelőmunkát végző szülők meghívása beszélgetésekre /osztályfőnöki óra, rajfoglalkozások/
- A patronáló szocialista brigádok munkahelyének, munkájának megismerése
- Az üzemek szociális és kulturális életének megismerése.

4. O R S Z Á G J Á R Á S

A/ Helyi tanulmányi kirándulások: "Ismerd meg városodat!"

<u>Osztály:</u>	<u>Hová?</u>	<u>Mit?</u>	<u>Célok, feladatok:</u>
1.o.	Iskolánk környéke	Arany emléktábla. Mártírjaink Mentovich emléktábla, B.Tóth szobor	Szűkebb környezetünk megismerése
2.o.	Az Arany szobor és környéke	Tanácssháza. Felszabadulási emlékmű. Gimnázium, Hősök tere	Városunk jelentős épületei
3.o.	Városunk történelmi emléktáblái, szobrai	Arany háza, Petőfi Zoltán emléke, Kossuth szobor és dombsormű, stb	Nevezetes emberek, történelmi személyek és városunk kapcsolatai
4.o.	Új-kori történelmi események helyei, hőseik emlékei	Nemzetközi Sirpark, Felszabadulási emlékmű, Mészáros János és Zsemberi Gyula emléktáblája, stb	Kommunista helytállás, internacionalizmus
5.o.	A Múzeum és környéke	Helytörténeti kiállítás	Hogyan éltek századokkal előtt városunk lakói
6.o.	Arany emlékmúzeum	Mit írt Arany Nagyőrösön? Tárgyi emlékek, Arany életmódja	Arany és Nagyőrös kapcsolatainak megismertetése
7.o.	Levéltár, Gimnázium	Városunk története. Régi könyvek, dokumentumok	A levéltár a fontos dokumentumok őrzője
8.o.	A Pártbizottság épülete. A Városi Tanács /tanácsülés/	Városunk irányítói	A párt és a tanács szerepe

B/ Ismerd meg hazádat!

<u>Osztály:</u>	<u>Hová?</u>	<u>Mit?</u>	<u>Tantárgyi jelleg:</u>	<u>Célok, feladatok:</u>
3.o.	Tiszaakécske	Tiszapart, ártér, erdő	Környezetismeret: felszíni formák, természeti képződmények.	Kitekintés
4.o.	Visegrád = Dunakanyar	Történelmi emlékek megtekintése /Fellegvár, Salamon tornya, Múzeum/ szerepe.	Történelmi és földrajzi jelleg. A Dunakanyar szépsége,	A hazai táj megismerése, szépségének megfigyeltetése
5.o.	Aqincum = Vác-rátót = Bp.Mátyás templom	Romkert, Botanikus-kert	Történelmi, biológiai; A római és középkori emlékek megtekintése	Művészeti értékek meglátatása
6.o.	Parád = Kékes = Eger	Üveggyár, a Gárdonyi-ház és a Vár	Irodalmi és történelmi; A természeti képződmények megfigyeltetése	A történelmi múlt példája
7.o.	Szeged = Szarvas	Kenderfonó- és Lencsövgőgyár, Arborétum	Biológiai és pályáirányító.	A kulturális ismeretek bővítése. A társadalmi és egyéni érdekek egyeztetése. Pályáirányítás
8.o.	Dunaújváros = Kecskemét	Dunai Vasmű; BRG; Kodály-Intézet	Kémia-fizika; A DV működése. A tanult ismeretek összekapcsolása.	

C/ Szórakoztató jellegű, kulturális célú kirándulások

1.o.	Bábszínház, vagy Cirkusz	Állatkert, Vidámpark
2.o.	U.a.	U.a.
3.o.	Gyermekszínpad Kecskemét	Technika Háza, Cifrapalota, Művelődési Központ
4.o.	Bartók Gyermekszínpad Budapest	Margit-sziget, Dunapart, Hadtörténeti Múzeum
5.o.	Budapest, Operaház, Erkel Színház	Nemzeti Múzeum, Szépművészeti Múzeum, Hadtörténeti Múzeum /film-kiállítás/
6.o.	U.a.	Nemzeti Galéria, Műcsarnok, Hadtörténeti Múzeum
7.o.	U.a.	Iparművészeti Múzeum, Kelet Ázsiai Múzeum, Kína Múzeum, Hadtörténeti Múzeum
8.o.	U.a.	Közlekedési Múzeum, Planetárium, Hadtörténeti Múzeum."

/36/

- - 0 - -

b/ A művelődési esélyegyenlőtlenségek felszámolásának segítése

A felszabadulást követően az oktatásügy területén kiemelkedő fontosságú feladatok valósultak meg társadalmi esélyazonosság érdekében. Így pl. a 8 osztályos általános iskola megteremtése, az államosítás, a középfokú oktatás kiszélesítése, a szakmunkásképző "zsákutca-jellegének" megszüntetése. Ahhoz, hogy társadalompolitikai céljaink megvalósuljanak, hosszútávú feladatunk az általános iskolában folyó oktató-nevelő munka színvonalának emelése azért, hogy minden egészséges gyermek számára egyenlő fejlődési lehetőségeket nyújtson. Ma még az iskola a lehetőségeknél alacsonyabb szinten képes teljesíteni ezt a funkciót. Ez egyrészt abból adódik, hogy nem ismerik a kedvezőtlenebb kulturális feltételekkel induló gyermekek úgynevezett indulási különbségei pszichikus struktúráját.

valamint elsajátítottak itél olyan ismereteket, adottságokat, melyeket a kultúrálisan kedvezőbb feltételekkel érkezők hoznak magukkal. Így a fizikai dolgozók gyermekeinek hátrányai az iskoláztatás éve alatt nem hogy csökkennének, hanem nőnek.

Pedig az iskolák sokat tettek már eddig is a hátrányok felszámolására. A központi közoktatáspolitikai irányelvek fokozottan ráirányítják a figyelmet erre a kérdésre.

Nagykőrösön helyileg is történtek kezdeményezések. 1974 óta a város belterületén lakó minden öt éves gyermek óvodai elhelyezése megoldott. Ez azoknál a családoknál, ahol a hátrányok a legerősebbek /segédmunkás, cigány/ sikerült a legnehezebben, ugyanis hiába volt biztosított a férőhely, a szülők nem igényelték az óvodai elhelyezést. Az óvodák a munkahelyeket, sőt, esetenként a Hazafias Népfrontot is bevonták a családok meggyőzésébe, hogy ezek a gyermekek legalább öt évesen intézményes nevelésben részesüljenek.

Vizsgált iskolánknál következőképpen alakult az elsős tanulók óvodából történő beiskolázása:

É v	Óvodás %-ban/
1974	90 %
1975	96 %
1976	93 %
1977	92 %
1978	93 %
1979	96 %
1980	96 %

/37/

A tantestület minden tagja magáévá tette az egységesség és differenciáció szellemében kitűzött feladatokat:

- Minden pedagógus úgy szervezze nevelő-oktató munkáját, hogy az iskola egészséges, normális tanulói tanköteles korban végezzék el az általános iskolát.

Az eredmények a számok tükrében:

É v	8 osztályt elvégzett tanulók %-a	
	16 éves korig	ebből 14 éves korig
1974	98 %	88 %
1975	99 %	90 %
1976	100 %	88 %
1977	97 %	88 %
1978	100 %	91 %
1979	100 %	92 %
1980	100 %	94 %

/38/

- Az iskolába kerülő tanuló személyiségét úgy igyekeztek megismerni, hogy viszonylag rövid idő alatt kiszűrjék a hátrányokkal indulókat. A rászoruló gyermekeket segítő foglalkozásokon igyekeznek szintre hozni. Egy-egy tanévben a nevelők 700-800 órát korrepetálnak társadalmi munkában. A tanórai munka szervezésénél sokszor alkalmaznak differenciálást. Ennek leggyakoribb formája a csoportmunka. Természetesen ezzel kapcsolatban először elméletileg kellett a témát tisztázni. Azután néhány iskolai bemutató tanítást szerveztek példaként, vagy bevezették alkalmazását a mindennapi gyakorlatba is.
- A pedagógiai tevékenység módszereit, eszközeit felülvizsgálták. A szakmai munkaközösségek hatékony módszerátadó foglalkozásokat szerveztek az esélyegyenlőtlenségek felszámolásának segítésére. A teljes nevelőközösség alapfeladatként fogadta el ezt. Ennek eredményeként vált az iskola bukásmentessé:

É v	Össz.létszám	Bukottak száma	Százaléka
1974	551	6	1,1 %
1975	608	6	0,9 %
1976	635	=	=
1977	652	=	=
1978	663	=	=
1979	682	=	=
1980	696	=	=
			/39/

Továbbá az ezen a területen elért eredményeket támasztja alá a 98-100 %-os továbbtanulás, a középiskolák pozitív visszajelzései, a tehetséges tanulók hosszú évek óta elért ragyogó eredményei a városi, megyei, országos tanulmányi versenyeken.
/Vö.III/2/c/

c/ A társadalmi mobilitás segítése

A munkásosztály hatalomra jutásával a szocialista építő munka megkezdésével szükségképpen megjelenő funkciója az általános iskolának a társadalmi mobilitás segítése. Míg a "régi" iskola társadalmilag kialakult kulturális különbségeket tovább örökitette, segítséget adott ahhoz, hogy a kiváltságos rétegek helyzetüket utódaikra átörökhessék. A felszabadulás óta eltelt időszakot az osztályok és rétegek nagymérvű mobilitása jellemzi. Ma az iskola a társadalmi mobilitás legfontosabb csatornája. Természetesen a társadalmi rétegek közti szociális és kulturális különbségek hatását a gyermek személyiségének fejlődésére, tanulmányi eredményük alakulására az iskola korlátlanul ellensúlyozni nem tudja. Viszont több tényező /pl. pályaválasztási érettség kialakítása, esélyegyenlőtlenség felszámolása, stb/ együttes működése

hosszú időn keresztül eredményt mutat. Konkrét példán is vizsgáltuk e funkció ellátását.

A kiválasztott osztály ^{/40/} 1959-ben kezdte az 1. osztályt és 1967-ben fejezte be az általános iskolát. Létszámuk 40 fő; 21 fiú, 19 leány. Közösségi életük magas szintet ért el, többféle verseny győztesei kerültek ki innen. Pályaválasztási érettségük kialakítása kiemelkedő, mert a 40 tanulóból 39 továbbtanult, egy pedig munkába állt.

Továbbtanulásuk megoszlása:

szakmunkásképző intézet:	14 fő
gimnázium:	15 fő
technikus:	10 fő

Valamennyien sikeresen elvégezték és közülük 14 fő főiskolára, egyetemre nyert felvételt.

Jelenleg 23 fő dolgozik szakmunkásként, ebből 9 fő érettségizett. 11 fő magasan kvalifikált szakemberként, vagy vezetőként, ketten irodai dolgozóként, ketten betanított munkásként, két fő pedig segédmunkásként dolgozik.

Haszonlitsuk össze a gondviselők foglalkozásával a gyermekek foglalkozását!

Foglalkozás	Gondviselő	Gyermekek
magasan kvalifikált szakember	7	11
irodai dolgozó	6	2
szakmunkás	10	23
betanított munkás	10	2
segédmunkás	4	2
nyugdíjas	3	-

Megállapíthatjuk:

- A magasan kvalifikált szakemberek száma 10 %-kal nőtt.
- Az irodai dolgozók száma 10 %-kal csökkent.
- A szakmunkások száma 32,5 %-kal nőtt.
- A betanított munkások száma 15 %-kal, a segédmunkásoké pedig 5 %-kal csökkent.

Az iskola a társadalmi mobilitást segítő funkcióját két oldalról teljesítette:

- egyrészt a fizikai dolgozók tehetséges gyermekeit eljuttatta felső fokú tanulmányokig;
- másrészt az alacsony iskolázottságú szülők gyermekei közötti műveltségi különbségeket csökkentette.

A tanulók 52 %-a az egylépcsős mobilitás felfelé vezető útját járta be. A másik nagy rész a gondviselők társadalmi státuszát reprodukálta.

VI.

AZ ISKOLA JÖVŐJÉNEK VÁZLATOS BEMUTATÁSA

Az oktatáspolitikai határozat értelmében a 80-as évektől előtérbe kerül a közoktatás távlati fejlesztése. A mai köznevelési rendszernek számos olyan stabil, progresszív eleme van, amelyekre a fejlesztést biztosan lehet építeni. A jelenleg folyó korszerűsítési folyamatok összekapcsolhatók a távlati fejlesztési feladatokkal. Ma még folynak a viták a köznevelés struktúrális átalakításáról. A különböző variánsok kidolgozásánál nyilván figyelembe kellett venni az ország fejlettségi szintjét, a nemzeti sajátosságokat, az örökölt hagyományokat. Ugyanakkor a szocialista világrendszerben más területeken meglévő integráció kézen fekvő megoldásként adja az iskolarendszerek egymáshoz való közelítését. A variánsok közül melyik kerül majd bevezetésre, még vitatott kérdés. Hiszen az optimális időkeret megtalálása sokféle problémát vet fel. Így pl. az években történő megnyújtás elsőrenden társadalmunk teherbíróképességét, valamint a jövő kívánatos munkamegosztását. Azonban most már az biztos, hogy a fejlett szocialista társadalom olyan produktumot vár el az iskolától, akikben legfontosabb jellemző az aktivitás, az alkotó munkára való készség a szocialista érdekek és értékek továbbfejlesztésére. Vagyis a szocialista nevelőiskolának a következő leglényegesebb feladatokat kell megoldania:

- Valamennyi egészséges, normális 6-14 éves tanuló szervezett oktatásba való bevonása. Olyan motiváció, pedagógiai módszer és eszközrendszer alkalmazása, mely lehetővé teszi a tankötelezettségi törvény 100 %-os teljesítését.

- Általános műveltség biztosítása lehetőleg minden tanuló számára úgy, hogy felkészülhessenek akár a munkában, akár azon kívül jelentkező előre nem látható feladatokra.
- Olyan attitűd kialakítása, melyben a továbbképzés, sőt az újraképzés az átlagos életvitel része lesz.
- A műveltséget megalapozó képességek /kommunikációs, kognitív, mozgás, technikai/ ki-fejlesztése.
- A képességek fejlesztését a tantervi témák kal kapcsolatban kell megvalósítani az egyes képességeknek megfelelő tevékenység gyakorol-
tatásával úgy, hogy a közösség minden tagja optimálisan fejlődjék.
- Ezzel a tudatos képességfejlesztő munkával kell elérni, hogy a tanulók szilárd materi-
alista világnézetű, hazájukat szerető, a munkát, az alkotást életszükségletnek tekintő állampolgárokká váljanak.
- Ezeknek a feladatoknak a megvalósítására fő szintér a tanóra, ahol a tanulók közösségben egymás értékeit és hibáit megismerve, javítva és fejlesztve munkálkodnak. Természetesen a tanórai munkát kell, hogy segítsék a napközis foglalkozások, a szakkörök, klubok, tevékenységi körök.
- A szabadidő eltöltésének hatékony megszervezésével - együttműködve az úttörőcsapattal és különböző intézményekkel - a képességek fejlesztéséhez hasznos technikák elsajátítását és a már meglévők karbantartását kell elérni. A különböző tanórai, tanórán és iskolán kívüli tevékenységek olyan érzelmi bázist alakítsanak a fiatalokban, mely

segítségével életszükségletté válik bennük a közösségért, a társadalomért végzett munka.

- A pályaválasztási érettség olyan szintű kialakítása, mely a társadalom igénye, a tanulók érdeklődése és kibontakoztatott képességeik között szinkront teremtve irányít egy-egy pálya felé.
- Mindez megvalósítása olyan vezetést igényel, mely igyekszik környezetét mindinkább megismerni, ennek sajátosságaihoz alkalmazkodni, s mind nagyobb önállóságra szert tenni. Ugyanakkor törekszik a pedagógiai eredmény pontos, objektív mérésére, értékelésére, s az eredményekből leszűrhető tendenciák felismerésére.
- A feladatok megoldásához a vezetés megteremti a pedagógus közösséget. Olyat, melynek tagjai képesek saját maguk modelljével az önművelés, önnnevelés folyamatos igényét megalapozni. Akik a szülői házzal, valamint a társadalom széles bevonásával munkatársként fejlesztik a tanulók személyiségét.

Vizsgált iskolánk jelenlegi helyzetét elemezve határozta meg a jövő feladatait, annak érdekében, hogy minden területen szocialista nevelőiskolaként működhessen. A főbb feladatok, s célkitűzések a következők:

... "a/ Nevelő-oktató munkánk, képző-tanító-gondozó-tervező-vezető tevékenységünk a következő tervidőszakban is - az iskola felépítmény jellegéből eredően is - a központilag meghatározott eszmei-politikai irányvonalhoz igazodik. Az általános célkitűzéseket a vonatkozó oktatáspolitikai határozat és a Párt XII. kongresszusa jelölte meg, melyek közül

külön is figyelniünk kell a következőkre:

- Az iskolai munka további korszerűsítése és szocialista jellegének erősítése.
- Az általános műveltség hatékonyabb alapozása, a tudásvágy tartósabb felkeltése.
- A tehetségek felkarolása és a hátrányos helyzetűek fokozott segítése.
- A szocialista tudat és a világnézeti elkötelezettség maradandóbb kialakítása.
- A munkára és a kötelességek teljesítésére nevelés eredményesebbé tétele.

Vagyis: ... "Ugy neveljük a fiatalokat, hogy a szocializmus rendithetetlen hívei és lelkes építői legyenek!"...

b/ Az általános célkitűzéseket a szocialista nevelőiskola keretein belül, annak helyileg, környezetünkben kialakítandó modelljéhez, szintjeihez közelítve valósíthatjuk meg. Ennek során a legfontosabb sajátos feladataink a következők:

- A tankötelezettségi törvény végrehajtása érdekében körzetünkben a beiskolázásnak az általános iskola elvégzésének továbbra is 100 %-os szinten történő biztosítása.
- Az iskola, a napközi és a tanulás még teljesebb elfogadtatása, megkedveltetése.
- A személyi ellátottság mennyiségi és minőségi továbbfejlesztése.
- A személyiség fejlesztését eredményesebbé tevő korszerű eljárások, a hatékonyabb módszertani-metodikai kultúra általános alkalmazása.
- A tárgyi-eszközi-környezeti feltételek folyamatos javítása, optimálisabbá tétele.

c/ A helyi körülményekhez, viszonyainkhoz jobban igazodva a sokoldalú személyiség-formálás, az eredményesebb alapozás céljából, a jellemalakításban, az erkölcsi ismeretek és gyakorlat összhangjának biztosításában még nagyobb hangsúlyt kapjon a példaadás.

A képességek fejlesztését, különösen a kommunikációs a gondolkodási, az idegennyelvi, a technikai és a testi képességek erősítését még szakszerűbben kell megoldani, végezni.

Az irányultság befolyásolása során az önismeret, a szakmaismeret és a pályaválasztási érettség szintjének további emelése kívánatos.

Nagyobb figyelmet kell fordítani a habitus, a szokások és szokásrendszerek kialakítására.

Az egész személyiségnevelő munkában, környezetünkben is érvényesüljön jobban a világnézet koordináló, meghatározó szerepe. ...

3./ A TARTALMI MUNKA HATÉKONYABBÁ TÉTELE

a/ A mind összetettebb nevelési feladatok emeltebb szinten történő megoldásához a nevelők világnézeti-politikai továbbképzését a helyi lehetőségekhez igazodva több formában szervezzük /marxista egyetem, marxista közép, politikai vitakör, stb/.

Alkalmanként felvetjük az általános műveltség önképzés útján történő bővítésének szükségességét.

A szaktárgyi továbbképzés központi lehetőségeivel élve minden keretszámot felhasználunk.

A szakmai-pedagógiai képzettség színvonalát - a pedagógia szakon történő továbbtanulással, az aktuális neveléselméleti témáknak esetenként meghívott előadók segítségével történő megismerésével és a házi "pedagógiai stúdió" működésébe, vitáiba, munkájába még több érdeklődő kartársunk bevonásával - tovább emeljük.

Hangsúlyozzuk és ajánlásokkal segítjük a permanens képzés fontosságát, szükségességét.

b/ Ismerve a pedagógiai-pszichológiai elméleti kérdésekben történő eligazodás és gyakorlati alkalmazhatóság problémáit, az itt tapasztalható távolságot iskolai "pedagógiai segítők" szerkesztésével, közreadásával is csökkentjük.

c/ Még jobban felismertetjük a hatékonyabb nevelőmunka pedagógiai-didaktikai sejtjeinek: az iskolai szakmai munkaközösségek rendszeres tevékenységének a fontosságát.

A nagyobb szakmai munkaközösségek irányítását vezető helyettesek megbízásával is erősítjük, a munkaközösség-vezetők jogkörét /pl. óralátogatások alkalmával/ bővítjük.

A korszerű eljárások keresése céljából több alkalommal megyünk más iskolákba, de iskolán belül is még nagyobb megbecsülést biztosítunk a sikeresen újat alkalmazó nevelőtársainknak.

Szükségesnek mutatkozik emellett a régebbi, de eredményes és az újabb és hatékony módszerek, módszertani alapelvek, eljárások, lépések szélesebb körben történő felelevenítése, ismertetése. Ennek céljából programba vesszük a differenciált, a frontális, az indukciós-dedukciós, az analizáló-szintetizáló, a funkcionális, a heurisztikus, a globális, a kombinatív, a munkáltató, stb didaktikai-metodikai típusok, típuselemek lényeges jegyeinek, alkalmazhatóságának megtárgyalását.

A bemutató tanítások, a hospitálások, a házi tapasztalatcserék gyakoritását megvalósítjuk.

d/ A növendékek tanulásának szervezését, jobb irányítását tovább tanuljuk, szélesebb körben alkalmazzuk és eredményesebbé tesszük. A tanórai munkát, tevékenységet ezáltal is magasabb színvonalra emeljük.

e/ Ismét napirendre tűzzük, hogy a tanulói személyiség alapos ismerete előfeltétele a sokoldalú személyiségformáló nevelői tevékenységnek. Az e téren jelentkező problémák megoldásához az iskolavezetés konkrét és folyamatos segítségét jobban igénybe vesszük.

A személyiségkutatások újabb eredményeit megismerjük, felhasználjuk.

f/ A tanulói képességek, kiemelten az alapképességek és képességcsoportok fejlesztését tudatosabban és szakszerűbben végezzük. Ennek érdekében az órákon, a foglalkozásokon a célszerű tanulói tevékenykedtetést általánossá tesszük /minden nevelő, minden tanuló, minden szaktárgy és minden óra/.

g/ A szemléletesség elvét jobban szolgálva a szemléltető anyagok, a korszerű eszközök kihasználtsági fokát javítjuk. E területen egyénileg is alaposabban tájékozódunk a didaktikai-metodikai követelmények felől. Jobban ügyelünk az öncélóság, az eszközcentrikusság buktatóinak elkerülésére is.

h/ A tanórán és az iskolán kívüli nevelés folyamatosabbá tétele céljából jobban felhasználjuk az iskola által már kimunkált és jónak bizonyult tervünket. - Fejlesztjük itt is az irányítás módszerét.

Esetenként az iskolának, mint szférának nagyobb vonzást biztosítunk /kirándulás, szórakozás, kultúrmunka, stb/.

A közművelődési intézmények nevelő hatását a személyes kapcsolatok fejlesztésével is javítjuk. - Jobban érvényesítjük a koordináltság követelményeit, megvalósítjuk a szükséges és a lehetséges szinkronját.

i/ Az ifjúsági szervezet szükségességének, kiemelkedő szerepének, jelentőségének aktuális elméleti kérdéseit és működésének gyakorlati problémáit mind a szülők, mind a nevelők körében ismételten megtárgyaljuk.

Az úttörőcsapattal történő jó együttműködést a csapatvezetőség és az iskolavezetés rendszeres konzultációival is biztosítjuk.

Az úttörő- és a kisdobos nevelőmunka színvonalát az órsi- és a rajtevékenység igényesebb nevelői-rajvezetői segítségével is emeljük.

Folyamatosan megismerjük az ifjúsági mozgalom újabb központi célkitűzéseit, határozatait /KISZ, úttörő/, el-sajátítjuk a mozgalmi vezetés módszereit.

Az úttörő és a kisdobos foglalkozások jó hangulatának derűjének biztosításához segítséget adunk, s ezzel a moz-galom népszerűségét, vonzó hatását növeljük.

Folyamatossá és még színvonalasabbá tesszük a kisdobosoknak és az úttörőknek pályázatokra, versenyekre, vetélkedőkre /kulturális, tanulmányi, sport, stb/ szélesebb körben történő felkészítését, segítségét.

Megújítjuk és bővítjük a szakköri tevékenységet is. Meglévő iskolai és úttörő hagyományaink gondos őrzése mellett további hagyományteremtő, bővítő kezdeményezéseket tervezünk.

j/ A Szülői Munkaközösséggel kialakított jó kapcsolatot az osztályok és az iskola szintjén folyamatosan meg-újítjuk.

A nevelésben történő egyetértésen túl a ma szükséges pedagógiailag segítő, munkatársi viszony fejlesztését a pedagógiai ismeretek terjesztésével, évenként a Szülők Iskolája, négyévenként pedig a Szülők Akadémiája előadás-sorozatainak megszervezésével szolgáljuk.

A családlátogatásokat gyakoribbá és pedagógiailag tartalmasabbá tesszük.

Az iskola nyitottságát tovább bővítjük, s ennek érdekében az ünnepélyek, a klubfoglalkozások, a műsoros rendezvények, a közös kirándulások, a nyílt napok, a napközis ta-

lálkozások és konzultációk, a szocialista brigádokkal kiépített kapcsolatok, a szülői értekezletek, különböző tájékoztatási alkalmak, kiállítások, stb lehetőségeit még jobban felhasználjuk.

Külön is keressük a szülőknek a kisdobos és úttörő, a szakköri és a napközis munkába történő segítő bekapcsolódásának újabb formáit, lehetőségeit.

Igényt tartunk iskolafejlesztő, feltételjavító és környezetszépítő társadalmi munkájukra is.

k/ A tanulóknak a társadalomban történő könnyebb beépülése, a rendszeres termelőmunkához történő zavarmentesebb kötődése céljából a pályaválasztási érettségre nevelést szélesítjük és a napközis csoportokban szakszerűbben végezzük. - A társadalmi szükséglet meghatározó szerepét érthetőbbé és elfogadottabbá tesszük.

Az iskolán kívüli nevelés lehetőségeit és az üzemi kapcsolatokat a gyakorlati tapasztalatok szerzése céljából gyakrabban és eredményesebben felhasználjuk.

A nagyobb évi kirándulásokat a pályaválasztás szempontjából is komplex programoknak tekintjük.

l/ A napközis csoportoknál a szervezési és fejlesztési feladatok megoldása mellett a tartalmi munka színvonalának emelését a következő tevékenységi területeken fokozott gondossággal végezzük: javítjuk a tanulmányi munka eredményességét, foglalkozunk a tanulás tanításával; a kulturális tevékenység szórakoztató, hangulatteremtő lehetőségeinek felhasználásával azt jobban a közművelődésre nevelés szolgálatába állítjuk; az ifjúsági mozgalmi munka támogatásával a napközis élet kisdobos és úttörő jellegét erősítjük.

m/ Továbbra is betöltjük a megye és a város megbízása szerint a bázis iskola szerepét mind a tapasztalatok gyűjtése, mind a jó módszerek, eljárások alkalmazása és átadása területén.

n/ A tudományos intézetekkel és pedagógiai kutatók-
kal eddig meglévő kapcsolatainkat a tartalmi munka kor-
szerűsítése céljából is fenntartjuk, kísérletek, vizs-
gálatok végzését esetenként vállaljuk." /41/

VII.

Ö S S Z E G E Z É S
=====

Ahhoz, hogy a jövőt sikeresen formálhassuk jól kell ismernünk a mai helyzetet. A jelen megértéséhez pedig fel kell tárunk a múltat. E három fejlődési szakasz együttes áttekintése, végig követése, a múlt, a jelen és a jövő ellentmondásainak és egységének, különbözőségeinek és összefüggéseinek keresése, a szükséges és lehetséges következtetések összegezése különösen jelentős a pedagógiai munkában, a nevelő-
oktató intézmények életében.

A Nagykőrösi Arany János Általános Iskola perspektívája is összefügg pezsgő jelenével és küzdelmes múltjával. Ezért egy-egy jelentős út, nagyobb fejlődési szakasz megtétele után - az iskola gyakorlatában már eddig is hasznosnak bizonyult - átfogóbb vizsgálatok, alaposabb értékelések napirendre kerülése, megvalósítása alapot adhat a további tervszerű munkához, az egyenletes fejlődéshez. - Ezért is mutatkozott időszerte ez az elemző-összegező munka.

Értekezésünkben visszatekintve az iskola több mint száz éves múltjára feltártuk a különböző történeti szakaszok, időszakok nevelési-oktatási helyzetét s ezeknek az intézmény életében fellelhető, megmutatkozó kihatását. - Nagyobb hangsúllyal felvázoltuk és több vonatkozásban is kifejtettük az utóbbi negyedszázad szocialista nevelési-oktatási törekvéseit, jelezve a belső megújulás jelentősebb eredményeit is.

Igyekeztünk összefüggést keresni a pedagógiai kísérletek korszakában kialakult, illetve megalapozott és megújult didaktikai, metodikai kultúra és a nevelési - oktatási munka fejlődése, hatékonysága, eredményessége között.

Megállapítottuk, hogy vizsgált iskolánknál a társadalom fejlődése, a kor követelménye szerint jelentkező új funkciók teljesítéséhez a feltételek adottak. A kulcsszerep - a nevelőtestület - Makarenkó szerinti "közösségben egyesítése" fejlett fokon áll. A nevelők pedagógiai és szaktárgyi, valamint ideológiai és politikai felkészültsége igen jó. Szociális háttérük is megfelelően segíti munkájukat. Általános műveltségük fejlesztése, kulturális igényeik kielégítése érdekében mind egyénileg, mind szervezeten sokat tesznek. Modelljük jól példázza, segíti a permanens művelődés elvének megvalósítását.

Az intézményben kiépített s általunk is megrajzolt szervezeti struktúra jól biztosítja az információ-áramlást és segíti a vezetés és a közösségek közötti harmonikus kapcsolatok fenntartását.

A tanulók és a szülők erősen kötődnek az iskolához. Az osztály-, a napközis-, a kisdobos- és az úttörő-közösségek fejlettek. A tanulók magatartása és tanulmányi fegyelme, a tantervi követelmények teljesítésének színvonala igen jó.

Összességében: az iskola jelene magában hordozza, jól biztosítja a jövő fejlődésének lehetőségeit.

A belátható jövőt illetően biztosra vehető, hogy a tanulói személyiség sokoldalú alapozásának, fejlesztésének a nevelő-oktató munkának a legfontosabb színtere továbbra is az iskola marad.

Ezért nem közömbös sem a társadalom, sem az egyes családok számára, hogy ezek az intézmények miként teljesítik feladataikat.

Az előbbiekben elmondottak, a pedagógiai munka egyes jellemző területein feltárt és összességében is igen kedvező tapasztalatok alapján megállapíthatjuk, hogy ez az iskola, ez a nevelőtestület a szocialista embert eredményesen formálja és ezzel a társadalom igényeit jól kielégíti. - Minden reményünk meg lehet arra, hogy a jövőben is ezt teszi s így hamarosan minden területen jól példázza majd a szocialista nevelőiskola modelljét.

Az a feltáró-elemző vizsgálati eljárás, az alkalmazott módszerek pedig, amelyeket értekezésünkben bemutatunk más iskolákban, intézményekben is bevezethetőek, megvalósíthatóak lehetnek a továbblépés, az egyenletes, tervszerű fejlődés biztosítása céljából.

VIII.

M E L L É K L E T E K
=====

1. Polgári Leányiskola terve
2. Grafikon a tanulói létszámok fejlődéséről
3. A Polgári Leányiskola tanulmányi kirándulásainak terve
4. Osváthné Kholen Albina minősítési lapja
5. Oklevél - a Szülői Munkaközösség társadalmi munkájáért
6. Grafikon az iskolai könyvtár gyarapodásáról
7. Grafikon a nevelői létszámok alakulásáról
8. Az Arany János Általános Iskola nevelőtestületének bemutatása
9. "Segítő" a központi nevelési feladatokról
"Segítő" a napközis nevelői munka értékeléséhez
10. Alapító tagsági oklevél
11. Az iskola mártirjai
12. Az 1970-ben kapott "Miniszteri Dicséret"
13. Kérdőív a nevelők körében végzett közvéleménykutatáshoz
14. Kérdőív a szülők körében végzett közvéleménykutatáshoz

Polgári leányiskola terve egybekötött növeldeszerű elemi osztályokkal:

a/ Célja és minősége

1. §. Célja ezen intézetnek a szülőknek alkalmat nyújtani melyben leányainknak a női hivatás által igényelt alapos kiképzetetésre s ez által egyrészt eleget tenni az 1863. 38. törv. czikk 67-69. §-ai kívánalmainak, másrészt a helybeli szülők érdekéből teljesen pótolni a vidéki növeldek szükségét.
2. §. Fönntartatik városi közérők az egyházak, a helybeli nőegylet, köz- és magánsegélyek és a tandíjak által.
3. §. Közs.jelleggel bir s tanítói nyelv benne a magyar.

b/ Szervezete

4. §. Áll. a. négy osztályú növeldeszerű elemi iskolából, melynek a nevelés és tanítás mindjárt a kezdetnél az alaposabb női képzettségnek megfelelő mérvben és irányban kezeltetik.
b. négyoszt. polg. v. felsőbb iskolából, melyben úgy a hozzácsatolt növeldeszerű, mint a közelemi iskolából kikerült leányok iskolai képzése tovább folytatik és befejeztetik.
5. §. E kettős intézet egymást kölcsönösen kiegészítvén ugyanazon épületben van ugyanazon nevelőnő vezetése alatt
6. §. Az első évben tehát a polgári tanfolyamok csupán első osztálya állittatik fel azon leányok számára, kik az elemi négy osztályát elvégezték, és a tíz évet betöltötték, de a 15 évet még nem haladták, az elemi tanfolyamoknak pedig mindazon osztályai felállittatnak, melyekre a jelentkező növendékek létszámához képest szükség lesz.

c/ Tanítói személyzet

7. §. A tanítói személyzetet teszik a fentebbi 6-ik §-ban kijelölt tanítási szükséglethez képest;
a/ nevelőnő, kinek idegen nyelv, valamint zeneismereti képességének szükségkép kell lennie,
b/ nevelőnő-segéd, c/ rendes tanítók és d/ mellék-tanítók a jelentkező növendékek a felállítandó elemi osztályok számához képest.
8. §. A nevelőnő vezeti az intézetet a közs.tanügyi bizottság felügyelete alatt és ahhoz képest intézi a fegyelem kezelését, eszközli a tanítás és a nevelés egybevágó irányát.
9. §. A segéd-tanítónő és segéd-tanító felvétele a körülményekhez képest a tanügy által lesz meghatározandó.
10. §. A nevelőnő az ezen intézetbe felvett növendékek közül fogadhat föl szállás és étellemezésre egyes növendékeket a saját számára kijelölt helyiségben, de ezeken és saját családja tagjain kívül senkit.

d/ Helyiség

11. §. Az intézet helyiségét teszi a/ a tanítás helyiség, mely áll két tan-teremből és egy varróteremből,
b/ a lakrész, mely áll egy tágas szobából a nevelőnő és egy kisebb segédje számára, ellátva konyha, kamra és padlással.

e/ Költségvetés

12. §. Az intézet célbavett fölállítására most mindjárt kezdetben szükségeltetik a/ egyszeri kiadás gyanánt: aa/ a 11 § értelmében alkalmas helyiség, bb/belfölszerelési költségekre u.m. padokra, székekre, asztalokra és tanszerekre 500 forint,

b/ ez évi kiadás gyanánt: aa/ a nevelőnő fizetése, a segéd tartást beleszámítva 1000 forint, bb/ 10 öl fa fűtési átalány egyedül a tantermekre 1000 forint, cc/ rendes tanító fizetése 500 forint, dd/ ennek lakbére 100 forint, összesen 1700 forint.

f/ Tanterv

13. §. A polg. tanfolyamok mind a négy osztályában az 1868. évi 38. törv.cikk 74. §-ának megfelelőleg tantárgyak, a/ vallás hitfelekezetenként, b/ magyar nyelv, irály és irodalom története, c/ német nyelv mind a négy osztályban irálytannal egybekötve, d/ számtan és mértani előismeretek, e/ földrajz, h/ természettan, f/ történelem hazai és egyetemes, i/ aesthétika, k/ kertészet és gazdaasszonykodás, l/ ének, m/ szépírás és rajz, n/ mindennemű női kézimunkák.
14. §. A polg.v. felsőbb tanfolyam első osztályába pedig a fennebbi 13. §-hoz képest a tantárgyak leczke-terve a/ vallás hitfelekezetenként egy héten 2 óra, b/ magyar nyelv 4 óra, c/ német nyelv 2 óra, d/ földrajz /első félévben egyetemes, II-ban Ausztria és Magyarország/ 2 óra, e/ egyetemes történet 3 óra, f/ számtan /4 alapművelet köz. és tiz.törtek/ 3 óra, g/ természetrajz 2 óra, h/szépírás és rajz 4 óra, i/ ének 1-2 óra, k/ női kézimunkák 12 óra. A tanórákon azonban a kifejtett körülményekhez képest a tanügyi bizottság változtatásokat tehet.
15. §. Az elemi tanfolyamban az 1868. évi 38. törv.cikk 55 §-ának megfelelőleg tantárgyak: a/ vallástán hitfelekezetenként, b/ irás, olvasás, c/ beszéd és értelemgyakorlat, d/ számtan, e/ magyar nyelv, f/ német nyelv, a magyar nyelvtan alaki részének bevégezése után, addig pedig gyakorlatilag inkább

csak a nyelvérzék fejlesztése végett, g/ földleírás és történet, h/ természetrajz és természettan elemei, i/ ének, j/ a szépirás és rajz elemei a 4-ik osztályban, k/ női kézimunkák. E tantárgyak a felállítandó osztályok szerint később fognak beosztatni a tanügyi bizottság által.

g/ Fölvétel és tandíj

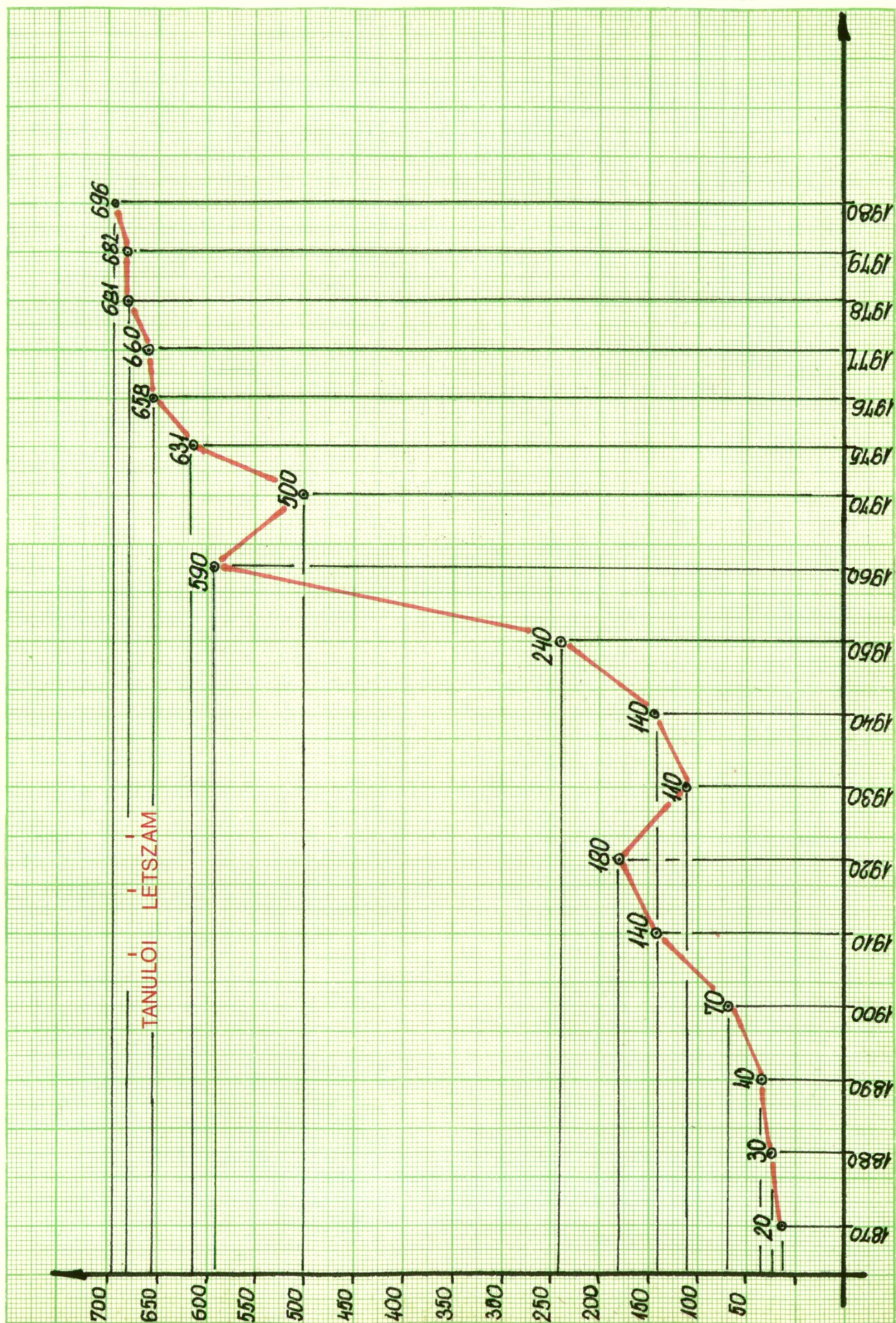
16. §. Fölvételek az intézet növendékei közé bármely 6-15 éves leány a felállítandó iskolai szék által a képzettségnek megfelelő osztályba.
17. §. A fölvétel egy évnél kevesebb időre nem történhetik.
18. §. A tanév úgy a felső, mint az alsóbb osztályokban 10 hóból áll.
19. §. Minden belépő növendék beiratási díjúl egyszer-smindenkorra fizet egy forintot o.é.
20. §. Tandíj a rendes tantárgyakért egy évre a/ az elemi tanfolyamban helybéliektől 7, vidékiektől 30 forint, b/a polg. tanfolyamban a helybéliektől 7, vidékiektől 20 forint. A tandíj félévenként előre fizettetik.
21. §. Mind a beirási, mind a tandíjak a közs. pénztárba folynak be.

h/ Igazgatás

22. §. Az intézet a városi község hatósága alatt áll és e célra képv.test. a városi a lakosság közül egy 30 tagból álló igazgatótestületet választ, mely testület elnökét és jegyzőjét maga választja.
23. §. A nőegylet valamint a reformált egyház is a maga kebeléből választ külön egy bizottságot, mely az

intézet körében szerzett tapasztalatait, arra vonatkozó észleleteit és javaslatait időnként az igazgatótestülettel s általa - ha igényeltetik - a községi hatósággal is közli. Az intézés életére tartozó kérdésekben az igazgató testület által megkerestetvén véleményt ad s különösen a nevelőnő választása mindenkor ezen bizottság illetőleg a nőegylet véleményének is meghallgatása mellett eszközöltetik.

24.§. Ezen tervezet a városi község által jóváhagyás és megerősítés a nm. m. kir. vallás- és közokt. ügyi minisztériumhoz felterjesztetik."

Tanulmányi kirándulások

S. A kirándulás						
sz.	Helye	Ideje	Tantárgya	Tárgyköre	Időtartama	Osz. Lét. Vezető- tály szám tanár
1.	Nagykőrös É. határa	IX.7.	Földrajz	Nagykőrös felszine	1 ó.	1. 42 Szabó Teréz
2.	Kőrös-ér	IX.14.	Földrajz	Nagykőrös vizei	1. ó.	1. 46 Szabó Teréz
3.	Cifrakert	IX.27.	Term.-rajz	Őszi lomb- hullás	2 ó.	II. 38. Pap Erzsébet
4.	Arany János szobra	X.22.	Magyar	Arany halá- lának évf.	1 ó.	IV. 32 Székely Karola
5.	Szikvizgyár	XI.11.	Vegytan	A szénsav haszna	1 ó.	IV. 31 Kaiser Gyuláné
6.	Hentes- és mészáros ú.	XI.26.	Háztartás- tan	Húsfajták	1 1/2 ó.	IV. 32 Osváth Ferencné
7.	Rákóczi-ház	XI.30.	Történelem	II. Rákóczi Ferenc	1 1/2 ó.	IV. 32 Szabó Teréz
8.	Pozsár-féle vasműhely	I.5.	Vegytan- ásványtan	Vasfajták feldolgoz.	1 ó.	IV. 32 Kaiser Gyuláné
9.	A MAN. Sz. főzőtanf.	I.25.	Háztartás- tan	4 fogásos ebéd főzése	2 ó.	IV. 32 Osváth Ferencné

A k i r á n d u l á s						
Sz.	Helye	Ideje	Tantárgya	Tárgyköre	Időtar- tama	Osztály Lét- szám tanár
10.	A Hangya tojás- kivitelű telep	IV. 15.	Háztartás- tan	Tojás osz- tályozás	1 ó.	IV. 31 Osváth Ferencné
11.	Halpiac	IV. 18.	Ter-rajz	Halfélék	1 ó.	I. 40 Pap E.
12.	Gimnázium	V. 2.	Term-tan	Röntgen- lámpa	1-1/2 ó.	III. 28. Kaiser Gyuláné
13.	Kossuth	V. 2.	Történelem	Szabadság- harc	1/2 ó.	IV. 32 Szabó Teréz
14.	Anyá- és csecsemő- védő intézet	V. 25.	Házt. és neve- lési ism.	Az intézet szervezete berendezése	1 ó.	IV. 32 Osváth Ferencné
15.	Járásbíróság	V. 8.	Történelem	Telekkönyvi bíráskodás	1 ó.	IV. 32 Szabó Teréz
16.	Pálfája erdő	V. 16.	Természet- rajz	Természet- ismeret	1 nap	I-IV. 140 A tanári kar
17.	Téli gazdasági iskola	VI. 5.	Háztartás- tan és ne- velési ism.	Belterjes gazdálkodás	2 ó.	IV. 31 Ostváth Ferencné

Az iskola megnevezése:

Nagykovácsi Lovintffy Erzsébet községi polgári leányiskola.

Minősítési lap

A) Személyi adatok:

1.	Név és állás:	Osváthné Kholen Albina (Tanne.) rendes tanár.	
2.	Születési helye, éve, hónapja és napja:	Pietrosani, Románia, 1888, március 1.	vallása: református.
3.	Családi állapota, gyermekének neve és születési éve:	Eljegyezett. Klara, 1916. Albina 1922.	házastársának foglal- kozása: Tanítóképző in- teret + tanár.
4.	Közép- (középfokú) iskolai	tanul- mányai (intézet, idő meg- jelölésé- vel)	Kolozsvári m. k. áll. felsőbb leányiskola I.-IV. a- 1898/9 - 1901/2. Kolozsvári állami tanítóképző int. 1902/3 - 1905/6.
5.	Főiskolai		Állami Erzsébet Nőiskola polgári iskolai tanító- képző interete, Budapest, 1906/7-től 1908/9-ig.
6.	Oklevelei: (A kiállító hatóság, az oklevél száma és kelte feltüntetésével)		Kolozsvári állami el. népisk. tanítóképző 1228 a. k. sz. 1906. VI. 29. Orsz. felső nép és polg. isk. tanítóvizsgáló biz. Budapest. At 11-1908/9, 1909. VI. 27.
7.	Szaktárgyai:	Magyar, történet, földrajz, német.	
8.	Szaktárgyain kívül: a) mely tárgyakat tanított b) mely tárgyakat tudna tanítani	Hortartástant, ineket, körgazdaságtant, kézimunkát, rajzot, történet. Hortartástant, ineket, kézimunkát.	
9.	Nyelvismerete a fők megjelölésével: (tökéletesen, elég jól, kevésbé)	a) ért németül románul, franciá- ul. b) beszél németül románul. c) ír németül, románul.	tanítani képes a magyar nyelven kívül: német és román nyelven
10.	Tanulmányi útjai: (hol és meny- nyit tartózkodott külföldön?)	Ausztriában kétszer 10-10 napig, kétszer 1-1 hónapig, Pécsben kétszer néhány napig. Csehszlovákiában néhány napig, később egy hónapig. Romániában élt 7 éves koráig, s arántul 14 magyar nün- időt töltött ott. Bulgáriában két éven néhány napot.	
11.	Milyen tanfolyamon vett részt? (Különleges műszaki tanulmányai)		
12.	Előzetes gyakorlati működése?		

4. sz. melléklet

13.	Katonai, házetéri szolgálata, (csapatfőnök, rang, az arcvonalban töltött idő) hadirozság (hely, idő), kitüntetései:	
14.	Iskolán kívüli elfoglaltsága, tisztségei polgári kitüntetései:	
15.	Tudományos, irodalmi, gyakorlati és társadalmi munkássága:	Ar. Orsz. Polgári Iskolai Tanácskozás tagja. A Magyarországi Magyar Társaság rendes és választmányi tagja. A Magyarországi Magyar Társaság rendes és választmányi tagja. A Magyarországi Magyar Társaság rendes és választmányi tagja. A Magyarországi Magyar Társaság rendes és választmányi tagja.
16.	Szerepe az iskolán kívüli népművelésben és leventeoktatásban:	
17.	Jegyzet:	

B) Szolgálati adatok:

18.	Mikor tett hivatali fogadalmat?	
19.	Mikor tett hivatali esküt?	1909. december 30. 1920. június 28. 1946. május 10.
20.	A fizetés szempontjából beszámítható szolgálati idő kezdete és a besoroló rendelet száma:	1909. évi szeptember 1. - V. K. d. 34,311 - 1911. ápr. 24. ut. 1909. jan. 1. 2500 1945. M. K. sz. 12.
21.	Illetmény hivatali törzsszáma:	V. K. d. (30.617. sz.) V. K. 51.507. OTB 4 - 2000. sz. 1000
22.	Van-e természetben lakása és milyen helyiségekből áll:	
23.	Két hónapot meghaladó betegségei és szabadságai:	1919. febr. 1. - 1920. május 31. között szabadságon volt speke bántalmak miatt. 1924. jan. - febr. március hónapokban szabadságon volt aridegzsébe miatt.
24.	Volt-e fegyelmi büntetve? Mikor, miért, miként? A rendelet száma, kelte:	

4. sz. melléklet

C) Szolgálati táblázat:

A hatóság neve és intézkedésének megjelölése (pl. kinevezés, áthelyezés stb.)	Az okmány			Az alkalmazás minősége	Fizetési osztály vagy fokozat	Az intézet helye és jellege	Az itt töltött szolgálati idő					
	száma	kelte					kezdetre			végre		
		év	hó				nap	év	hó	nap		
Nagykőrös községi iskola tanár. Választás.	1809 II. 26. 73/1909.	1909	VI.	26.	Leged tanár	1400 Ft. törzstörz.	1909	IX.	1.	1912	VIII.	1.
"	5.410-146	1912	IX.	14.	rendes tanár	2000 Ft. törzstörz.	1912	VIII.	1.	1918	VIII.	1.
V. K. M. Előleptetés.	V. K. M. 145.625 1918	1918	-	-	rendes tanár	X. 1.	1918	VII.	1.	1919	I.	1.
"	V. K. M. 29.946/920	1920	-	-	"	IX. 3.	1919	I.	1.	1922	I.	1.
"	V. K. M. 3.470/123	1922	I.	21.	1924/25-ben és 1925/26-ban megbízott igazgató volt.	IX. 2.	1922	I.	1.	1925	II.	1.
"	V. K. M. 27.424/926	1926	IV.	15.	rendes tanár	IX. 1. sz.	1925	VII.	1.	1927	X.	1.
"	V. K. M. 20.938/928	1928	III.	22.	rendes tanár	VII. 2.	1928	VII.	1.	1930	VII.	1.
"	V. K. M. 650-136	1930	-	-	"	VIII. 1.	1930	VII.	1.	1934	VII.	1.
"	-	-	-	-	"	VII. 3.	1934	VII.	1.	1937	VII.	1.
"	-	-	-	-	"	VII. 2.	1937	VII.	1.	1940	VII.	1.
"	-	-	-	-	"	VII. 1.	1940	VII.	1.	1945	XII.	1.
V. K. M. Kinevezés	V. K. M. 87.089 1945-IV.	1945	XI.	22.	"	VI. 3.	1945	XI.	1.			
+ 1924/5 és 1925/6-ban megbízott igazgató voltam. Lemondtam.												
++ Egy évig senki sem lépett elő.												
+++ Erről semmi okmány nincs birtokomban. Lehetnének hivatali dokumentumok: (V. K. M. 30.617.												

+ 1924/5 és 1925/6-ban megbízott igazgató voltam. Remélem, hogy
 + t) Egy évig senki sem lépett elő.
 + + t) Erről semmi okmány nincs birtokomban. Előzetes nyilatkozat: 1925. október 17.
 V. K. M. 30.617.

Kelt Nagykovács, 1937. évi április hó 19. n.

B. István Károlyi és mások.
 (sajátkezű aláírás)

Az adatok helyességét a bemutatott okmányok alapján igazolja:

Béla Károlyi
 igazgató

D) A minősítés adatai:

Az igazgató v. kir. tanfelügyelő minősítése:	A tank. kir. főigazgató minősítése:
<p>A tanár (tanító)</p> <p>I. tanítási munkája: 1</p> <p>a) tárgyi tudása: Megfelelő.</p> <p>b) tanításának tervszerűsége: Órarendetok alapján tanít.</p> <p>c) tanítási módszere: Helyes módszerrel dolgoztatva tanít.</p> <p>d) tanításának eredménye: Eredményes.</p> <p>e) helyesen ítéli-e meg az eredményt? Igen.</p>	
<p>II. nevelői tevékenysége: 1</p> <p>a) tanítási óráin: Tanítással párhuzamosan beszédtetésekre, házirovataira, vallásosokra is.</p> <p>b) óráin kívül: Modellezésre és befolyásolásra.</p>	
<p>III. hivatali buzgalma: 1 Szakdolgozatok.</p>	
<p>IV. egyéni és társadalmi magatartása: 1 Vallásos, szelíd, barátságos.</p>	
<p>Részesült-e figyelmeztetésben? Ha igen, mikor és miért? Igen.</p>	
<p>Alkalmas-e igazgatói állásra vagy más különleges megbízatásra? Igen.</p>	
<p>Utólagos bejegyzések:</p>	

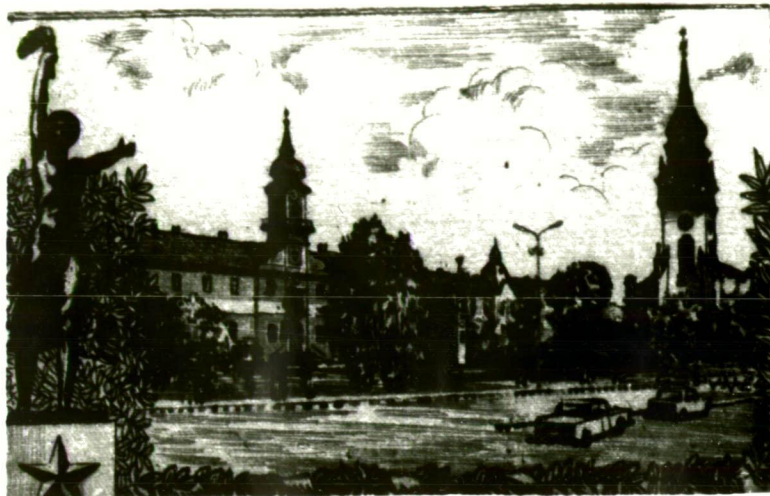
Kelt

Hajdúszoboszló, 1937. évi. ápr. hó 19-én.

P. H.

igazgató
kir. tanfelügyelő

tankerületi kir. főigazgató

OKLEVÉL

NAGYKÖRÖS VÁROS TANÁCSA

ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS
ISKOLÁNAK

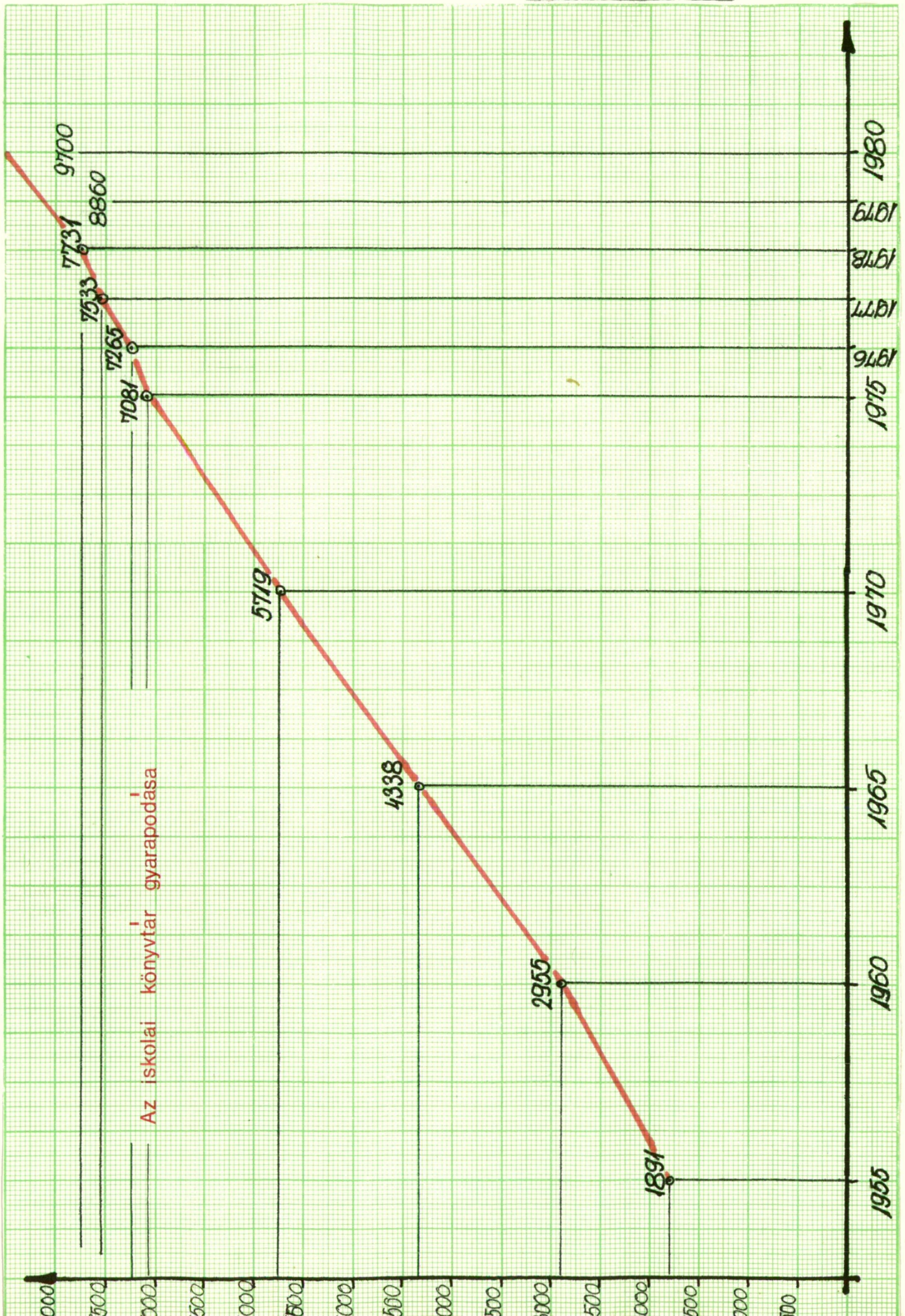
KÖSZÖNETÉT ÉS ELISMERÉSÉT FEJEZI KI
A VÁROS ÉRDEKÉBEN VÉGZETT KIEMELKEDŐ
TEVÉKENYSÉGÉÉRT.

NAGYKÖRÖS, 1978 MÁRCIUS 29.

HAZAFIAS NÉPFRONT

Városi Tanács Elnöke
Nagyvárosi TANÁCSÉLNÖK

6. sz. melléklet

7. sz. melléklet

8. sz. mellékletAz Arany János Általános Iskola nevelőtestülete

S. sz.	Név	Beosztás	Pedagógiai kitüntetés	társadalmi megbízatás
1.	Dr.K.G.	igazgató	"Az oktatásügy kiváló dolgozója" "Arany János Pedagó- giai Díj" "Kiváló Pedagógus"	megyei i. mk. vez. PB tag
2.	G. Fné	h.igazgató	"Kiváló Munkáért"	városi nk. mk. vez.
3.	B. Jné	h.igazgató	"Miniszteri Dicséret"	városi orosz mk. vez.
4.	Ané E.M.	tanító oszt.vez.		
5.	A. Kné	nk.csop.vez.		
6.	B. O.	tanár oszt.főnök		
7.	B. I.	tanár		
8.	B. Zs.	tanár oszt.főnök		
9.	Czné E.I.	oszt.vez.		
10.	F. Iné	tanár oszt.főnök		
11.	Fné P.É.	tanár oszt.főnök		
12.	F.G.	tanár oszt.főnök		
13.	G. Sné	tanító oszt.vez.	"Miniszteri Dicséret"	városi gyerm. véd.mk. vez.
14.	G. J.	tanító nk.csop.vez.	"Kiváló Munkáért"	városi KRESZ
15.	H. E.	tanító oszt.vez.		mk. vez.

8. sz. melléklet

S. sz.	Név	Beosztás	Pedagógiai kitüntetés	Társadalmi megbízatás
16.	H. Jné	tanár		
17.	K. E.	tanár oszt.főnök	"Miniszteri Dicséret"	városi magyar
18.	K. Gyné	napk. csop. vez.		
19.	K. Jné	tanár oszt.főnök	"Miniszteri Dicséret"	városi kémia mk. vez.
20.	Kné F.R.	tanító oszt.vez.		
21.	Dr.K.Gné	tanító nk.csop.vez.		
22.	Kné M.E.	tanár		
23.	K. L.	tanár nk.csop.vez.		
24.	K.Lné	tanár nk.csop.vez.		
25.	L. Iné	tanító oszt.vez.	"Az oktatásügy Kiváló Dolgozója"	Utt.Eln.tag
26.	M. K.	tanító oszt.vez.		
27.	M. Jné	tanár		városi mat. mk. vez.
28.	O. Bné	tanító oszt.vez.		
29.	P. Lné	tanító oszt.vez.	"Miniszteri Dicséret" "Kiváló Tanító"	városi alsó tag. mk. vez. Sz.B. tag
30.	P. Zné	tanító napk.cs.v.	"Miniszteri Dicséret"	
31.	P. Zs.	tanító oszt.vez.		

8. sz. melléklet

S. sz.	Név	Beosztás	Pedagógiai kitüntetés	Társadalmi megbízatás
32.	Sné B.P.	tanár oszt.főnök		megyei Utt. Eln. tag
33.	S. G.	tanító nk.csop.vez.		
34.	Sz. Iné	tanár oszt.főnök		városi fizika mk. vez.
35.	Sz. M.	oszt. vez.		
36.	Sz. Á.	tanár nk.csop.vez.		
37.	Szné T.Á.	tanár oszt.főnök		
38.	Sz. Zné	tanár oszt.főnök	"Miniszteri Dicséret"	
39.	Sz. J.	tanító oszt.vez.		
40.	T. E.	tanár		Szakkbiz.vez.
41.	V. I.	tanár		
42.	V. I.	tanár oszt.főnök	"Kiváló Munkáért"	
43.	V. L.	tanító oszt. vez.		

2. sz. melléklet

S E G I T Ó
=====

Az iskola munkatervében rögzített központi nevelési

feladatok

- SZEPTEMBER: - Egészséges életrend, napirend kialakítása, környezetünk védelme.
- A közösségek megszervezése. Magatartási szabályok a családban, az osztály- és iskolaközösségben, valamint iskolán kívül.
- OKTÓBER: - Személyiségfeltárás. Az egyén helye a közösségben.
- Jellem, irányultság, képesség. Pályáirányítás. A népgazdaság igényeinek és a tanulók hajlamainak, érdeklődésének megfelelő pályaválasztás megalapozása.
- A Szovjetunió és a szocialista országok megismertetése, megbecsülése. A szocialista társadalom magasabbrendűsége.
- NOVEMBER: - A jelenségek összefüggésének, a mozgásnak, változásnak, fejlődésnek felismertetése.
- Példaképeink a kommunisták /KMP és KIMSZ évfordulója/.
- DECEMBER: - A szabadidő helyes eltöltése, a szépirodalmi és képzőművészeti kultúráltság fejlesztése.
- JANUÁR: - A munka megbecsültetése. A tanulás mint munka. Kötelességteljesítés, helytállás.
- Felkészítés az élethivatásra. Pályaválasztás, tanácsadás.
- Takarékosagra nevelés.

9. sz. melléklet

- FEBRUÁR:**
- A közösségek ereje
 - Emberi kapcsolatok, humanitás, béke
 - Egészségügyi szabályok ismertetése. Balesetek megelőzése.
 - A közlekedési rend megtartása.
- MÁRCIUS:**
- Gondos, tervszerű felkészülés a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának évfordulójára.
 - Az ifjúsági szervezetek /kisdobos, úttörő, KISZ/ népszerűsítése.
 - A haza megismerése, védelme, a dolgozó nép kultúrális alkotásainak megbecsülése, a hagyományok ápolása.
- ÁPRILIS:**
- Hazánk legnagyobb nemzeti ünnepe a felszabadulás.
 - A népek kizsákmányolás elleni küzdelme, a forradalmi és a békeharc. A faji elkülönítés elleni harc.
 - Önkiszolgálás, házimunka. A közhasznú társadalmi munkák jelentősége.
- MÁJUS:**
- Szocialista hazafiság és internacionalizmus.
 - A természet és tárgyi környezet esztétikumának felismerése, megóvása.
- JUNIUS:**
- A világ anyagisége, megismerhetősége
 - A társadalom = a család = az egyén. Állampolgári nevelés
 - A szülők, nevelők és a felnőttek tisztelete, egymás megbecsülése.

S E G I T Ó
=====

A napközis tanulók közösségi-, tanulmányi munkájának és magatartásának értékeléséhez = a saját minősítési rendszerünk egységesítése céljából = segítségként a következő követelményszinteket, illetve fogalmi-rendszert ajánljuk alkotó módon történő felhasználásra:

1./ A tanulók közösségi munkája

- a/ pozitív hatással van társaira = jó kezdeményező = megbízatásait felelősséggel látja el = segítőkész = együttműködő;
- b/ a közösségi munkában vonakodva vesz részt = nem eléggé érdeklődő = feladatait csak felszólításra végzi el = kevés aktivitást mutat;
- c/ a közösség munkáját akadályozza = megbízatásait nem teljesíti = társaira kedvezőtlen hatással van, stb.

2./ A tanulók tanulmányi munkája

- a/ rendszeres = egyenletes = önálló = kitartó- gyors és alapos = szóbeli feladatait gondolkodva tanulja = írásbeli munkája gondos, esztétikus;
- b/ feladatait csak segítséggel oldja meg = gyakran igényel egyéni foglalkozást = tanulása gyors, de felületes = nem mutat kellő kitartást = csak időnként mutat törekvést;
- c/ Nem rendszeres a tanulása = gyakran felületes munkát végez = figyelmetlenség miatt téveszt = tanulmányi munkája sok kívánnivalót hagy maga után stb.

9. sz. melléklet

3./ A tanulók napközi otthoni magatartása

- a/ A rend megtartásában és tartatásával kitűnik = magatartása kifogástalan - társaihoz figyelmes, udvarias, türelmes = határozott;
- b/ A rendszabályokat megtartja = viselkedésével szemben kifogás nem merül fel = hibáit belátja, igyekszik javítani magatartásán;
- c/ Rendszeretete ingadozó = hibáin nem javít = cselekedeteiben nem meggondolt = társainak nem mutat jó példát = magatartásával zavarja a közösség életét, munkáját, stb.

- - 0 - -

ALAPÍTÓ TAGSÁGI OKLEVÉL.

A NAGYSZALONTAI ARANY EMLÉKEGYESÜLET IGAZGATÓ VÁLASZTMÁNYA
ARANY JÁNOS SZÜLETÉSÉNEK SZÁZADIK ESZTENDEJÉBEN

"Nagykőrösi Arany János Emlékegyesület"

HÁLÁS ELISMERÉSÜL ANNAK, HOGY NAGY KÖLTÖNK SZÜLŐHÁZA TELKÉN A BOGÁRHATU HÁZ FELÉPÍTÉSÉRE, EGY NÉPRAIZI MUZEUM ALAPÍTÁSÁRA, MŰVEINEK NÉPSZERŰSÍTÉSÉRE IRÁNYULÓ TÖREKVÉSEINKET ERKÖLCSILEG ÉS ANYAGILAG TÁMOGATTA S EZZEL AZ Ó EMLÉKÉNEK SZÜLŐHELYÉN VALÓ MEGŐRÖKÍTÉSÉT ELŐMOZDÍTOTTA.

ALULIROTT NAPON TARTOTT ÜLÉSÉN

ALAPÍTÓ TAGJAINAK SORÁBA VÁLASZTOTTA

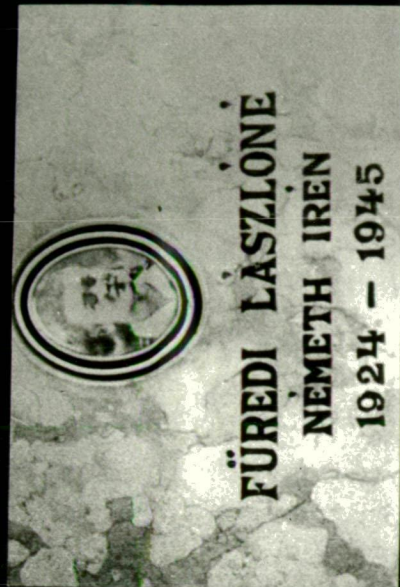
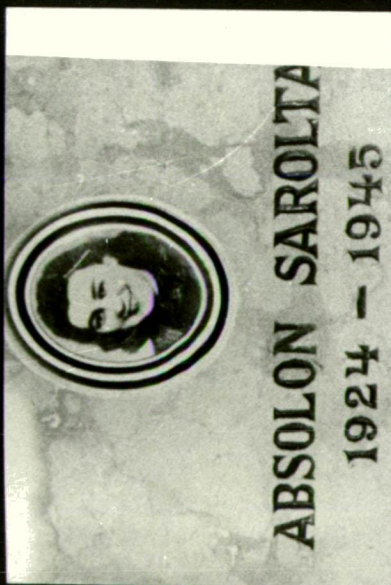
S EZ OKLEVELET RÉSZÉRE KIÁLLÍTOTTA.

KELT NAGYSZALONTÁN, AZ 1917. ÉV

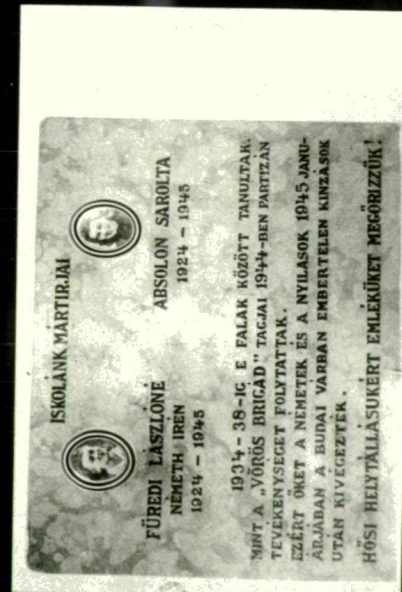
Szűcs HAVÁNAK *24* NAPJÁN.

Szűcs
elöl.

Szűcs
titkár.

Mártírjaink

12. sz. melléklet

MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTER

NAGYKÖRÖSI ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLÁT

EREDMÉNYES MUNKÁJÁÉRT

DICSÉRET BEN

RÉSZESÍTEM

BUDAPEST, 1970. június 14.

MINISZTER

13. sz. melléklet

Kedves Kartárs!

A nevelői közösség jobb megismerése érdekében segítően válaszoljon a következő kérdésekre:

1. Végzettsége: _ _ _ _ _
2. Mikor szerezte képesítését /év/: _ _ _
3. Azóta milyen szakmai továbbképzésen vett részt?
_ _ _ _ _
4. Politikai végzettsége: _ _ _ _ _
5. Lakáskörülményei: saját lakás, komfortnélküli, komfortos,
1 - 2 - 3 szobás
6. Van-e a/ rádiója igen - nem c/ lemezjátszója
b/ televíziója igen - nem igen - nem
d/ magnója igen - nem
7. Könyveinek száma: _ db, ebből pedagógiai: _ db
8. Évente hányszor megy múzeumba: _ színházba: _
moziba: _ hangversenyre: _
9. Szabad idejében mit csinál szívesen?
_ _ _ _ _
10. Értékelje szakmai felkészültségét!
_ _ _ _ _
11. Minősítse pedagógiai rátermettségét!
_ _ _ _ _
12. Egyéb közlendők:
_ _ _ _ _

14. sz. melléklet

K e d v e s S z ü l ő !

A családi és az iskolai nevelés jobb összehangolása céljából kérünk Öntől felvilágosítást, hogy ennek segítségével gyermeke körülményeit megismerjük és kedvezőbben irányíthassuk személyisége fejlődését. Segítségét köszönjük!

1. Apa foglalkozása: _ _ _ _ _

iskolai végzettsége: _ _ _ _ _

2. Anya foglalkozása: _ _ _ _ _

iskolai végzettsége: _ _ _ _ _

3. Lakáskörülményeik: új, régi, komfortos, komfort nélküli

1 - 2 - 3 szobás

4. Van-e gyermekének külön helye, ahol tanulhat, tevékenykedhet?
_ _ _ _

5. Van-e a/ rádiójuk igen - nem

b/ televíziójuk igen - nem

6. Hány kötet könyvük van? _ _ _ db

7. Évente hányszor mennek a/ moziba? _ _ c/ múzeumba _ _
c/ színházba _ _

8. Milyen alkalmakkor és hogyan jutalmazták gyermeküket?
_ _ _ _ _

9. Milyen alkalmakkor és hogyan büntetnek?
_ _ _ _ _

10. Milyennek tartja az iskolát, ahová gyermeke jár?
_ _ _ _ _

11. Mit vár el az iskolától?
_ _ _ _ _

12. Egyéb közlendők: _ _ _ _ _

IX.

JEGYZETEK = IRODALOM

=====

1. Jóboru - Mészáros - Tóth - Vág: Neveléstörténet
Tankönyvkiadó; 1972. 326. oldal
2. Tolnai Lajos: Sötét világ
Szépirodalmi Kiadó; 1961. 227. oldal
3. Galgóczi Károly: Nagykőrös monográfiája - 415. oldal
4. U.o. - 416. oldal
5. Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya, 1869. évi
közgyűlési jegyzőkönyv; 1869.nov.12.
6. U.o.
7. Galgóczi Károly: Nagykőrös monográfiája - 408. oldal
8. Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya; Polgármester
5603/1876. sz. határozata
9. Nagykőrösi Községi Polgári Leányiskola 7. értesítője;
3. oldal
10. U.o. 4. oldal
11. Nagykőrösi Községi Polgári Leányiskola 39. értesítője;
2-3. oldal
12. Nagykőrösi Községi Polgári Leányiskola 30. értesítője;
5. oldal
13. Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya, 622/1894.sz.
polgármesteri határozat; és 3755/1905.sz.határozat
14. Nagykőrösi Lorántffy Zsuzsanna Polgári Leányiskola
59. értesítője, 6. oldal és
Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya 1939. évi
statisztika

15. Az iskolák államosítása Bp. 1948. lapszám nélkül
16. U.o.
17. Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya; 1948. június 12. közgyűlési jegyzőkönyv
18. Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya; Nagykőrös polgármesterének 2/1948.sz. bizalmas irata
19. Pest megyei Levéltár Nagykőrösi Osztálya; általános iskolák igazgatói gyűlése; 1948. aug. 25-27-ig jegyzőkönyv
20. Dr. Kovács Gábor: Szociometriai vizsgálat felhasználása az iskolavezetésben.
Pedagógiai Szemle XX. évf. 1970/10.sz.
21. Összegezõ vizsgálat 1976. X. 16 - 1977. I. 14-ig
jegyzőkönyv; 30. oldal
22. Egy száz éves iskola mai életéből; 1970.
Dr. Berényi István: A család és az iskola kapcsolata; 9. oldal
23. Nagykőrösi Híradó 1961. június 21.
24. Úttörővezető; 1977/1. Karászi Diána: A legjobbak között
26-28. oldal
25. Horváth Márton: Közneveléspolitikai és általános iskola
Akadémiai Kiadó; Bp. '78. 54. oldal
26. Jegyzőkönyv - 1954. III. 25-27. Arany János Általános Iskola; irattár
27. Oktatási Minisztérium: Az általános iskolai nevelés és
oktatás terve I. kötet; OPI, 1977. 13.o.
28. Kozma Tamás: Hátrányos helyzetű tanulók falán -
Kandidátusi értekezés tézisei; 1973.
Pedagógiai Szemle; 1974/9. 817. oldal

29. MSZMP Városi Bizottsága Nagykőrös: Minősítés az
A.J.Á.I. MSZMP Alapszervezetének öt éves munkájáról;
A.J.Á.I. Pártalapszervezetének irattára
30. Z. Pietrasimski: Alkotó vezetés
Gondolat Kiadó; Bp. 1977. 20. oldal
31. Kozma Tamás: A nevelés-szociológia alapjai
Tankönyvkiadó; Bp. 1977. 188-189. oldal
32. Tanévzáró értekezlet jegyzőkönyve; 1979-80., 7. oldal
Városi Tanács VB Művelődésügyi Osztály
irattára
33. Dr. Ágoston György: Neveléstudomány
Tankönyvkiadó; Bp. 1970. 226. oldal
34. Dr. Ágoston György: A pedagógia alapfogalmai és a nevelési
célrendszer
Akadémiai Kiadó; Bp. 1976. 140. oldal
35. U.o. 143. oldal
36. IX. Segítő; Arany János Általános Iskola irattára
37. Városi Tanács VB Művelődésügyi Osztály - év eleji
statisztikák
38. U.o.
39. U.o.
40. Arany János Általános Iskola irattára
41. Középtávú terv - Arany János Általános Iskola irattára
7 - 12. oldal
42. Jubileumi évkönyv; Dr. Kovács Gábor: Iskolatörténeti
összefoglaló; 6 - 18. oldal
43. Nagykőrösi Lorántffy Zsuzsanna Polgári Leányiskola
Évkönyve 1938-39. 13. oldal

Aczél György: Az állami oktatás helyzete /Előadói beszéd
KB 1972. június 14-i ülésén - Bp. 1972./

Az Arany János Általános Iskola Évkönyvei

Az Arany János Általános Iskola jegyzőkönyvei

Coombs: Az oktatás világválsága
Tankönyvkiadó; 1972.

Gazsó F.: Mobilitás és iskola
Társadalomtudományi Intézet, Bp. 1971.

Gazsó F.: Közoktatási rendszer és társadalmi struktúra -
Szociológia; 1974/3. sz.

Gazsó F. - Várhegyi Gy.: A művelődési egyenlőtlenségek
és az iskola
Valóság; 1965/12. sz.

Torsten Husen: Iskola az ezredfordulón /A pedagógia
időszerű kérdései külföldön/
Tankönyvkiadó, Bp. 1972.

Inkei - Kozma: Célok és stratégiák a köznevelés fejlesztésében
Akadémia Kiadó; Bp. 1979.

Kelemen L.: A pedagógia pszichológia alapkérdései
Tankönyvkiadó; Bp. 1971.

Kiss Árpád: Műveltség és iskola
Akadémia Kiadó; Bp. 1969.

Lénárd Ferenc: A közoktatás fejlesztése és a pszichológia
Akadémia Kiadó; Bp. 1979.

Makarenkó és a mai iskola; - Tanulmányok Makarenkó pedagógiai rendszerének iskolai alkalmazásáról
Tankönyvkiadó; Bp. 1964.

Haire Mason: Pszichológia vezetőknek
Mezőgazdasági Kiadó; 1969.

Dr. Nagy József: Az iskolafokozatok távlati tervezése
Tankönyvkiadó, Bp. 1970.

Dr. Nagy József: Köznevelés és rendszerelmélet
Veszprém, 1979. Országos Közoktatástechnikai
Központ

Dr. Nagy - Dr. Csapó: Az iskolavezetés helye és szerepe a
köznevelés rendszerében; 1979.

Pataki Ferenc: Pedagógia és szociológia
Tanulmányok a neveléstudományok köréből
Akadémiai Kiadó; 1963.

Polinszki Károly: Az általános iskola - köznevelési rend-
szerünk alapja
Társadalmi Szemle; 1975/1. sz.

T A R T A L O M

=====

I. Bevezetés; a vizsgálat célja, feladatai, módszerei	3. oldal
II. Az iskola története az államosításig	6. oldal
1. Az iskola alapításának kora és környezete	6. oldal
2. Az indulás körülményei, a működés tervezete	8. oldal
3. A polgári liberális fejlődés szakasza .	10. oldal
4. A "nemzetnevelés" időszaka	13. oldal
5. Az iskola nyolc osztályossá szervezése, az államosítás	19. oldal
III. Az iskola fejlődése az államosítás után	23. oldal
1. A tárgyi feltételek alakulása 1948-tól napjainkig	23. oldal
2. A személyi feltételek alakulása 1948-tól napjainkig	27. oldal
3. Az iskola nevelő-oktató munkájának története	33. oldal
IV. Az iskola mint szervezet	56. oldal
1. A szervezet általános és speciális jellemzői	56. oldal
2. Az iskola működési struktúrájának vázlata	59. oldal

3. Pedagógusközösség a szervezetben	60. oldal
4. A vezetés szerepe a szervezetben	63. oldal
5. Tanulók a szervezetben	65. oldal
V. Az általános iskola funkciói	66. oldal
1. Az iskola környezetének illetve az iskola- körzet jellemzése	66. oldal
2. A szocialista nevelőiskola új funkciói	75. oldal
VI. Az iskola jövőjének vázlatos bemutatása	88. oldal
VII. Összegezés	98. oldal
VIII. Mellékletek	101. oldal
IX. Jegyzetek - irodalom	129. oldal
X. Tartalom	134. oldal